

A szemeteket
hová vessétek?

4 - 6. oldal

A Halotti Beszéd
faluja

23 - 27. oldal

Mi vár Velkenyére
és többi gömöri
falura?

31 - 33. oldal

www.onkormanyzas.sk

VIII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM, 2018. MÁRCIUS

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

**Finisben
a Minority
SafePack
aláírási
kampánya**

54 - 58. oldal

Tartalom

A szemeketeková vessétek?	4
Miért fizetnénk majd többet, ha szelektáljuk a hulladékot?	7
Veszélyben a csallóközi ivóvízkinccs?	10
A tanyavilág érték, különleges jellegzetessége a városnak	14
A fenntartható mezőgazdaság jövőnk záloga lehet	17
Human International – a példaértékű segélyszervezet	20
A Halotti Beszéd faluja	23
Kistelepülés gondokkal és valóra váltott álmokkal	28
Mi vár Velkenyére és többi gömöri falura?	31
Kis község az Ipoly mentén: Százd	34
Királyhelmeccen igyekeznek helyreállítani a magyar iskola iránti bizalmat	37
A helyi sajtó szerepe a tájékoztatásban	40
A lakosok mindig várják az adásokat	45
Új helyen várja ügyfeleit Magyarország pozsonyi külképviselete	48
2018 a külföldi magyar családok éve	49
Köldöckzinór	51
Finisben a Minority SafePack aláírási kampánya	53
13 éves szünet után áttörés	57
A PETI határozata a kisebbségekről	59

Szlovákia az uniós tagországok közül az utolsók közé tartozik a települési szelektív hulladékgyűjtésben. Nehezen született meg a hulladék szétválasztott gyűjtését szabályozó törvénye, s bár általánosan kötelező érvényű rendelkezései vannak minden gazdasági szereplő és minden település vonatkozásában, egyelőre döcögve indul be a folyamat, melynek a legelején tartunk.

Szelektálnék. Ám nem is olyan egyszerű szelektálni. Boltba – törvénytől függetlenül – régóta bevásárlószatyórral járok, korábban sem kértem ingyenes nejlontáskát, s nem kérnék nejlonzacskót sem a gyümölcsre, zöldségre, péksüteményre, hús- és hentesárura, ha tehetném. De eszi, nem eszi alapon az ember nem kap mást, vagy csak nagy ritkán. Ahogy tejet, ásványvizet, gyümölcslevet, de bort sem kapok visszaváltható üveges palackban, csak eldobható műanyag flakonban vagy dobozban. Ahány bevásárlás, annyi halom szemét, ami a háztartásomba kerül.

A „Szelektálok, szelektálsz, szelektálunk” oktatási projekt – amelynek célja környezetvédelmi miniszterünk szerint a környezetet védő szokások iskolai megvalósítása – határozott lépés azért, hogy a személtelési szokásaink idővel megváltozzanak. Ettől azonban a szemét, amit kitermelünk, nem lesz kevesebb, csak – finoman szólva – strukturáltan fogunk megszabadulni tőle.

Már ha egyáltalán meg tudunk tőle szabadulni. Mert sok – túl sok – példa van arra, hogy települések, melyek tisztességgel szelektálnak s még gyűjtőudvart is létesítettek, csak nehezen vagy szinte sehogy nem tudnak megszabadulni a szétválogatott, szabályosan összegyűjtött „másodlagos nyersanyagok” tömegétől. Jó esetben, ha a szelektív gyűjtést mondjuk már egy évtizede vagy még régebben elkezdték, vannak ipari partnereik, melyeknek ma is leadhatják a hulladékot. Ám akiket csak a törvény szigora kényszerített cselekvésre, gyakran a szétválogatott hulladékot is csak valamelyik személtérakónak adhatják át, ahonnan aztán továbbpasszolják ezt „valakiknek”. Az építési törmelékét pedig sziszifuszi munka eltüntetni, nem nagyon sorakoznak érte útépitőink, pedig szép számmal vannak, és nem is kevés út épül...

A minisztérium a hulladékpolitika megváltoztatásának szükségességét hangsúlyozza, mert a szelektív hulladékgyűjtés mértéke siralmas. A hulladéktárolási díjakról szóló új törvény értelmében 2019-től emelkednek ezek a tételek. A szlovákiai mutatók szerint a hulladék 67 százaléka a hulladéktárolókra kerül, pedig a szomszédos Ausztriában ez az arány csupán 4 százalékos. De: míg Szlovákiában egy tonna hulladék tárolása jelenleg legalább 5-6 euróba kerül, Ausztriában 70 euró és a környező országokban is 20 euró felett van.

A környezetvédelmi miniszter abban bíz, hogy a díjemelést ösztönző lesz, a szeméttünket alaposabban fogjuk szelektálni. És ha a településeknek sikerül 50 százalékra növelniük a szelektív hulladékgyűjtés mértékét, a hulladéktárolásért fizetett díj akár csökkenhet is. Mint Ausztriában? Mert az igaz kérdés az, hogyan lehetne kevesebb a szemét, amivel elárasztjuk bolygónkat, csak hát a helyes út az lenne, ha nem a község fizetné meg a szelektált hulladékot...

A hulladékpolitika igazi nagy kérdése ez.

Óry Péter

A szemeteket hová vessétek?

Megoldott és megoldásra váró problémák komáromi hulladékügyben

Tizenötezer-négyszáz. Tonnában kifejezve ennyi hulladékot termelt Komárom városa az elmúlt évben. Ennek a hatalmas mennyiségnek nemcsak az összegyűjtése és elszállítása, hanem az elhelyezése is évek óta komoly fejtörést okozott Komárom önkormányzatának – mostanáig. A várostól mindössze tizenegynéhány kilométerre található, a Reko Recycling Kft. tulajdonában álló izsai szeméttelen, amely már legalább két éve a teljes kapacitásának határán működik, ha a szükséges engedélyezések sikerrel zárulnak, márciustól hivatalosan is üzembe helyeznek egy teljesen új, több ezer négyzetkilométernyi alapterületű ún. kazettát (tárolómedencét). Ennek köszönhetően jó időre megoldódhat a komáromi hulladékszállítás egyik legfőbb gondja: lesz hová szállítani a komáromiak (és a közeli falvakban élők) szemetét.

Az, hogy az izsai szeméttelen kapacitása az elmúlt évek alatt valóban kritikussá vált, nem érthető váratlanul a döntéshozókat, hiszen erre korábban több szakember is figyelmeztetett. Olyannyira nem volt meglepetés, hogy korábban – egyéb megoldás híján – több képviselő-testületi ülésen az is felmerült: a jövőben Komáromból az izsai lerakónál jóval messzebb lévő koltai vagy albári szeméttelpekre kell szál-

Egy csaknem félmillió beruházásnak köszönhetően új tárolómedencével bővült az izsai szeméttelen kapacitása. Ezzel hosszú időre megoldódnak látszik a komáromi szemétszállítás és –lerakás ügye. De vajon rendben van-e, hogy a város évek óta jóval többet fizet hulladékkezelésre, mint amennyi bevétele – különböző adók címén – származik ebből? Megoldott és megoldásra váró problémák komáromi hulladékügyben.

lítani a hulladékot. Ezzel már csak a földrajzi távolság miatt sem jártak volna jól a komáromiak: magától értetődő ugyanis, hogy minél távolabbi helyszínre kell szállítani, annál magasabbak a költségek. Ráadásul a hulladék lerakási ára sincsen kőbe vésvé: mindez a szemét típusától és az elhelyezést ellátó cégek „árszabályozási politikájától” függhet. Pontosabban attól, hogy milyen feltételekben tudnak megegyezni a szerződő felek: az önkormányzatok és a szeméttelpeket üzemeltető cégek. Egy „szükség helyzetben” lévő város pedig nem éppen a legjobb tárgyalási pozícióból indul.

Újabb 10-15 évre biztosított az Izsára történő szállítás

Tavaly nyár óta ráadásul az is biztossá vált, hogy Komárom önkormányzatának – az elmúlt évekhez képest évi 58 ezer eurós – többletköltséggel is számolnia kell. A városi képviselő-testület ekkor fogadta el ugyanis a Reko

Recycling kérvényét, amely arról szólt, hogy a 2017-es év második felétől kb. 20 százalékos áremelést hajthasson végre az egyes tételeken a szeméttelrakás területén.

Az izsai szeméttelpeket működtető cég képviselői kérvényük előterjesztésénél mindenekelőtt az infláció mértékével érveltek: azzal, hogy több mint tíz éve nem emeltek árat, miközben kiadásai jelentősen megnövekedtek. Hangsúlyozták ugyanakkor azt is, hogy a szeméttelrakásért az áremelés után továbbra is az egyik legkedvezőbb díjszabást kínálnák a régióban. A megemelt árak azt jelentették, hogy például a lakossági vegyes hulladék (ami – jóllehet mennyiségileg a legnagyobb – csak egyetlen tétel a többi közül) lerakási ára 15,68 euróról 18,50 euróra emelkedett. A Reko Recycling azonban ezzel együtt is versenyképes tudott maradni. Ha szétnézünk a régióban, azt látjuk ugyanis, hogy Érsekújvár több mint 23, Ógyalla pedig több mint 21, de Duna-szerdahely és Nagymegyér is a komá-

romi árakhoz képest valamivel többet, egészen pontosan 19 eurót fizet a lakossági vegyes hulladék lerakásáért.

Hogy végül nem Kolta és nem is Albár jelentette a megoldást Komárom számára, végső soron azon is múlt, hogy a Reko Recycling tavaly év közben tulajdonváltáson esett át. Az új menedzserment ugyanis felismerte, hogy az izsai szemételep bővítése saját, jól felfogott érdekükben is halaszthatatlan – ellenkező esetben lehúzhatják a rolót. Ezért röviddel azután, hogy felállt az új vezetés, a cég hozzálátott az új tárolómedence már korábban előkészített terveinek kivitelezéséhez. A mintegy félmillió eurós beruházás érdemi része fél éven belül megvalósult: a már meglévő két kazetta mellé, tavaly decemberre megépült a harmadik is – ráadásul úgy, hogy nem spóroltak az eszközökkel. Azt például, hogy a talajba ne kerüljön szennyeződés, egy korszerű elektronikus monitorrendszer garantálja. Jóllehet a tényleges munkálatok már hetekkel-hónapokkal ezelőtt befejeződtek, a kazetta átadása különböző adminisztratív okokból még várat magára. Ha azonban ez megtörténik, Járík György, a Reko Recycling ügyvezető igazgatója szerint Komárom hulladéklerakása újabb 10-15 évre biztosított.

Többre kerül, mint amennyi „bevétel” származik belőle

Noha ezzel az egyik legfőbb probléma megoldódott, mégsem fenéki tejjel a hulladékgazdálkodás Komáromban.

Súlyos teherként nyomja az önkormányzat vállát például az, hogy a városnak többre kerül a hulladék kezelése (amibe nemcsak az elszállítás, válogatás és osztályozás, hanem többek között a lakótelepi konténerek, tárolók rendszerben tartása, takarítása mellett egy sor ehhez hasonló munka is beletartozik), mint amennyi – lakossági szemétdíj címén – befolyik költségvetésébe. Ez a negatív tendencia ráadásul nem most, hanem már éveken ezelőtt elkezdődött. A deficit pedig nem azért keletkezik, mert „drága partnerekkel” szerződött a város.

A fenti feladatok (összegyűjtés, elszállítás, válogatás, takarítás) teljesítése például közel 732 ezer eurójába került az önkormányzatnak a tavalyi évben. Ez

azonban a kiadásoknak csak az egyik – jóllehet nagyobbik – része. Ezért az összegért az a Clean City Kft. „dolgozik meg”, amely immár közel 25 éve áll szerződésben a várossal. A komáromi cég ötévente nemzetközi versenypályázaton száll harcba azért, hogy ő szállítsa és kezelje a hulladékot Komáromban. Sikerük minden bizonnyal nemcsak annak köszönhető, hogy a mindenkori városvezetés elégedett a munkájukkal, hanem annak is, hogy versenytársaiknál jóval alacsonyabb árakat kínálnak. Noha a pályázat nem nyilvános, így nem tudni, melyik cég mennyit kér, a város minden évben elszámol azzal a pénzzel, amit az „örök nyertes” Clean City-nek fizet. Ezekből az adatokból tudható, hogy a vállalat 2017-ben több mint 50 ezer euróval kevesebb pénzt

dolgozott, mint két évvel korábban. Miközben – gyanítjuk – ennyivel azért nem csökkentek a saját költségei.

Jól jár azonban a város a hulladék lerakásáért pénzt kérő Reko Recyclinggel is. A cég a már említett húszszázalékos áremelés után is kedvező árat kínál. Még akkor is, ha – a Clean City-vel ellentétben – ők az elmúlt három évben egyre többet kérnek: míg a várostól 2015-ben 329 ezer euró, 2016-ban pedig 416 ezer euró, addig tavaly 443 ezer euró érkezett a számlájukra.

A gondot az okozza, hogy a Clean City-nek és a Reko Recyclingnek kifizetett számlák összege jelentősen meghaladja azt a 775 ezer eurót, amelyet a város lakossági szemétdíjként szed be az emberektől. Vagyis a bevételi oldal messze nincs egyensúlyban a kiadási oldallal. Ha a számok mögé nézünk, világosan látható, hogy a szemétdíjből származó bevétel éppen csak fedezi a Clean City felé a kiadásokat – miközben a lerakásért még nem is fizetett a város egy árva centet sem. Megoldás lehetne a problémára, ha a képviselő-testület megemelné a szóban forgó illetéket (amely jelenleg lakosonként évi 27 euró), ám mivel könnyen megjósolható az az ellenállás, amely egy ehhez hasonló népszerűtlen intézkedés elfogadását kísérné, a helyi képviselők körében erre nem is igen mutatkozik fogadókészség. Pedig a várost törvény kötelezi, hogy a szemétdíjből befolyó összeget csak hulladékkezelésre költheti, vagyis: ha megemelnék a díjat, akkor az ebből

származó többletbevétel kizárólag a hiány eltüntetését, de legalábbis annak mérséklését szolgálja.

A szelektív gyűjtés nemcsak hasznos, de olcsóbb is

Idén ősszel önkormányzati választások lesznek, ezért kisebb csodával érne fel, ha a szemétdíjat a közeljövőben megemelnék. Nem marad tehát egyelőre más megoldás, mint az, ahogyan a város eddig is kezelte az ügyet: a költségvetés egyéb tételeiből csoportosította át a hiányként jelentkező különbözetet. Persze amíg ez működik, miért is ne tenné ezt a város, a rend kedvéért azonban jegyezzük meg, a nyugat-európai országokban – de több szlovákiai városban is – a komárominál (jóval) magasabb összeget szednek be szemétdíj címén. Mindezt úgy, hogy a szabályok nem tesznek különbséget uniós országok, régiók vagy városok között: ha hulladék elhelyezéséről és tárolásáról van szó, mindenkinek azonos kritériumoknak kell megfelelni.

Nyugat-európai árakkal számolni persze irreális is volna, arra azonban feltelezhetően fel kell készülnünk, hogy hamarosan az eddigieknél többet kell fizetnünk azért a hulladékért, amit kitermelünk. A parlament nemrég fogadta el ugyanis azt a törvénymódosítást, amelynek értelmében a vegyes hulladék tonnánkénti lerakási árát, amely jelenleg 6,6 euró, 2020-tól lépésenként megemeli. A felső plafon egyelőre

nem ismert, egyes szakemberek szerint azonban az illeték a jelenlegi összeg többszörösére is emelkedhet. Ma ezt a díjat a szemételepeket üzemeltető cégek azoknak az önkormányzatoknak kötelesek kifizetni, ahol (vagy amelyek kataszterében) maga a szemétkerakó található: az izsai szemételep esetében például az izsai önkormányzatnak. A törvénymódosításban az is szerepel, hogy a megemelt illeték a jövőben nem az önkormányzatokat, hanem az állami költségvetést gyarapítaná. Illúzióink azonban ne legyenek: az ezzel jelentkező többletköltséget a szemétkerakót működtető vállalatok az önkormányzatokkal, azok pedig vélhetően rajtuk keresztül velünk fizetetik majd meg. Ezért is üdvözölhető a Reko Recyclingnek az a terve, hogy az izsai telepen olyan hulladékválogatót építene, amely súly, szín, forma és típus (papír, üveg, műanyag, zöldhulladék) alapján szelektálná a háztartási hulladékot. A beruházással mindenki jól járna: a válogatott hulladékokra ugyanis nem vonatkozik a fenti szabályozás (a szelektív hulladék nem kerül a lerakóba, így adó/illeték sem vethető ki utána). Egyébként is, ha valamiben jócskán le vagyunk maradva Nyugat-Európához képest, az a szelektív gyűjtés és az újrahasznosítás: Komáromban például évente mindössze kétezer tonna válogatott hulladékot gyűjtenek össze, ami arányaiban nem marad el az országos átlagtól – miközben tőlünk nyugatabbra nem ritka a 30-40 százalékos újrahasznosítás sem.

Langschadl Mátyás

Miért fizetnénk majd többet, ha szelektáljuk a hulladékot?

A környezetvédelmi tárca törvénymódosítást tervez, aminek következtében a településeknek vélhetően a jelenleginél többet kell majd fizetniük a hulladéklerakók használatáért. Ennek apropóján a Komáromi járás több településének polgármesterét kérdeztük a náluk folyó szelektív hulladékgyűjtés részleteiről és a „beígért” törvénymódosítással kapcsolatos véleményéről.

Az alábbi két kérdésre kértünk választ a polgármesterektől:

1. Az ön által irányított településen jelenleg hogyan oldják meg a szelektív hulladékgyűjtést, rendelkeznek-e saját gyűjtőudvarral, s mindez évente mekkora költséget jelent a város, illetve község számára?

2. Hivatalosan vagy a sajtóból, esetleg más forrásból értesült-e már a környezetvédelmi tárca által tervezett vonatkozó törvénymódosításról, aminek következtében a településeknek vélhetően a jelenleginél többet kell majd fizetniük a hulladéklerakók használatáért? Mi a véleménye a tervezett módosításról?

**Keszeg István mérnök,
Martos polgármestere:**

1. Martos községben a szelektív hulladékgyűjtést egy Ógyalla városával kötött szerződés alapján biztosítjuk.

Az üveg és a műanyag palackokat helyben konténerekbe gyűjtjük, majd az ógyallai gyűjtőudvarba szállítják, s onnan kerülnek további feldolgozásra. Néhány hulladékfajtát pedig évente két-három alkalommal - szükség szerint - összegyűjtünk, s úgyszintén az ógyallai gyűjtőudvarba szállítjuk. Saját gyűjtőudvar létesítésére van kidolgozott tervdokumentációnk. Sajnos, ezidáig egyetlen ezzel kapcsolatos pályázati próbálkozásunk során sem voltunk sikeresek. A szelektív hulladékgyűjtés számunkra elhanyagolható anyagi terhet, azaz évente hozzávetőleg 100-200 eurót jelent.

2. Hallottam a tervezett módosításról, de nincsenek pontos információim az esetleges áremelésről. Amennyiben sor kerül rá, remélem, hogy ésszerű határ alatt maradnak a költségek. Sem az önkormányzat, sem pedig az adófizető polgárok számára nem elfogadható ugyanis egy jelentősebb áremelés, egy újabb anyagi teher.

**Szalay Rozália mérnök,
Kolozsóna polgármestere:**

1. Községünkben a hulladék szelektív gyűjtése annak ellenére bebiztosított, hogy saját gyűjtőudvarral nem rendelkezünk. Az egyes hulladékfajták rendszeres gyűjtését és elszállítását szerződés alapján az FCC Kft. vállalat

biztosítja. Falunknak az évi hulladékgazdálkodás hozzávetőleg 16 ezer euróba kerül, ami tartalmazza a kommunális hulladék összegyűjtését, elszállítását és elhelyezését a szeméttelen, illetve a szelektív hulladék összegyűjtését és elszállítását. Ez az összeg a község éves költségvetésének megközelítőleg 9 százalékát teszi ki. Községünkben a napi „szeméttelék” fejenként 5 cent, ami éves szinten fejenként 18 eurót jelent. A lakosság korösszetételére és szociális helyzetére való tekintettel a hulladékdíj jövőbeli emelését nem tervezzük.

2. Mivel nálunk a lakosság anyagi terheinek a további növelése szinte lehetetlen, ha a törvénymódosítás a községek hulladékgazdálkodásának drágulását hozza magával, a hulladékkezelést csak akkor tudnánk folyamatosan biztosítani, ha a dráguláshoz majd az állam biztosítja a pénzforrást, azaz emeli a községeknek nyújtott adóhányadrész mértékét. Egy törvényt szerintem akkor lehet módosítani, ha ahhoz adottak a feltételek. A hulladékgazdálkodás fontos része a környezetvédelemnek és a mindennapi életnek, ezért keresni kell a hatékony megoldásokat, ezt elismerem. Ugyanakkor a törvényhozóknak tudatosítaniuk kell, hogy ennek eléréséhez anyagi forrásokra van szükség, melyek bebiztosítását a törvénynek úgyszintén tartalmaznia és garantálnia kell, mégpedig oly módon, hogy minél kevesebb teher essen a lakosságra.

JUDr. Haris József,
Naszvad polgármestere:

1. A szelektív hulladékgyűjtést a 2005-ös évtől végezzük a település által alapított dotációs szervezet közreműködésével. Úgy, hogy a lakoházak elé kirakott műanyag zsákokat az említett szervezet mindig beszállítja az e célból kialakított telepre, majd a közfoglalkoztatásban levő munkanélküliek a beszállított hulladékot még tovább osztályozzák, s ezt anyagi térítés ellenében továbbadjuk a feldolgozásukat végző cégeknek. Mivel a lakosok által leadott szelektált hulladék egyre nagyobb mennyiségű lett, mert az elmúlt évek során egyre többen kapcsolódtak be a szelektálásba, megépítettük a helyi gyűjtőudvart és komposztálót, melyet jelenleg a VPS Nesvady Kft. üzemeltet. Ezen a telepen illetékmentesen le lehet adni a szelektált háztartási hulladékot.

Miután megváltozott a hulladékgazdálkodásról szóló törvény, megváltozott a hulladékelszállítás rendszere is. Létrejötték az úgynevezett hulladékáramért felelős termelői szervezetek. Az új rendszerre való áttérés nem volt zökkenőmentes, az első fél évben ugyanis a törvény betartása érdekében több akadályba ütköztünk. Jelenleg egy egész évre kidolgozott, ún. hulladékelszállítás időpontjait tartalmazó naptár szerint az érsekújvári székhelyű Brantner Kft. rendszeresen szállítja el a lakoházaktól a kirakott zsákokat.

A törvénymódosítás következtében a hulladékgazdálkodási költségek településünk részére csökkentek, mivel a zsákokba rakott szelektált hulladékot a hulladék kialakulásáért felelős termelői szervezet, a RECObal finanszírozza, a település pedig a komposztálót, a biológiailag lebomló hulladék begyűjtését és annak darálását téríti saját költségvetéséből.

2. Nehéz válaszolni erre a kérdésre, mivel a törvénymódosítással kapcsolatos előzetes hírek nem pontosak, és minden jel arra mutat, hogy jelentős illetékemelkedésre kell számítani a hulladéklerakók használatára kapcsán. Figyelembe kell vennünk ezzel kapcsolatban azt a tényt is, hogy jelenleg nagy mennyiségű szelektált hulladék a hulladéklerakóknál kerül elhelyezésre, mivel nincs, aki feldolgozná az adott hulladékfajtát. Úgy gondolom, hogy magában a kör-

nyezetvédelmi tárca tervezete, amellyel megváltozna a hulladékgazdálkodási politika (érdemes legyen szelektálni és újrahasznosítani, a hulladéklerakó használata anyagilag nem részesülne előnyben) jó elgondolás. Viszont ha arra a lakosság szempontjából nézünk, gond lesz vele, mivel ez illetékemelés formájában náluk csapódik majd le. A településeknek nem lesz könnyű magyarázatot adniuk arra a kérdésre, hogy miért emelkedik a hulladékelszállítási díj annak ellenére, hogy szelektálják a hulladékot.

Végezetül megjegyezném, nagymértékben megkönnyítené munkánkat, ha erről a tervezetről, illetve a tervezett változtatásokról a környezetvédelmi tárca teljeskörű, országos méretű tájékoztatást nyújtana a lakosok részére.

Mgr. Basternák Ildikó,
Ógyalla polgármestere:

1. A szelektív hulladékgyűjtés városunkban nem újkeletű dolog, hiszen azt már 2003-ban bevezettük. Rendelkezzünk gyűjtőudvarral, présgéppel, csarnokkal és egy kisebb kapacitású hulladékosztályozó gépsorral, melyekre az anyagi forrásokat az Újrahasznosítási Alaptól kaptuk különböző pályázatok

útján, melyekkel elköteleztük magunkat bizonyos mennyiségű papír, üveg és műanyag kiszelektálására.

Sajnos az Újrahasznosítási Alap a 79/2015. számú törvény értelmében megszűnt. Ógyallán a szelektív hulladékgyűjtést és osztályozást mi magunk végezzük állandó alkalmazottakkal és közhasznú munkásokkal. Évente hozzávetőleg 60 ezer eurót áldozunk e célra, ám minden erőfeszítésünk ellenére a szelektív hulladékgyűjtés veszteséggel jár. Az új törvény értelmében a kiszelektált hulladék a gyártók felelősségi szervezetének (OZV) tulajdonát képezi. Ennek kötelessége a városok és falvak szelektív hulladékgyűjtésének, illetve osztályozásának támogatása, a jogos és elismert kiadások megtérítése.

2. Természetesen értesültünk már a környezetvédelmi tárca által tervezett törvénymódosításról, ami a hulladéklerakók használatának illetékét emelné. A tervezett módosítás már több általunk látogatott fórumon is elhangzott. Nem biztos, hogy e módosítással Szlovákia teljesíteni tudja az Európai Unióval szembeni kötelezettségvállalását, ami a szelektálás és a hulladék újrahasznosítását illeti. Nem elég csak felemelni a hulladéklerakók használatáért járó illetéket, az ugyanis magával hozza a városok és a községek lakosai szemétdíjának az emelését. Átfogó, felvilágosító

kampányra és az osztályozott hulladék nagyobb arányú hasznosítására is szükség van.

Földes Csaba mérnök,
Csicsó polgármestere:

1. Nálunk a faluban több helyen gyűjtőpontok vannak kialakítva, saját gyűjtőudvarunk azonban nincs. Ebben az évben közvetlenül a lakóházaktól tervezzük a műanyag (PET) hulladék zsákokban történő elszállítását, a szerződéses szállító cég pedig biztosítja a gyűjtőponti tárolók rendszeres ürítését. Véleményem szerint a jelenlegi gazdasági lehetőségek közt a gyűjtőudvaroknak csak akkor van létjogosultsága, ha a szerződések szintjén koordináltan kötve lennének egy meghatározott mennyiség bebiztosításához. Ellenkező esetben halmozottan ráfizetések lesznek, nem pedig hatékony helyeket alakítunk ki - vesztéses üzemeltetéssel - a települések rovására. Nekünk, önkormányzati szinten a megoldás az volna, ha az e célra kialakított, nem nyereségorientált cégek bebiztosítanák minden háztartás részére a szemétyűjtőket és a rendszeres elszállítást a gyártói szervezetek térítéseiből. Sajnos, ezeknek a vállalatoknak sincs elegendő anyagi forrásuk. Mivel a piac nagyságához mérten a létrehozott

cégek száma túlméretezett, ebből adódóan a túlfoglalkoztatás feleslegesen felemésztja a fenntartási költségeiket. Pozitív példa lehetne Csehország, ahol ez jobban működik. A nyugati példának számító Ausztria példának azért nem jó, mert az ottani önkormányzatok nálunk nagyságrendekkel több anyagi forrással rendelkeznek. Az ország kis mértékű hulladékválogatásának fő oka az, hogy - pár települést kivéve - még a válogatáshoz szükséges tárolók sem biztosítottak minden háztartásnál.

2. Igen, értesültünk a törvénymódosításról. Úgy néz ki, hogy a lerakaton való elhelyezésért jelenleg befizetett összeg az önkormányzat helyett az állami bevételek közé kerül, miközben a nagysága még emelkedik is. Első pillantásra a gondolat még megalapozottnak is tűnhetne, ha ez a forrás hatékonyabb kihasználását jelentené. Sajnos, ez nem így van. Fentebb már kifejtettem, hogy a hulladékkezelési rendszer nem működik jól. A törvényi változás lényegében így csak a szemétdíj-kiszabásban, illetve a lakossági befizetésekben mutatkozna meg. A szétválogatás alapfeltételei is minimálisak, ebből adódóan gyorsabban nő a szemétmennyiség, mint a válogatás mértéke. A díjszabás pedig emelkedik (lerakati díj, egyéb költségek). A megoldást nem az önkormányzati terhek és közvetlenül a lakossági befizetések emelésében látnám. Helyette a hulladékgyártók illetékként befizetett pénzéből a viszsza gyűjtést végző nonprofit vállalatoknak kellene juttatni, s ez a forrás biztosíthatná a szemét válogatásához és átlátható formában való elszállításához szükséges feltételeket. Egy jól működő

rendszerben emelkedhetne a szelektált hulladék mennyiség és csökkenhetne a vegyes hulladék. Esetleges másik alternatíva a vegyes hulladék korszerű technológiai feldolgozása lehetne, állami és uniós támogatással.

Domin István mérnök,
Izsa polgármestere:

1. Jelen pillanatban a háztartási hulladékot és a PET flakonokat közvetlenül a háztartásokból szállítjuk el. Idén negyedéves periódusokban a papírhulladék elszállítását is bevezetjük. Az üveg és a textil gyűjtését a község területén elhelyezett konténerekkel biztosítjuk. Komposztáló telepünk segítségével szinte teljesen visszaszorítottuk a kerti zöldhulladék elégetését. Évente két alkalommal lomtalanítást hirdetünk, hozzásegítve ezzel lakosainkat környezetük komfortosabbá tételéhez. Elektromos hulladékot a lomtalanítás alkalmával gyűjtünk, használt étolajat és elhasználdott gumiabroncsokat szintén módunkban áll közvetíteni az átvevők felé, akikkel szerződéses viszonyban állunk. Az újonnan elfogadott általános érvényű rendeletünk foglalkozik a háztartásokban elhelyezendő komposztálókkal, azonban a törvény nem foglalkozik annak finanszírozásával. Gyűjtőudvarral jelen pillanatban nem rendelkezünk, azonban az elmúlt év folyamán elkészült egy tervdokumentáció, amely alapján pályázati támogatásból akarjuk azt létrehozni, annak az összköltségvetése 600 ezer euró körül lesz.

2. Különleges helyzetben vagyunk, hiszen községünk területén idegen tu-

lajdonban lévő hulladéklerakat működik. Lakosaink szinte csak a hulladék elszállításáért fizetnek évi 11,97 eurót. A telepre lehelyezett hulladék szinte ingyenes számunkra. Ellenben a telepet működtető kft. minden egyes lerakott tonna szemét után – a hulladékgazdálkodásról szóló törvény alapján – köteles illetéket fizetni költségvetésünkbe. Jelenleg ez évente hozzávetőleg 120 000 euró. Ez az összeg az iskola, az óvoda és a napközi otthon éves költségeit teszi ki, melyet a község a saját költségvetéséből juttat a tanintézmény javára. A kommunális hulladéktelep jelen pillanatban próbál engedélyeztetni egy következő kazettát, melyre azért van szükségük, hogy bővíteni tudjanak a jövőben. Az építkezési engedélyt még 1994-ben szerezték, ami már tartalmazta az éppen esedékes telepbővítést. A község lakosai az önkormányzattal együtt nagy figyelmet szentelnek e műveletnek. Érthetőnek tartom azt a többletköltséget, mely a jelenlegi, illetve jövőben keletkező hulladék válogatását hivatott támogatni. Azt gondolom azonban, hogy a környezetvédelmi minisztérium szigorúbban ellenőrizhetné a már meglévő hulladéktelepek gazdálkodását mind anyagi, mind szakmai szempontból. Ügyelniük kellene például a kötelező rekultivációs alap képzésére azért, hogy ne történhessen meg az, hogy a rosszul gazdálkodó, telepet üzemeltető vállalat csődbe jutása után a község legyen köteles lezárni a megnyitott kazettákat. Bízom benne, hogy a minisztérium a bevezetendő többletköltséggel a hulladék válogatását kívánja támogatni, azzal viszont nem tudok egyetérteni, hogy a költséggel közvetve a lakosságot fogja terhelni.

JUDr. Szabó Olga,
Path polgármestere:

1. A hulladék elszállítása, elhelyezése községünk számára komoly anyagi terhet jelent. Lakosaink az újrafelhasználásra kerülő papírt és a műanyag flakonokat kiválogatják a háztartási hulladékból, a többi pedig ömlesztve szállítatjuk el Bokrosra. Sajnos, gyűjtőudvarunk még nincs, de arra benyújtjuk a pályázatot. Reméljük, hogy akkor majd a nem engedélyezett szemétkerakatok száma is csökken, mert az eltakarításuk akár 30 ezer eurós tétel is lehet a község költségvetésében. Ehhez jön még a többi hulladék elszállítása és elhelyezése, ami közel 18 ezer euróba kerül. Szemléletváltásra lenne szükség. Tisztességesen kellene fizetnie minden jogi és természetes személynek azt az összeget, amely az általa létrehozott hulladék elszállítatásáért és elhelyezéséért jár.

2. Huszadik esztendeje vagyok polgármester. Időközben az állam a községekhez utalta át az óvodákat, iskolákat, amelyek fenntartásához a községeknek hozzá kell járulniuk. Ha a település nem maga üzemelteti a víz- és csatornahálózatát, fizetheti az üzemeltető 1,5 százalékos nyereségét is, mert másképpen az nem köt vele szerződést, és nem tudja teljesíteni a törvénybe foglalt köteleességét. Ha a községeknek a hulladéklerakatok használatáért majd többet kell fizetniük, akkor kénytelenek lesznek a helyi adókat és illetékeket emelni. Márpedig a nyugdíjasoknak és a munkanélkülieknek már ma is gondot okoz azok kifizetése. Ideje lenne, hogy a törvényhozók végre olyan törvényeket fogadjanak el, amelyek a településeket anyagiilag tehermentesítik!

Labancz Roland,
Bátorkeszi polgármestere:

1. Bátorkeszin van gyűjtőudvar, a szelektív hulladék egy részét oda gyűjtjük be a lakosságtól. A háztartások elé kirakott PET-flakont, valamint a zöldhulladékot gyűjtjük ilyen módon, az üveget a község különböző pontjain elhelyezett nagy konténerekbe tehetik a lakosok, a papírt pedig a gyűjtőudvarban szedjük. Ezeket aztán rendszeres időközönként szerződéses partner szállítja el a község területéről. Ez a tétel az építkezési hulladék ledarálását is beleszámítva meghaladja a 10 ezer eurót.

2. Bármilyen, a hulladékgyűjtést és -szelektálást illető többletterhelés az önkormányzatok számára káros, s az uniós elvárások eddig is hiányos teljesítésének rovására fog menni. A szelektív hulladékfajták következő évekre előirányzott mennyiségét egyszerűen nem fogják tudni teljesíteni az önkormányzatok. A negatív motivációt jelentő áremelés helyett a lakosság felvilágosítására, illetve a tudatos hulladékgazdálkodásra való nevelésre kellene helyezni a hangsúlyt.

Végül megjegyezném: országos szinten az építkezési hulladék további sorsa sincs megoldva - az önkormányzatokat törvény kötelezi az építkezési hulladék gyűjtésére, miközben a felgyülemlett hulladékot csillagászati áron kell ledaráltatniuk, és még így sem tudják értékesíteni. Talán ezzel is foglalkoznia kellene törvényhozóknak.

Nagy Miskó Ildikó

Végre megérkezett az ivóvíz
Sorakozás a lajtos kocsinál

Veszélyben a csallóközi ivóvízkinccs?

A kálvária december 15-én kezdődött, amikor is Dercsikán, Csallóköznádasdon és Bakán a kora esti órákban hangosbmondón keresztül tudatták a lakossággal, tilos a vezetékes víz fogyasztása, s mostantól csak mosásra, mosogatásra és higiéniai célokra lehet azt használni. Ekkor hangzott el az is, hogy a Nyugat-Szlovákiai Vízművek ezentúl lajtos kocsikkal biztosítja az ivóvizet az érintett településeken. Mi tagadás, sokakon döbbenet és értetlenség lett úrrá. Nem is csoda, hiszen még a legöregebb emberek, a nyolcvanas, kilencvenes éveikben járók sem emlékeztek arra, hogy ezen a tájon valaha is bármi gond lett volna az ivóvízzel.

Kiderült, hogy több mint 80 méteres mélységben mérték a szennyeződést, és a Zeazin nevű, kukoricatermesztésben használatos növényvédőszer hatóanyaga okozta a bajt, ami pár éve már a tiltólistán szerepel, vagyis nem szabad használni a mezőgazdaságban. Az emberek fejében máris sorjázta a kérdések. Vajon hogy kerülhetett olyan mélyre és mióta ittuk már a szennyezett vizet? A legtöbben azonnal utána is néztek a világhálón annak, mi is az az atrazin. Nem sok jót találtak, hiszen ez egy karcinogén, izom-és retinadegenerációt okozó anyag.

Pár nap múlva a Dunaszerdahelyi Regionális Közegészségügyi Hivatal újabb három faluban – Gellében, Lúcsón és Sárosfán – tiltotta be a vezetékes víz fogyasztását, mert addigra már az ottani vízben is meghaladta a szennyeződés a megengedett – egyébként nagyon szigorú – normát. Ez a három település tulajdonképpen határos az előző hárommal, ka-

Nehéz heteket éltek meg a Csallóköz hat településének – Dercsikának, Csallóköznádasdnak, Bakának, Gellének, Lúcsnak és Sárosfának – lakói decemberben és januárban, mivel a vezetékes vízbe atrazin került, s így azt ivásra és főzésre alkalmatlannak minősítette a közegészségügyi hivatal. A karácsonyi és az év végi ünnepeket is lajtos kocsikból nyert, illetve ballonos ivóvízzel vésztették át az emberek és sokakban megfogalmazódott a kérdés: mi történhetett, hogy kerülhetett növényvédőszer a vízbe?

taszterek összeérnek, ezért sem nagyon lehetett csodálkozni azon, hogy a szennyezés ide is „eljutott”. Ráadásul ezen a három településen a lakosság nagy része még nem csatlakozott a vezetékes ivóvízhálózathoz, saját, kismélységű kútjaikból nyeri a vizet. Vajon milyen minőségű vizet?

Honnan származhat a szennyeződés?

Ahogy már említettük, a karácsonyt a hat falu lakossága – néhány ezer ember – úgy töltötte, hogy még nem volt iható a víz, bár a német technológiával készült modern szén-szűrős berendezések a vízművek három kútjára – Csallóköznádasdra, Gellébe és Sárosfára – időközben megérkeztek. Az ünnepek azonban hátráltatták a szerelési és üzembe helyezési munkálatokat. A rendőrség is nyomozni kezdett, keresték és keresik az elkövető(ke)t, akit felelősségre lehetne vonni...

Bár az érintett falvak polgármesterei és a vízművek igyekeztek maximálisan helytállni, az embereknek kezdett elégük lenni a napi vízhordásból. Sokaknak így aztán érthető módon az volt a leforróbb új évi kívánságuk, hogy mielőbb tiszta csapvizet ihassanak. Közben persze a közösség-

gi oldalon is mozgolódás, szervezkedés vette kezdetét, a kommentelők próbálták megfejteti, honnan származhat a szennyeződés. A legtöbben pozsonyvereknyei veszélyeshulladék-lerakatot neveztek meg mérgeanyag „forrásaként”, mások szerint valahol a környéken szabadulhatott meg valaki nagyobb mennyiségű permetszertől. Sokan persze leginkább az esetleges egészségkárosodástól féltek.

Mégis kinek a felelőssége?

Január 8-án lakossági fórumra került sor Csallóköznádasdon és a zsúfolásig megtelt kultúrház sejtetni engedte, hogy nagyon sokakat nem hagyott hidegen a „víztéma”. A környezetvédelmi hatóságtól viszont nem jött el senki, amit sokan nehezményeztek, így aztán a vízművek dunaszerdahelyi kirendeltségének igazgatója felé záporoztak a számon kérő kérdések, aki viszont igyekezett mindenkiket megnyugtatni, hogy bár a bajt nem ők okozták, mindent megtesznek azért, hogy a hibát mielőbb elhárítsák.

A jelenlévők között élénk vita alakult ki arról is, vajon az intenzív mezőgazdaság mennyire ludas abban, hogy a talajba olyan anyagok is bekerülnek, amelyek veszélybe sodorhatják a Csallóköz alatti

Sebő László a csallóköznádasdi lakossági fórumon a vízművek erőfeszítéseiről beszélt. Vajon mi mit teszünk vizeink tisztaságáért?

ivóvízkészletet, ami szükség esetén 16 millió embert tudna ellátni az élethez nélkülözhetetlen folyadékkal. Többen is amellet szoltak, hogy új, környezetkímélőbb alternatívákat kell keresni és nem a természet ellen, hanem azzal „együttműködésben” kell megtermelni javainkat. Véget kell vetni a kizsákmányoló, földet kizsigerelő termelési módnak. De nemcsak ennek.

A fórumon jelenlévő vízügyi kutató hangsúlyozta, mi, magunk is naponta szennyezzük a vizet az olcsó tisztítószerrel vagy a szennyvíz kertekbe való kiengedésével. De amit a legnagyobb veszélyként nevezett meg, az nem az annyi félelmet keltő atrazin volt, hanem a vízben nagymértékben jelenlévő gyógyszermaradványok – antibiotikumok, fájdalomcsillapítók, női hormonok –, melyeket egyelőre semmilyen szűrőberendezéssel sem lehet a vízből kivonni....

Érdekes módon a magunk felelőssége nem merült fel a fórumon, a vétkest mindenki másutt, másban kereste. Pedig mindannyian és külön-külön is felelősek vagyunk azért, hogy mit engedünk ki a lefolyóba és a kéményen. Ha ezen a téren nem változtatunk, vajon milyen Földet, jövőt hagyunk utódainkra? Az egyébként fel is merült a fórumon, hogy kezdeményezzük, a Csallóköz legyen kiemelt vízvédelmi terület.

Lassan minden visszatér a régi kerékvágásba?

A vízügyesek igyekezetének és a kedvező időjárásnak is köszönhetően január 9-től újra ihatóvá vált a víz Csallóköznádasdon, Dercsikán és Bakán. Két héttel később Gellén és Lúcsón is felélegethettek az emberek, hiszen a gellei kútnál, az új szénszűrő berendezések be-

üzemelése után kiváló vízminőséget mértek a mintákban. Február legelején pedig már a sárosfaiak is tiszta vizet önthettek a poharaikba. Február 2-án megérkezett a hivatalos értesítés arról, a víz ismét tiszta és iható. Földváry Terézia, Sárosfa polgármestere szerint az emberek türelmesen viselték az elmúlt hetek nehézségeit. A friss vízminták szerencsére már itt sem mutattak ki szennyeződést, ezért a Dunaszerdahelyi Regionális Közegészségügyi Hivatal kiadta a határozatot, amellyel újra ihatóvá nyilvánította a vizet. A polgármester megjegyezte, bár ezzel az egyik probléma megoldódott, a másik, vagyis a szennyeződés forrásának az eredete még hátra van. Tudomása szerint az SaS törvényt készít elő a Csallóköz vízvédelméről, ami pozitív fejlemény. Üdvözli azt is, hogy 2021-től kötelezővé akarják tenni a csatornahálózathoz való kapcsolódást. A vezetékhez való csatlakozás is szóba került, mivel Sárosfán a lakosság nagy része még mindig saját kútból nyeri a vizet. Pedig a vízvezetékhez való csatlakozás nem kerülne túl sokba, hiszen csak a kerítéstől kellene behúzni az udvarba. A vízakna nagyjából 250-300 euróba kerül, a vízóra felszereléséért 50 eurós illetéket kell fizetni, amihez jön még maga a csővezeték. Nagyjából 350 euróból meg lehet oldani a vezetékhez való kapcsolódást, jegyzi meg Földváry Terézia, aki szerint a saját kútról való vízfogyasztásnál is vannak költségek, elsősorban villanyfogyasztás, de a vízpumpa is bármikor felmondhatja a szolgálatot.

Az elmúlt hetek történései, remélhetőleg, nem múltak el nyomtalanul az itt élő emberekben és mindazokban, akik felelősséget éreznek a csallóközi ivóvízkincs megőrzésében. Talán ez volt az első komoly figyelmeztetés, hogy ideje változtatni a környezetünkhöz és a természethez való hozzáállásunkon. Vigyáznunk kell arra,

mit engedünk ki a lefolyón vagy a kéményen, mert a sok rosszat csőstül kaphatjuk vissza.

Úgy tűnik, lassan tehát minden visszatér a régi kerékvágásba. Az emberek megnyugodtak, a probléma megoldódott. De aki igazán aggódik a csallóközi ivóvízért, abban kétségtelenül felmerül, vajon ez a helyzet nem ismétlődhet-e meg bármikor újra? Teljes nyugalommal ihatjuk mostantól a vizet? De legalább ennyire fontos feltenni magunkban a kérdést: vajon mit tehetünk azért, hogy a lábunk alatt elterülő mérhetetlenül fontos, mondhatni stratégiai jelentőségű ivóvízkincset meg tudjuk őrizni az utókorak?

Kétszáz ezer eurót költöttek az új vízsűrőkre

Sebő László, a Nyugat-Szlovákiai Vízművek Dunaszerdahelyi Kirendeltségének igazgatója január végi megkeresésünkkor arról tájékoztattott, hogy éppen Sárosfán szerelik a szűrőberendezést, valójában már a próbaüzemre és a vízmintavételre készülnek. A vízművek igazgatója azt is elmondta, huszonötödik éve dolgozik a vállalatnál, tizennyolc éve annak vezetője is, de hasonló eset, vagyis hogy ne lett volna iható a vezeték víz, még nem történt. A tizenkét évvel ezelőtt részvénytársasággá vált vállalat nyitrai székhellyel és több kirendeltséggel működik. Több mint 500 részvényese – falvak és városok – van és nagyjából 900 ezer ember ivóvízellátásáról gondoskodik.

„Vízügyi társaságunk a váratlan helyzetet, véleményem szerint, nagyon jól kezelte. Kétszáz ezer eurót kellett egyik napról a másikra előteremteni a német gyártmányú vízsűrőkre, mert ragaszkodtunk a legmodernebb berendezésekhez, ami minden szennyezőanyagot kiszűr a vízből. Remélem, hogy a berendezések zökkenőmentesen fognak működni és el látják feladatukat” – mondta Sebő László. Az igazgató hangsúlyozta, a hibát, a vízszennyeződést nem a vízművek okozta, nekik a baj elhárítása jutott, s továbbra is, az eddiginél fokozottabban fogják figyelni, monitorozni a víz minőségét. Ez alapvető érdekük, hiszen rengeteg pluszköltséget és pluszmunkát jelentett számukra az az időszak, amikor napi szinten biztosítaniuk kellett – lajtos kocsikkal – az ivóvizet az érintett településeken.

B. Vida Júlia
(A szerző félfételei)

Még nincs vége...

„Nagypaka község honlapján két nyelven olvasható az tájékoztató, miszerint a Csallóközben kialakult ivóvízhelyzet miatt ismételen bevizsgáltatták a vezetékes vizet. „Az első eredmény minimális eltérést mutatott ki határérték felett (119ng/m³ a megengedett 100ng/m³). A legutóbbi mérések igazolják az érték csökkenését” áll a lakossági tájékoztatóban, amiben szerepel az is, hogy annak fogyasztását csecsemőknek nem ajánlják, és óvatosságra intenek a kútvíz fogyasztását illetően is.

Mi a helyzet Békén? Erről kérdeztük a polgármestert, **Janikovics Katalint**, aki úgy nyilatkozott, hogy a vezetékes ivóvizet Nagypakáról kapják, és a regionális közegészségügyi hivatal tegnapelőtt olyan határozatot hozott, hogy a gyermekeknek egy éves korig, valamint a terhes anyáknak nem ajánlják a vezetékes víz ivását, a többiek fogyaszthatják a vizet. Elmondta azt is, hogy a továbbiakban rendszeres havi mérésekkel fogják vizsgálni a víz minőségét, ami jelenleg a megengedett határértéken van és javuló tendenciát mutat.

Felbár közvetlen szomszédságban áll azokkal a településekkel, amelyekben heteken át tiltott volt a vízfogyasztás, ezért hívtuk fel **Bodó Istvánt**, a falu polgármesterét, hogy a víz minőségéről érdeklődjünk. Portálunk megkeresésére megerősítette, hogy két hete vettek vízminutát a kútjukból. Az eredményekről nem kaptak értesítést, ami azt jelenti,

A Felvidék.ma hírportál rendszeresen foglalkozik a Csallóközben kialakult ivóvízhelyzettel. December közepétől február elejéig tartott, míg az atrazinnal szennyezett vizet sikerült az új szűrőberendezések felszerelésével megtisztítani és újra ihatóvá tenni hat községben. Február közepén adta hírül, hogy Nagypakán és Békén, két felső-csallóközi településen is atrazint találtak a vezetékes vízben.

hogy náluk az ivóvíz minősége megfelelt az előírásoknak. Úgy tudja, hogy a Duna vízállásának változásával javult az ivóvíz minősége a környéken. A falubeliek egyébként élénk érdeklődést mutatnak az ivóvíz minősége iránt. A polgármester szerint, hiába iható már hetek óta a víz a környékbeli településeken, Felbáron még most is sokan inkább flakonos vizet isznak, a biztonság kedvéért.

Érdekes momentum, hogy bár a hat falut érintő ivóvízszennyeződésért nem felelősek, s nekik csak a hiba elhárítása jutott, a lassú és megkésett tájékoztatásért a víz minőségét illetően a Duna-szerdahelyi Regionális Közegészségügyi Hivaltól a Nyugat-Szlovákiai

Vízművek 500 eurós büntetést kapott, amiről a Denník N hírportál adott hírt.

Az újabb két felső-csallóközi település esete sokakban csak tovább erősítheti a gyanút, hogy a mérgeanyag a pozsonyvereknyei veszélyeshulladéklerakatóból „szabadulhatott” el. A közeljövő legfontosabb feladata éppen ezért a szennyeződés forrásának megtalálása. Egyre több csallóközi ember hiszi azonban azt, hogy erre nincs is meg az akarat, s valójában sosem derül fény arra, ki és mi sodorta veszélybe a régió lakosságának egészségét, mint ahogy azt sem lehet pontosan megállapítani, mióta is itt a szennyezett vizet.”

(bvj, Felvidék.ma)

A tanyavilág érték, különleges jellegzetessége a városnak

A gútai tanyavilág kialakulása elsősorban a település fekvésének köszönhető – a Feketevíz, a Kis-Duna és a Vág kisebb-nagyobb szigetekre osztotta a területet – illetve az évszázadok során kialakult gazdálkodási módnak, a gazdák közel akartak lenni a földjeikhez. Nagyszigettel kapcsolatban például több helyütt leírják, hogy a 18. században a gútaiak állattartó szállásai voltak itt, majd évszázadokig folyamatosan lakták. A városhoz közigazgatásilag öt kisebb-nagyobb településrészt tartozik: Császa, Királyrét, Nagysziget, Örtény és Pacsérok.

Jellemzően ezek három-husz házból álló tanyabokrokra tagolódtak, kivéve Nagyszigetet. Nagyszigetről külön kell beszélni, mert az nem egy jellegzetes tanya, teljesen falusias jellege van, egy kisletelek, le van aszfaltozva az út, van szövetkezet. Fontos kiemelni Gúta népsűrűségi adatait is, hiszen mindössze 100 fő jut egy négyzetkilométerre. Ez a fentiekben leírt településszerkezetből adódik, a 11 ezer lakosú város, illetve a hozzá tartozó tanyavilág több mint 100 négyzetkilométeren terül el. Egy 1964-ben megjelent újságcikk azt is kiemeli, a város határa több mint 11 ezer hektár, így minden lakosra egy hektárnyi földterület is jut.

Egykor és ma

Koncsol László „A Csallóköz városai és falvai” című kötetben több forrást említve azt írja, Gúta Szlovákia legnagyobb agrártelepülése a Kisalföldön, a Csallóköz keleti részén. Több újságcikket is találtam Gútáról, amelyben éppen a kiterjedt tanyavilágot is említik, Angyal Béla „Kisalföldi tanyák” címmel adott ki nemrégiben egy tanulmánykötetet Gúta és vonzáskörzetének településnép-

rajzáról, de azt kell mondanom, a téma Szlovákiában nem nagyon népszerű.

A gútai tanyavilágra nagyobb figyelmet kéne fordítani, hiszen mondjuk így: egyedülálló jelenség, méretében Szlovákia, sőt, talán Európa legnagyobb tanyavilága. A történelem, leginkább a huszadik század, nem kímélte a tanyákat sem, hazánkban ráadásul azóta sem történt előrelépés, amely esetleg a tanyavilágot újra feléleszthetné.

A tanyák kialakulása visszavezethető az őseink legeltető, vándorló, kismértékben földművelő életmódjához. A magyar tanyavilág fénykora a 18-19. századra tehető, viszont a fokozódó iparosodás lassan sok helyen elnéptelénítette. A II. világháború utáni időszak a szövetkezetesítéssel és a fiatalok iskolázottságának emelésével nagyrészt elnéptelénítette a tanyákat – ezek az összes posztkommunista állam tanyavilágára jellemzőek. Míg Magyarországon évekkal ezelőtt nagy tanyafejlesztési pályázatokat írtak ki, Szlovákiában szinte senki nem foglalkozik a tanyákkal.

Horváth Árpád polgármester szerint valamikor régen nagyon szépen működtek Gúta városa körül a tanyák, ezek vagy összefüggő részek voltak – tehát egymás mellett 4-8 tanya állt, ilyen volt Kissziget, Örtény, Pacsérok, Bókony is –, vagy egymástól több kilométerre található tanyák. Nagyszigeten például volt egy nagy csoport, és ezen kívül 1-2 kilomé-

terre elszórtan egymástól is voltak, vannak tanyák. Megvan a ház, az istállók, a melléképületek, kerttel és a hozzátartozó földekkel. Ez az oka annak, hogy Gútának 46 kilométer tanyasi útja van, ami nincs lebetonozva, mind földút. Van 2-3 kisebb, még ma is működő tanya, családi gazdaság, ezeket Bókony és Kikelet között találjuk meg, illetve Nagysziget körül is vannak, ahol gazdálkodnak és állatokat is tartanak.

Gúta az a hely, ahol nem nehéz olyan emberrel találkozni, akinek valamilyen köze lenne egy tanyához, legtöbbjüknek valamelyik felmenője tanyán élt, és onnan költözött a városba. A polgármester elmondta: „Jellemző, hogy sokszor beszélgetek olyan emberekkel, akik azt mondják, mi már itt lakunk, de anyu, apu, nagymama még kint lakik tanyán. De ilyenből is egyre kevesebb van, ahol az idős emberek még élnek – a 80-90-es éves nénik-bácsik – nem akarnak bejönni a városba, nem akarnak itt lakni, ott még működő tanyákról beszélhetünk, bár a tevékenységük már nem aktív. Rengeteg helyen viszont üres a ház, a fiatalok megtartották hétvégi háznak, vagy gazdálkodás miatt a tanyát, házat, telket, de rengeteg elhagyatott üres és romba dőlő épület is van. Mostanában van egy új jelenség. Gúta környékén már van 15-20 olyan tanya, ház, amit gazdag családok vesznek meg, hétvégi háznak, van holland tulajdonosú és van pozsonyi család tulajdonában is tanya. Nem jönnek ide lakni, de megveszik, a legritkább

eset az, amikor fiatalok lakhatás céljából vesznek tanyát.”

„Tanyás” tapasztalatok

Vadkerti Imre családjával még 1992-ben vett tanyát a Császtához tartozó Bókonyban, mert elveszítette a munkahelyét, volt egy kis örökölt földcskéje, a megvásárolt föld és tanya mellé mérette ki azt is. Arra gondolt, örök életében földműveléssel és állatgondozással foglalkozott – alkalmazottként –, megpróbálja magángazdaként ugyanezt. „Először jól ment, de nem annyira, mint szerettem volna, később – évekbe tellett –, sajnos rájöttem, hogy ebből nem fogunk tudni hosszú távon megélni. Nagyon nehéz volt az indulás is, a spórolt pénzünkből vásároltunk meg mindent, abból vettük a traktort, gépeket, állatokat, istállót, ólakat építettünk. Nagy támogatásra

és kedvezményre nem számíhattunk, néhány évig a mezőgazdasági gépekbe tudtunk vásárolni ún. „piros naftát” (gázolajat), ami olcsóbb volt, de ezt egy idő után meg is szüntették.” Kíváncsi voltam, mit tapasztalt, mennyire eladható az állat és a termék. „Én 1992 és 2007 között gazdálkodtam. Az állatokat a vágóhídra adtuk el, a megtermesztett gabonát felettem az állatokkal, később a várostól még bérebe vettünk 8 hektár földet. Ma már az állattenyésztéssel egyáltalán nem, csak kukorica és gabona-termesztéssel foglalkozom, a terményt leadom. Mivel nem tudtam fenntartani a gazdaságot, elmentem én is dolgozni.”

Egy fiatal házaspár két gyermekkel néhány évvel ezelőtt vásárolt tanyát Nagysziget mellett. „Mikor megvettük a tanyát, arra gondoltunk, hogy tudunk majd gazdálkodni, állatokat tartani. Tavasszal szeretnénk megpróbálni nagyban gazdálkodni, és eladni a termést. Mi Nagyszigettől körülbelül 800 méterre vettünk házat, nagy kerttel, udvarral” – mondja Bednár Tímea tulajdonos. „Egy hátrányát tapasztaltuk csak a tanyasi életnek, hogy nem vezet ki rendes autót a házhoz. Amikor esik az eső, nagyon rossz, szinte járhatatlan az út, illetve nincs ivóvizünk, de azt megtudjuk könnyen oldani, viszünk ki magunknak.”

A rossz utakra a másik tanyatulajdonos, Vadkerti Imre is panaszkodik, ők ugyan a városközpontban élnek, de valamikor vállalkozóként naponta tapasztalta, a tanyasi utak nehezen járhatók, volt mikor a sár, volt mikor a belvív nehezítette meg az életüket.

A rossz utak tényét maga Horváth Árpád polgármester is megerősíti. „Az utak a legnagyobb probléma, városunk is erre költ a legtöbbet, akár kavics, akár föld,

ezek csak mezei utak, ősszel, télen és tavasszal nehéz a közlekedés rajtuk, a város próbálkozik, de nagyon sok a panasz, hiszen minden akaratunk ellenére sem győzzük rendbe tenni őket. Nemcsak a kerékpárok és a személyautók használják, nem is azok teszik tönkre, hanem a nagyobb járművek, a gazdák mikor mennek ki a földekre a traktorokkal. Tudjuk, nekik ki kell jutniuk a földjeikre, de bizony a több tonnás járműveik összevágják az utakat.”

„A mi tanyánkon a ház egy szobából és konyhából állt – meséli Vadkerti Imre –, körülötte szép nagy udvar és konyhakert is volt, a legközelebbi szomszéd körülbelül 400 méterre lakott tőlünk, ők kint élnek még ma is a tanyán.” Azt is megtudtam, a tanyasi gazdálkodásban a legszebb a szabadság, az önállóság, hogy az ember maga intéző és munkás egyben, nem egyszerű viszont, mert leszámítva, hogy télen az embernek van némi szabad órája, nyáron látástól vakulásig lehet dolgozni, főleg ha az ember állatokat tart. „Volt 10-12 anyadisznók, 30-40 hízó és malac, volt idő mikor bikákat is tartottunk, 6 nagyot és hat kicsit, mikor a nagyokat eladtuk, kicsikkel pótoltuk őket. Kipróbáltuk a tehén- és borjútartást. A tehenekkel nagyon sok munka van, reggel és este fejni kell, a téli táplálékukat is be kell biztosítani. De ha kint élnék tanyán, biztosan tartanék tehenet, ha fiatalabb lennék, újra kezdeném, és sok mindent máshogy csinálnék” – mondta mosolyogva a gazda. Mikor afelől érdeklődöm, mit csinálna másként, elárulta, hogy bizony minden lehetőséget bátran kihasználna, minden támogatásnak utána járna, mert „volt akkoriban is támogatás, a gépek 75 százalékat kifizették volna, de 1992-ben nem mertem, bizonytalan voltam én is, és a rendszerváltás után néhány évvel egyál-

talán nem tudtuk, mi vár ránk. Végül is a félelmeim egy része beigazolódott, mert miután kettévált Csehország és Szlovákia, megszűnt számunkra a cseh piac, a felvásárlók már nem hordták oda a terményt, a megtermelt áruért a felvásárlók nagyon alacsony árat fizettek, nem jött vissza a befektetés és a munka.”

A fiatal tanyatulajdonos, Tímea szerint a legnagyobb előnye a tanyának, hogy úgy tudják élni az életüket, ahogy ők szeretnék, el sem tudnák képzelni az életüket városban. „Hiába van minden bent a városban, mi itt kint a tanyán nem szenvedünk semmiben sem hiányt. A gyerekek is nagyon szeretnek itt kint élni, nyugodtan kiengedhetem őket a tanyára, nem kell attól félnem, hogy elüti őket egy autó, nyugodtan játszhatnak az udvaron. Mi játékos módon bevonjuk őket a kertészkedésbe is” - tudtuk meg.

Azt, hogy gyakorlatilag a tanyákon semmi nincs, a polgármester is elismeri: „Ma már minden a városba összpontosul, a tanyasi iskolák mindenhol megszűntek, a városban van az orvosi ellátás, a boltok, az iskola, az óvoda, a kultúra, tehát az emberek kénytelenek bejönni, ha nem is minden nap, de rendszeresen utaznak autóval.” A régi tanyasi iskolákról a város vezetője elmondta: „A huszadik század első felében nagyon sok gyerek élt a tanyákon, működtek az úgynevezett tanyasi iskolák, Örtényben, Pacsérokon, Kísszigeten is külön iskola volt, Nagyszigeten ráadásul szlovák és magyar alapiskola is működött, egészen a 80-as évekig.” Éppen a tanyasi iskolákkal kapcsolatban találtam érdekesnek azt az írást, amely 1964 júniusában jelent meg az Új Szóban, melyben a szerző kiemeli: „Rendszerünk végre a tanyavilág többzernyi parasztját is bekapcsolta az ország vérkeringésébe. (...) Vagy az, hogy a tanyasi gyerekeknek ma ár nem

nyolc-tíz kilométert kell naponta kétszer is legyalogolnia, ha iskolába akar menni.” A riport szerzője azt írja, Örtényen megkérdezett 9 gyermeket, mi akar lenni „A kilenc gyerek közül hat így felelt: tovább akarok tanulni.” Császtával kapcsolatban megjegyzi: „A legjobb tanulók legfeljebb elvégezték a kilencéves iskolát, aztán ugyanazt csinálták, mint az apjuk, dédapjuk.” Éppen ezt a jelenséget említi a polgármester is a tanyák elnéptelenedésével kapcsolatban, „Ezekben az években a fiatalok nem mindig maradtak kint, a gyerekek az első négy évfolyamot a tanyasi iskolákban végezték el, de a felső tagozatra már bejártak a gútai iskolákba, ez ahhoz vezetett, hogy a családok is kezdtek megtelepedni a faluban. A fiatalok nagy része középiskolába is járt, gyárakban kezdtek dolgozni, így egyre inkább elnéptelenedtek a tanyák.”

A fent idézett írás „A föld szerelmesei” címmel jelent meg az Új Szóban, a szerző fontosnak tartotta, hogy arra is kitérjen, 1964-ben már „a gútai tanyavilág csaknem minden kis viskójába bevezették már a villanyt”. Kíváncsiak voltunk arra, hogy milyen a tanyavilág közművesítése a 21. század elején. „A tanyák közművesítése sem egyszerű. Villany mindenhol van, tehát nincsen olyan tanya, ahol ne lenne áram. Vezetékes víz nagyon kevés helyen van, Pacsérok egy részén, Nagyszigeten és környékén van, Örtényben is van, mindig beszélek Kísszigetről is, bár az nem Gútához tartozik, de ott is van városi vízellátás. Összesen 25-30 százalékban tudnak a tanyán élők városi vizet használni, a többiek kénytelenek a fűrt kutakból -tisztítóberendezéssel - használni a vizet. Gáz viszont csak Örtényben van, máshol nincs, a legtöbb helyen villanyal és fával tüzelnek” – mondta a polgármester. Ezzel kapcsolatos tapasztalatairól megkérdeztem fiatal tanya tulajdonosainkat is.

Bednár Tímeától megtudtam, ők fával és villanyal fűtenek. „Mi nagyon szeretjük, a kandalló bensőségessé teszi a házat, vagy romantikussá, aki nem lusta, anyagilag viszonylag jó áron meg tudja oldani a fával való tüzelést”.

A tanyavilág érték

A polgármester, Horváth Árpád szerint a tanyavilágra értékékként kell tekintenünk, hiszen az különleges jellegzetessége a városnak. A két világháború között jól működő tanyavilággal büszkélkedhetett a község, ott gazdálkodtak az emberek, állatokat tartottak, még a háború után néhány évig tartották magukat, viszont már érezhető volt a szocialista gazdálkodás szele. Ugyan még sokan próbálták tartani a megszokott életüket, működtek a tanyák, de már megkezdődött a kollektivizáció, a szövetkezetesítés, vagyis kezdték bevinni a gazdákat a szövetkezetekbe, a földjeikből egyre kevesebb maradt, és egyre kevesebb család tudott megélni belőle. Ez volt az első lépés, amikor pusztulni, leépülni kezdett a tanyavilág. A tanyavilágban egyértelműen a nagy árvíz okozta a legnagyobb törést, mert 1965 után megkezdődött egy nagy fellendülés Gútán, ezért a legtöbb tanyán élő család, bármelyik tanyarészen élt is, elkezdett bent a faluban telket vásárolni és házat építeni. A szocialista rendszer sem támogatta ezeket a tanyákat, a kint élőket integrálni próbálta, behozta a városba az embereket, főleg a fiatalokat. 1989-90 után viszont egy lehetőség csillant fel, akik szerették a mezőgazdaságot, állattenyésztést kivehették a földjeiket a szövetkezetből, és ekkor volt is fellendülés a tanyavilágban. Akár ott mérették ki a csereföldjeiket, akár ott vásárolták meg őket, beindultak a magángazdák.

Van Nagyszigeten is, Bókonyban is olyan gazda, aki egy helyre összpontosította a földjeit, megtelepedtek és létrehoztak új gazdálkodó egységeket, ez ugyan már nem tanya, de újra elindult a gazdálkodás. Sajnos tudjuk, hogy fennmaradni csak azok tudtak, tudnak, akik több száz, vagy ezer hektáron tudnak gazdálkodni. A kis földekkel rendelkezők bérbé adták, illetve eladták a földjeiket. A fennmaradt rengeteg tanyanév azonban máig őrzi, hogy hol ki gazdálkodott. Jelzi milyen utat jártunk be, de talán azt is, hogy jövőjük is van a tanyáknak.

Vadkerti Neszméri Csilla
(A szerző felvételei)

A fenntartható mezőgazdaság jövőnk záloga lehet

Paxian Erik a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karán végezte tanulmányait, ahol vadgazda diplomát szerzett. Előtte a dunaszerdahelyi vidékfejlesztési szakközépiskolába járt. Ebből is látszik, hogy a természetszeretet és a természetközeliség nála evidens. Dr. Gyulai Iván videóit nézegetve ismerkedett meg a fenntartható mezőgazdaság alapjaival, ami Ausztráliából indult, de a világ több pontján is elterjedt, s ami olyan gazdálkodás, földművelés, amivel nem zsigereljük ki a termőföldet.

„Évente 1,6 tizednyi földgolyót emészt fel az emberiség jelenleg, amihez nagyban hozzájárul az intenzív mezőgazdaság. A permakultúra nemcsak egy különleges növénytermesztési mód, hanem tulajdonképpen egy életvitelt is jelent, arra is vonatkozik, mivel táplálkozom, hogyan élek, mekkora házában lakom, milyen közösségben élek. Szakdolgozatomat a vadfajok helyzetéről írtam, szakmai gyakorlaton pedig a Körös-Maros Nemzeti Parkban voltam, ahol sok mindent láttam és tapasztaltam, ami abba az irányba terelt, hogy valami újjal próbálkozzam. Otthon, kicsiben, elkezdtem az alternatív permakultúrás növénytermesztést, és Gömörszőlősön részt vettem egy, a fenntartható fejlesztésről szóló szemináriumon. Dolgoztam szőlészetben is, majd egy kertészeti részleget vezettem, ahol találkoztam a jelenlegi gyakorlattal. A permakultúrás növénytermesztést kiskerti, háztáji módszerek közt gyakorlom, de lehetne nagyüzemi módon is” – mesél a kezdetekről a mindössze 26 éves nagymegyeri fiatalember, aki szerint legfőbb ideje, hogy a mezőgazdaságról egy kicsit másként gondolkod-

junk, mint eddig. Tudja, hogy ez nem lesz könnyű, mert jelenleg ott tartunk, hogy a mezőgazdák még az újfajta termelési mód pusztá gondolatát is elvetik. Legalábbis nálunk, ahol még mindig a hektárhozámok a legfontosabb fokmérői a természetnek.

Pedig szerinte nem lesz más út, hiszen a talajerózió, a humusztartalom, a biológiai diverzitás egyaránt csökken, és a mostani ifjú generációknak már nem lesz más választásuk. Ezt a fajta mező-

gazdaságot szépen össze lehetne kapcsolni a vadgazdálkodással is, hiszen a vegyszerek használata itt minimális, vagy egyáltalán nincs is rá szükség. S ez azt is eredményezhetné, hogy felszaporodna például a mezeinyúl-állomány, táplálékot találnának maguknak a fákak és a Csallóközből szinte már teljesen kiveszett foglyok is. Ebből szintén lehetne profitálni, hisz nem csak a gabonatermés a föld egyetlen hozadéka. Megemlíti még a legeltetéses állattartást is, aminek nálunk jelenleg kevesen

adnak esélyt, pedig ez a biogazdálkodás egyik alapköve. Csehországban és Magyarországon már szép számban akadnak olyanok, akik magukévá tették a fenntartható mezőgazdaság eszméjét, és ennek szellemében próbálnak gazdálkodni. Magyarországon az év agrár-embere Kőkény Attila (nem tévesztendő össze azt azonos nevű énekesrel – a szerk. megjegyzése) lett, aki ennek az élharcosa, és már kétszáz hektáron alkalmazza ezt a módszert.

Nincs kapálás, minimumra csökken az öntözés

Erik magánemberként szívesen tájékoztat bárkit, aki érdeklődik a permakultúra és a fenntartható mezőgazdaság iránt, iskolákban is adott elő és a csallóközi ivóvíz témájában nemrég összehívott lakossági fórumon is beszélt erről az alternatíváról, ami vizeink védelmét is szolgálja. Attól tart azonban, ott a többség nem értette meg mondanivalója lényegét, hogy gondolkodásunk megváltoztatására van szükség, ha utódainknak egy élhető világot akarunk hátrahagyni.

„Amit legszívesebben teszek, az az, hogy megmutatom az érdeklődőknek a kertemet. Hadd lássák saját szemükkel, igenis lehet természetien az eddig megszokottól eltérő módon is. Hosszú távú tervem, hogy nagyobb földterületet vásároljak és ott már nagyban is próbálkozzam ezzel a növénytermesztéssel. Lényege, hogy nincs szántás, direkt bevetés történik, mulcsolást alkalmazunk, és vegyszerezés is csak nagyon indokolt esetben történik. A mulcsolás lényegében a talajtakarás, általában növényi hulladékkal, ami egyrészt gátolja a gyomnövények csírázását, másrészt benntartja a nedvességet a talajban. Ez véd a talajerózió és a talaj túlzott felmelegedése ellen is. Meg lehet vele spórolni az öntözést, tavaly nyáron a paradicsomot mindössze kétszer locsoltam. Sokkal kevesebb munkát is igényel. Kapálás egyáltalán nincs, a mélymulcsos, laza talajból, amit én is használok, egyébként is nagyon könnyű kihúzni a gyomot, amiből elve sokkal kevesebb van, mint a hagyományos kiskerti műveléskor. A különböző növények egymást is segíthetik, illatanyagaikkal esetleg magukhoz csalogatnak kártevőket, amelyek így nem a zöldségben tesznek kárt. Bizonyított tény, hogy a növények gyökereiken keresztül is „kommunikál-

nak” s egymással szimbiózisban élnek” – sorolja a fenntartható földművelés előnyeit.

Nem titkolja, hogy némi alapismeretre szükség van ahhoz, hogy egy ilyen konyhakertben örömet lelje az ember, szépen teremjen, de mégsem kíván különösebb szakismereteket. Az ő kertjében például a sokféle növény közt bodzabokor is van. A bodza szerinte egy zseniális növény, ami akár gyümölcsöt termő bokorként is nevelhető lenne, nálunk mégis gyomnövénynek tartják és irtják. Pedig a Csallóközben igencsak szeret és jól terem, akár még bodzaskertekben is lehetne természetien, de a legjobb számára, ha vegyes növénykörnyezetben nőhet.

S hogyan tudja megvédeni például a burgonyát a krumplibogaraktól? „Ta-

val ültettem először – kísérleti jelleggel – kevés burgonyát, méghozzá úgy, hogy a lótrágyát összekupacoltam és abba ültettem bele a gumót. Szépen kihajtott, egy árva krumplibogarat sem találtunk rajta. Viszont a szüleim száz méterre lévő nagyobb krumpliültetvényén vígan tanyáztak. Permetyszer helyett a kézzel való leszedégetésüket választottuk, bár hallottuk olyan praktikát is, hogy kaprot kell a burgonyabokrok közé ültetni. Kifejezetten jó, ha virágzó növények, akár virágok is vannak a veteményesben, elég, ha itt most csak a bűdöskét említjük. Ami a trágyázást illeti, én lótrágyát használok, mert az a legjobb, meg aztán mivel vannak lovak, az meg is „terem” nálunk. Bármilyen más állat trágyája is felhasználható, csak ahhoz növényi szenet (kémiai elemet) kell keverni, megfelelő arányban” – válaszolja meg a kérdést.

Visszatalálni az ősi tudáshoz

Erik tisztában van azzal, hogy sokan mint afféle csodabogárra tekintenek rá. Viccesen megjegyzi, nehogy már valaki ultrazöld aktivistának képzelje, aki legszívesebben egy fához láncolná magát, hanem csak egy olyan ember, aki reálisan látja, hogy a jövőben nem lesz más út, mint az észszerűbb és kevésbé intenzív mezőgazdaság. Saját családjá, édesapja is nehezen fogadta el az ő földművelési módszereit, de mára már ő is kertje egyre nagyobb részén folytat permakultúrás termesztést.

„Nagyon úgy érzem, hogy amit őseink tudtak, azt valahogy elfelejtettük. Ehhez vissza kellene találnunk. Igencsak elkényelmesedett a mostani harmincasok-negyvenesek generációja, a boltban mindent meg lehet venni. Jómagam most ott tartok, hogy a nagyanyámat faggatom a

régi házi praktikákról, a vegyszermentes tartósításról. Őseink régen tudták, hogy ők a természetből és azzal együtt termelnek, megvolt a kellő tisztelet a természet iránt, odafigyeltek annak rezdüléseire és igazodtak hozzá. Szomorú tény, hogy a mai gyümölcsök és zöldségek beltartalma milyen silány, tulajdonképpen minőségi éhezés zajlik. Hiába eszünk, sőt habzsolunk, legfeljebb elhízunk, de gyakran nincs semmi az ételünkben, ami bennünket táplálna” – magyarázza.

Erik és barátnője éppen közös vállalkozásuk indításán dolgozik, zöldség- és gyümölcsstermesztésben gondolkodnak, természetesen az új permakultúrás módszerrel, az ősi tudással ötvözve. Tájfajta gyümölcsfajtaikat terveznek ültetni, melyek nagyon könnyen és vegyszermentesen nevelhetők nálunk is, s szerencsére rengeteg magyar ősi gyü-

mölcsfafajtából lehet válogatni. Egész más zamatú, ízanyagokban gazdag almák, körte, barackok ezek.

Szerinte az elmúlt hetek-hónapok tojásváltása is megmutatta, hogy nem hagyatkozhatunk másra, a külföldi árra, az a legbiztosabb, ha mi, saját magunk termeljük meg az enivalónkat. Nehogy már eljussunk oda, hogy a Csallóközben ne legyen mit ennünk! Nagyon fontos, hogy a jól működő emberi kapcsolatok, a családok közötti viszonyok lehetővé tehetik azt is, hogy egyféle cserkereskedelmet folytassunk. Magyarán mindenki abból adjon a másiknak, amiből többlete van, cserébe a másiktól meg azt kapja, amiből neki nincs elég. Persze ehhez először rá kell ébrednünk arra, mit veszíthetünk, ha a konzumtársadalom rabjai maradunk.

„Úgy vettem észre, hogy a mai fiataloknak van egy olyan rétege, melyet ez az újfajta megközelítés érdekel, és nemcsak beszélnek róla, hanem meg is teszik, amit kell. Nem félnek a munkától és a szemléletváltástól, tudatosítják, hogy ez a jövő zenéje. Szimbiózisban a természettel, némi mendezelést eszközölve, a termőföld kizsigelése nélküli lehet, tudunk minőségi élelmet biztosítani magunknak. Az őstermelői vagy közösségi piacok is jól működhetnek. Ennek lényege, hogy a zöldségtermesztő előre megegyezik valakikkel, hogy nekik rendszeresen, mondjuk, havonta szállít egy láda friss zöldséget úgy, hogy ezt neki a vevők egy évre előre kifizetik. Ily módon a termelő biztonságban érezheti magát, a vevő pedig jól jár, hiszen garantáltan friss és egészséges zöldséget kap” – zárja a beszélgetésünket, némi optimizmussal a hangjában Paxian Erik.

B. Vida Júlia
(A szerző és Paxian Erik felvételei)

Human International – a példaértékű segélyszervezet

Egy alig pár száz lelkes kis Ipoly menti falu kultúrházában indult, mára Szlovákia egyik legjelentősebb karitatív szervezetévé nőtte ki magát a Human International segélyszervezet. A kezdeti egy-két kamionnyi adomány az évek során több tucatra bővült. Ezzel párhuzamosan a tevékenységüket is egyre tágabb régióban fejtették ki. A sikeres munkához nélkülözhetetlen a kapcsolatépítés, a szervezés, az önkéntesek munkája. De tán mindent felülmúlóan: a megtartó keresztény hit és a segítségnyújtás öröme szükséges. Ez utóbbiakból nincsen hiány az ipolyfödemesi Molnár Lászlónál és csapatánál.

Munkájuk az élet sok területére kiterjed. Magánszemélyeken, különféle intézményeken, valamint önkormányzatokon segítenek. Mára már Szlovákián kívülről is érkeznek segélykérők. Munkájukra egyre nagyobb szükség van, több térségben nélkülözhetetlen a jelenlétük. Néha az utolsó pillanatban érkeznek adományaikkal. Egy biztos, a segélyszervezet által minden adomány a megfelelő helyre jut.

A kezdetek

Molnár László Ipolyfödemes polgármestereként kapcsolatokat épített ki ausztriai szervezetekkel. Már a kilencvenes évek második felében felvette a kapcsolatot Hanspeter Hofinger által vezetett az Ora International osztrák segélyszervezettel. Munkakapcsolat egyik célja a segélyszervezet szlovákiai leányvállalatának megalapítása volt.

Közel két év múltán érkezett meg az első szállítmány az osztrák szervezeten keresztül Szlovákiába – kórházi ágyak formájában. Az első adományok az ipolysági

kórházba jutottak el. Az ezredfordulót követően évente három-négy szállítmány érkezett Ipolyfödemesre. Az adományokat a község kultúrházában raktározták el. „A helyi lakosság támogatott bennünket. Kezdték szaporodni a szállítmányok. Kicsinnek bizonyult a helyi kultúrház. Így kerestem fel a környező polgármestereket, együttműködést kínálva nekik” – kezdte az ismertetést Molnár László. Kezdetben nem volt állandó telephelyük, a helyi és a környező önkormányzatok jóindulatára voltak bízva. A falvak közösségi terei, általában a kultúrházak szolgálták az adományokat befogadó ideiglenes raktárként, az adományok átadóhelyeként.

Elsődleges terjeszkedés

Mint a Human International vezetője kiemelte: az önkormányzatokkal a kezdetektől fogva jó kapcsolatra törekedtek. Sikeres megszólítások eredményeként a környező falvak közül Palást, Magasmajtény, Ipolynyék örömmel csatlakozott a nemes célokhoz. A települések kultúrházai befogadták a nagyrészt ruhá-

kat és bútorokat tartalmazó szállítmányokat. Kelenye, Ipolyszécsényke, Egeg a későbbiekben szintén befogadója lett az adományoknak.

Egy-egy önkormányzat a közösségi terek szabad kapacitása függvényében csak rö-

vid ideig tudta tárolni az adományokat. Szükség lett egy állandó raktárhelyiségre.

Raktárhelyiség, állandó telephely

2006-ban változás állt be, ekkor alakult meg a Human International. Ekkor vették bérbe az első raktárhelyiségüket is. Az Ipolyságról kivezető út menti 240 négyzetméteres raktárhelyiségben kezdték el a működésüket.

Az első években már 16 kamionnyi szállítmány érkezett, főleg egészségügyi segéd-eszközök és berendezések. A kamionok az Ausztriából és Németországból jöttek és jönnek a mai napig is. Az ipolysági kórház mellett a tornaljai öregek otthonába érkezett az első adománycsomagok egyike.

A szervezet a tevékenységének bővülésével csakhamar kinötte a raktárhelyiségét. Pár évvel ezelőtt költöztek át a mintegy 1200 négyzetméteres egykori üzemcsarnokba. A bérelt telepen az épülethez tágas rakodótérként is hasznosítható parkoló tartozik. A szervezetnél önkéntesek dolgoznak. A raktárhelyiség egyúttal a vásárok helyszíne is. Heti három alkalommal, hétfőn, szerdán és szombaton várják jutányos áron kínált különféle áruval az érdeklődőket.

Az egészségügyi intézmények kerekesszékeket, járókereteket, kórházi ágyakat, kötszereket kaptak. Emellett kiváló minőségű ágynemű, a kórházi dolgozók számára munkaruha is érkezett Ausztriából. A szállítmányok fokozatos növekedése mellett az összetételük is változott. Használt ruhákkal, bútorokkal és élelmiszerekkel gyarapodtak. Az élelmiszereket németor-

szági gyártók ajánlják fel. Ezek nagy része tartós és száraz élelmiszer. Az adományokat az osztrák Ora Internationalon keresztül juttatják el az Ipoly mentére.

Kapcsolatok

Elsőként a Lévai járásban található szociális intézményekkel vették fel a kapcsolatot, a lévai hajléktalanszálló volt az első. Az önkormányzatok mellett működő szociális intézményekkel és szervezetekkel is kapcsolatba léptek. A híruk gyorsan terjedt, fokozatosan növekedett a hozzájuk érkező kérések száma. Az évek során Szlovákia-szerte különféle szervezetek, intézmények és önkormányzatok keresték fel a segélyszervezetet támogatást remélve. Emellett rászoruló magánszemélyek, családok is szinte napi szinten hívják a szervezet önkénteseit, illetve jelennek meg a telephelyen.

A kapott segélyeket nem csupán szlovákiai rászorulóknak adják tovább, hanem Kárpát-medence-szerte. „Elsőként a református egyház által Kárpátaljára vittünk adományokat” – folytatja Molnár László, majd hozzáteszi, a Visegrádi Szent György Lovagrendnek köszönhetően adományokkal segíthették az székelyföldieket is. Adományaik elérték Marosvásárhelyre, Szatmárnémetibe, ám támogatják a Dévai Szent Ferenc Alapítványt is.

Itthon és a szomszédban támogatnak egyházmegyei karitatív szervezeteket is. A besztercebányai, a váci vagy a nyíregyházi egyházmegyei karitás visszaterő kérelmező az ipolysági telephelyen. „Hála Istennek, a jó hír is terjed, továbbadják, s ennek örülünk” – emeli ki.

Épületbontás, újrahasznosítás

A Human International nem csupán ruha- és élelmiszer-szállítmányokat fogad nyugatról. Nyílászárókat, bútorokat, világítótesteket hoznak a lebontásra, vagy átalakításra ítélt ottani épületekből. „Nyugat-Európában rendszeres az átalakításra váró egészségügyi és szociális intézményeknél a bolhapiacok szervezése. Itt kiárusítanak mindent, ami már feleslegessé vált számukra. Kis csapatunkkal megjelenünk a bolhapiac után, s felajánljuk, hogy elvisszük a maradékot, a még beépített nyílászárókkal és kiegészítőkkel egyetemben” – magyarázza. Volt olyan akciójuk, amikor egy nap alatt egy négyemeletes intézmény összes ablakát kivésték. Ezen tárgyakat nagyon jutányos áron tudják eladni idehaza.

Az ilyen tevékenység munkaigényes és jó szervezést követel meg. A kezdeti időkben rendszeresek voltak az ilyen kiszállások. 2017-ben csak egy ilyen alkalomra került sor. Egy szállodát bontottak, a bútorzatot, az ágyakat, valamint a nyílászárókat hozták el. Egyéb felajánlások miatt most kevesebb az ilyen munka. Ám ottjártunkkor már szervezés alatt állt egy ausztriai idősök otthonának a „kitakarítása”.

Kórházak támogatása

A szervezet a megalakulása óta a fontosnak tarja rászorulóknak segítése mellett az egészségügyi és szociális intézmények támogatását. Az elmúlt bő egy évtizedben számtalan szlovákiai intézménybe került általuk ausztriai adomány. Az intézmények között vannak kisebb városi kórházak, ám neves intézmények is részesültek

a szállítmányokból. Az elmúlt időszakban Nagykürtös, Zsolna mellett a felsőhági Nemzeti Pulmonológiai és Tbc Központnak is juttattak a szállítmányokból.

„A szlovákiai viszonyokhoz képest az egészségügyi intézményeink általában megfelelő felszereltségűek. Ám össze sem lehet hasonlítani az ausztriai viszonyokkal – hangsúlyozza Molnár László. – Az Ausztriában kiselejtezt bútorzat, segédeszköz, ruházat kiváló minőségű, minálunk nagyon is használható és kelendő.” Legutóbb a Grazból hat darab műtőasztalt és kórházi ágyat hoztak el. Ebből a szállítmányból jutott többek között a losonci intézménynek is. Ugyancsak az ősszel jártak a bécsi Donauspital kórházban. Az egyik részleg felújítása során váltak meg több mint 1300 kórházi szekrénytől. Húsz kamionnyi szekrény hamar szétosztásra került. A szlovákiai kórházak mellett a budapesti Szent János Kórház is részesült a jutányosan beszerezhető szekrényekből.

Önkormányzatok támogatása

A támogatottak között vannak önkormányzatok is. Az önkormányzatok főleg a fenntartásuk alá tartozó intézmények számára kérnek segítséget. Nagyrészt idősök nappali foglalkoztatóját, oktatási intézményeket, szociális otthonokat támogatnak így. Több településen iskolák és óvodák bútorzatát cserélték le. Emellett az önkormányzatok a településen élő rászoruló családok részére, közösségi ünnepekre, karácsonyi-mikulási ajándékozáásra is kérnek segítséget.

Az elmúlt időszakban a szervezet jóvoltából valósult meg több önkormányzati épület nyílászáróinak a cseréje. Ipolynyéken és Magasmajtényban például a rendelőintézet és a kultúrház kapott új ablakokat. „Az önkormányzatok sok problémával küzdenek, ezen igyekszünk segíteni a kapacitásainkhoz mérten – mondja Molnár

László. – Egy bécsi síközpontnak köszönhetően számtalan önkormányzati iskolát ajándékoztunk meg sífelszereléssel. Az egyes iskolák és fenntartók köszönőlevelet írtak a bécsi központnak. Mert fontosak az ilyen emberi gesztusok” – hangsúlyozza Molnár László.

Fontos a logisztika megszervezése

Alapos szervezést igényel az adományok kezelése-szállítása. Mindehhez nélkülözhetetlen egy megbízható szállítót vállalat. Mint Molnár László elmondta, kezdetben kisebb szlovákiai cégekkel próbálták megszervezni a fuvarozást, de sokszor ütköztek nehézségekbe, így huzamosabb ideje már a budapesti Waberer's cégcsoport végzi az adományok szállítását.

A szállítmány mennyiségének és egyedi jellegének függvényében biztosítják a megfelelő szállítóeszközt a kis ponyvás teherautótól a hűtőkamionokig. Volt olyan időszak, amikor heti több szállítmányt hoztak az ipolyvári telephelyre.

A hatályos törvényi keretek részben segítik a szervezet működését. Az európai uniós csatlakozást követően sokkal egyszerűbbé vált az adományok behozatala. Könnyebb a cserefogalom lebonyolítása. A karitatív polgári társulás a hatályos törvények értelmében vámmentesen hozhat be uniós tagállamon kívüli országból is szállítmányt Szlovákiába. Ugyanakkor egyes törvénymódosítások meg is nehezítik a szervezet működését. „Az ételmiszeresztás higiéniai követelményei szigorodtak. E követelményeknek jelenleg még nem felelünk meg” – mesélte.

Növekszik a segélykérők száma

Mint már fentebb írtuk, a segélyszervezet fokozatosan építette ki kapcsolatait, bővítette a tevékenységét. Az adományok a közelmúltig szintén folyamatosan növe-

kedtek. Ezzel kapcsolatban Molnár László kifejtette: „2016-ban a telephelyünkre 79 kamion érkezett, 2017-ben gyengülést tapasztaltunk, tíz kamionnal kevesebb érkezett be. Főleg az élelmiszeradományok száma csappant meg. Az igények ezzel szemben nőttek. Az segítyt kérő szervezetek száma szintén növekedett. 2017-ben kilenc különböző szervezet fordult segítségért a Human Internationalhoz.”

A szükségletek és az igények mindig változóak. Megmutatkozik bennük a vidéki elszegényedés. Több rászoruló kér egészségügyi segédeszközt. Tavaly közel 150 betegágyat osztottak szét a családoknak. A szervezetet egyre többen keresik fel használt ruháért is. A hazai rászorulóknak mellett növekszik a magyarországi kérelmezők száma is. „Ezek mind az elszegényedés jelei – hangsúlyozza Molnár László. – A szegénység jelen van, mi ezen próbálunk segíteni, de nagyon nehéz.”

Téli ételosztás

A rászorulókat élelmiszer-adományokkal is támogatják. A telephelyen rendszeres a tartós és száraz élelmiszer-csomagok osztása. A téli időszakban ételosztásra is sor került. December folyamán három alkalommal szerveztek ilyen akciót. Melleg főtt étel mellett forró teával és egy kis édességgel is várták az érdeklődőket.

Az ilyen alkalmakon főleg a helyi és a környékbeli rászorulóknak vesznek részt. A hajléktalanok mellett a szociálisan hátrányos helyzetű családok ültek a megterített asztalokhoz. „Szükség van az ilyen közösségi alkalmakra, sokan nem is az étel miatt keresnek fel minket, társaság, egy-két kedves szó, erre vágnak” – hangsúlyozza a szervezet vezetője.

A Human International egyedinek számít ilyen jellegű segélyszervezetként az országban. Jelentős nemzetközi kapcsolatokkal bír, országosan, sőt Kárpát-medence-szerte ismert. Nyugat-európai szervezetek támogatják. Ebben egyedi. A tervekkel kapcsolatban Molnár László elmondta: elsősorban folytatni szeretnék a tevékenységüket. Fejlesztés tekintetében pedig a rendszeres ételosztás feltételeinek kiépítését tartja fontosnak. De a kínálat bővítését is szeretnék jobban kihasználni. Ehhez azonban nélkülözhetetlen egy ütőképes csapat kialakítása, mely figyeli az ilyen lehetőségeket.

Pásztor Péter
(A szerző felvételei)

A Halotti Beszéd faluja

Deákin a nehézségek ellenére is keresik a fejlesztési lehetőségeket

Deákiról sokaknak a Halotti beszéd és a termálfürdő jut eszébe. Másoknak talán a település híres szülöttje, Serédi Jusztinián. Aki a faluba betér, rendezett utcákat lát, a településre a kulturális emlékeken kívül a panziók is vonzzák a látogatókat.

A faluban a legutóbbi népszámláláskor 2204 lakosból 1447 vallották magukat magyarnak és 710 személy szlovák nemzetiségűnek. Közel van Vágsellye, sokan vesznek öreg házat a faluban, ennek következtében a nemzetiségi arányok kissé eltolódtak a szlovákok javára, a nemzetiségi megoszlás visszatükröződik a vallási megoszláson is.

Deákin három templom, három temető van, még a halottasházon is három bejárat van, úgy van elkészítve, ahogy azt az egyes hitközségek előírásai szabályozzák. A jövőben szeretnék felújítani a halottasházat, de ez még csak terv – tudjuk meg Jakócs Krisztina polgármestertől. Az emberek ragaszkodnak a hagyományokhoz, és ez a felekezeti hovatartozás megvállásában is megmutatkozik. Ezért az önkormányzat odafigyel arra, ha az egyik közösséget támogatják, akkor a másik két vallás hívei is megkapják a támogatást. Három paplak is van – ebből arra következtetnénk, hogy ez egy gazdag falu. „Azt mondják, ha három felekezet van jelen egy településen, nagy az összeférhetetlenség, de szerencsére Deákin ez nem így van.” Jakócs Krisztina példaként a Csemadok által nyáron megszervezett országos István napi ünnepélyt említi, amikor a katolikus temp-

lomban gyülekeztek mind a katolikus, mind a református hívek, majd megemlélti a szeptemberben megszervezett kitelepítési emléknapot, amikor is a református templomban tartották meg az ünnepi, ökumenikus misét. Jakócs Krisztina úgy véli, ez nagyban függ attól is, milyen a pap és a lelkész, hiszen fontos, hogy elmagyarázzák az embereknek, fontos az összefogás. Az együttműködésre egyébként az önkormányzat is nyitott, és támogatja az összefogást. A nyári gyermektáborok alkalmával is megmutatkozik az összefogás, a reformátusok táborában ugyanis katolikus vallású gyermekek is részt vesznek és a katolikusok által megszervezett gyermektáborban pedig reformátusok is táboroznak. A harmadik felekezet az evangélikus, ők zömében szlovák nemzetiségűek, általában az áttelepültek leszármazottjai. „Ők nagyon kevesen járnak templomba, ünnepek alkalmával mind a három templomba elme gyek, az evangélikus templomban néha csak tízen vagyunk.”

A gondok ellenére fejlődnek

Arról, hogy a település milyen anyagi és jogi helyzetbe került, a polgármester folyamatosan informálja a lakosságot, egy korábbi hiba miatt ugyanis a tele-

pülés sok fejlesztésből, pályázati felhívásból kimarad. Az önkormányzat által kiadott Deákiak Lapja című, fél évente megjelenő lapban így ír: „A pályázati rendszert kihasználva minden lehetőséget, alkalmat megpróbáltunk pénzügyi támogatások megszerzésére, annak ellenére is, hogy a községet hosszú évekre büntették több törvénytelenység miatt, és ez az állapot még két évig tart.”

Deákin vannak önkormányzati bérlakások, amit még a korábbi vezetés építtetett, az egyik lakótömb megvétele a település már csak kölcsönből tudta finanszírozni, mivel a falu egy korábban elkövetett adminisztrációs hiba miatt nem pályázhatott a lakásalaphoz, viszont a befektetők a megrendelés alapján a lakótömböt már megépítették, így nem volt más lehetőség, mint rendezni a tartozást és ezzel a tulajdoni jogviszonyt.

„Hetvenkilenc lakásunk van, amivel sok a gond, sokan kiköltöznek, új lakókat kell találni a helyükre. Van olyan, hogy a bérlő nem fizet, akkor fel kell bontanunk a szerződést. Sok a javítanivaló, három új lakótömbbe új kazánokat kellett venni, hiába voltak azok újak, nem voltak megfelelőek, csőtörésünk is volt már. Előnyben részesítjük a deáki lakosokat,

a kisgyermekes családokat, vagy azokat a párokat, akik közösen szeretnék új életet kezdeni, ha nincsen ilyen kérelmezők, akkor szoktunk másoknak, beköltözőknek is lakást biztosítani” – magyarázza a polgármester az önkormányzati lakások körüli bonyodalmakat. „Az volt a célja az önkormányzatnak a lakásokkal, hogy a fiatalok ne menjenek el, a lakásépítés nem titkolt célja volt, hogy a magyar iskola megteljen tanulókkal, mivel sajnos nagyon komoly gondokkal küszködünk az alacsony tanulói létszám miatt. Szakképzett pedagógusaink vannak, legalább 150 gyermekre lenne szükség az iskolába, amely egyébként jogalanyisággal működik, hogy ne legyen veszteséges a fenntartása, jelenleg pedig csak 72 tanulónk van. Vannak olyan szülők, akik úgy döntenek, hogy a városi iskolába íratják gyermekeiket, Vágsellye közel van, és mi nem tudjuk őket meggyőzni, hogy jobb lenne a gyerekeknek a helyi közösségben felnőni. Látom a gyerekeket, amikor a faluban az ünnepek vannak, és a tanulók fel lépnek, hogy akik a városba járnak, külön ülnek. Hiába jártak ide óvodába, ha iskolába nem itt járnak, nem a közösség tagjai. 14 gyermekünk van így a sellyei iskolában” – sorolja a helyi iskola előnyeit Jakócs Krisztina. Annak ellenére elviszik a gyerekeket városba a szülők, hogy a helyi iskolának nagyon sikeres. Deákin kilencosztályos, teljes szervezettségű magyar alapiskola működik, e mellett alsó tagozatos szlovák alapiskola van a faluban, amelyben az évfolyamokat összevonták egy osztályba. A szlovák iskolát tíz gyermek látogatja. „Sok új család van a faluban, akik megveszik a régi házakat, illetve a vállalkozók felvásárolják a kerteket és új utcákat nyitnak,

ezekbe a házakba idegenek költöznek, így eléggé változik a falu nemzetiségi összetétele.”

Hogy a falu fejlesztési terve mennyire változtatna a faluképen? Mennyi új építkezési telek alakítható ki annak értelmében, erről is kérdeztem a polgármestert. Mert a falufejlesztési terv lehetővé teszi a falu szélén lévő utcánál, azoknál, ahol csak az utca egyik oldalán van ház-sor, hogy a másik fele is beépüljön. Erre eddig nem került sor, bár lenne igény a

telkekre – árulta el a polgármester. Mivel nagyon sok tulajdonosa van egy-egy földterületnek, illetve sok esetben a hagyatéki tárgyalásokat sem folytatták le, nehéz lenne a telkeket eladni, de mivel igény van rá, valószínűleg sor kerül majd az utcák beépítésére is. Ezeken az utcákon van infrastruktúra. „Azon is gondolkoztunk, hogy a kertaljakat - más településekhez hasonlóan mi is - felvásárolhatnánk, de ezeken a részekén ki kellene építeni az utakat, a hálózatokat, ami további investíció lenne, erre pedig jelenleg nincsen lehetőségünk” – tudtuk meg Jakócs Krisztinától.

Megújul a magyar óvoda

Annak ellenére, hogy a község - a már említett okok miatt - kevés pályázatban vehet részt, fejlődik a település. Az önkormányzat és a civil szervezetek több pályázatot is beadtak az anyaországi pályázati felhívásokra reagálva. Megújultak az emlékművek és az óvodát is felújítják.

„A Bethlen Gábor Alaphoz már egy évvel korábban is pályázatunk, 1700 euróval óvoda fejlesztésre adtuk be pályázatot, de akkor nem voltunk sikeresek. 2017-ben a két egyházközség, a református

és a katolikus az első világháborús emlékművek felújítására adott be pályázatot. Mind két pályázat nyertes lett. Így renoválni tudtuk a két emlékművet. A korábbi sikertelen felújítási pályázat is megoldódott. 2016. decemberében érdeklődtek, hogy milyen állapotban van a magyar óvoda. Deákin nagyon színvonalas a magyar ovi, nagyon szépen berendezett. Még Peredről is hordanak ide gyerekeket, negyven gyermekkel működik az intézmény. Az épülete még az 1960-as években épült a szülők összefogásával. Az igazgatónak és a szülői szövetségnek köszönhetően állandóan fejlesztik az óvodát, több rendezvényt tartanak, hívnak előadókat, művészeket, együttesek is fellépnek. Van légtisztító berendezésük is. Magával az épülettel viszont sok a gond, lapostetős épület, ami gyakran beázik. Hiába javítottuk, a víz mindig utat talált magának. Nagy gondot okoz az épület hővesztesége is. Augusztusban ismét felhívtak, hogy érdeklődjenek: sikerült-e rekonstruálni az óvodát, mivel nem, a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program első körében mi is kaptunk támogatást. Az épület felújítására a projekt készen volt, hiszen Szlovákiában többször is pályáztunk már, de sajnos nem voltunk sikeresek. Ezért a felújítási tervek elkészítésére

már nem kellett pénzt költenünk, a pályázatot azonnal le tudtuk adni. 157 ezer eurós költségvetésből készülhet el az óvoda, új, ferde tető kerül az óvodára, és a szigetelése is elkészül. A költségvetést jóváhagyták és decemberben meg is érkezett a pénz. Amikor megtudtuk, hogy ott vagyunk az ötvennyolc nyertes között, megcsináltuk a versenytárgyalást, hogy ezzel se húzzuk később az időt és minél előbb dolgozhassunk a felújításon” – mondta el Jakócs Krisztina. A tervek szerint az óvoda felújítása április végére elkészül.

„Találkoztam Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkárral, Kaskadon, a testvértelünkön. Az államtitkár korábban a közeli Bonyhádon volt polgármester, megköszöntem a támogatást és meghívtam az átadóra, megígérte, hogy személyesen vesz részt az ünnepségen” – tudtuk meg a polgármestertől.

Falusi turizmus

Deákit sokan a termálfürdőről ismerik. A falusi turizmus ennek köszönhetően is fejlődik, a településen több panzió is működik. Mennyire tudja az önkormányzat kihasználni a turizmus adta lehetőségeket és együtt tudnak-e dolgozni a falusi turizmus fejlesztése érdekében a vállalkozókkal, kérdezzük Jakócs Krisztinától, hiszen a településnek több látványossága van, ami vonzza ez a vendégeket a faluba.

„A nyár elején, amikor még nem ér véget az iskolaév, több magyarországi iskola jön ide osztálykirándulásra. Hajdú Irénke néni nagyon szépen körbe tudja vezetni az érdeklődőket a templomra, a szerint is, ki mennyi időt szán a templom megtekintésére. A falu szeretné még

látványosabbá tenni az itt fellelhető értékeket, köztük a templomot is. Ennek érdekében a megyei önkormányzathoz adtuk be pályázatot, ebből adtuk ki egy információs füzetet a településről, amelynek címe: Deáki nevezetességei. Az Együtt Deákiért polgári társulással gyakran együttműködünk, és egymást kiegészítve adunk be pályázatot. A társulás a falu nevezetességeit kívánja bemutatni információs táblák segítségével. Van két értéki forrásunk, a vizet kivizsgáltatták, a két kútnál lesz tábla, a haranglábnál, a templomnál és a határában lévő szakrális emlékeknél is lesznek információs táblák. A községi hirdetőtáblára, ami a Jednota előtt van, teszünk ki egy térképet, ezen bejelöljük a látnivalókat, és ismertető szövegekkel röviden leírjuk a jelentőségüket. Azok a turisták, akik a faluba látogatnak, könnyen tudnak majd tájékozódni. A támogatásokat úgy használjuk fel, hogy minél többet meg tudjunk mutatni a faluból. A panziók tulajdonosaival együttműködünk, ha például nagyobb rendezvény van, mint a falunap, akkor a testvértelepüléseinkről érkező vendégeket a panziókban szállásoljuk el, segítjük egymást, bár a kultúrházban is van szálláslehetőség. A fürdőbe sokan érkeznek lakókocsival, van szálláslehetőség is, de jellemzőbb a fürdő turizmusunkra az egynapos látogatás. Sajnos, ide is beköszöntött az a negatívum, hogy a panziókat átminősítik, és külföldi vendégmunkásokat szállásolnak el bennük. A turizmus pedig szezonális. Az önkormányzati rendeletünk értelmében a vendégmunkásokat és a turistákat elszállásoló vállalkozónak is be kell fizetnie a 30 centes idegenforgalmi adót” -mondja Deáki polgármestere.

Szociális szolgáltatások, önkormányzati forrásból

Az önkormányzatok feladatkörei közé tartozik a szociális szolgáltatások nyújtása. Deákin van nyugdíjas klub, de nincsen szociális otthon. „A nyugdíjas klubban tartják a nyugdíjasok saját rendezvényeiket, illetve más rendezvényeket is tartanak a helyiségben. A klubban van egy jól felszerelt konyha, itt főzünk a nyugdíjasainkra. Napi 90 ebédet főzünk. Korábban a megyei önkormányzat támogatta a rászoruló nyugdíjasok ebédjét, most azonban már nem. A nyugdíjasokat a bevételeik nagysága alapján besoroljuk egy rászorultsági kategóriába, és ettől függően fizetik az ebédjüket, a fennmaradó részt a telepü-

lésnek kell megtérítenie. Az ebédeket autóval hordjuk ki. Figyelembe vesszük, hogy a cukorbetegek kapják meg elősként az ebédet. Gondozói hálózatot is működtetünk, erre korábban szintén kaptunk támogatást, de sajnos már erre a feladatkörre sem kapunk dotációt. Három gondozónőnk van. Egy gondozónő általában két-három személyt lát el. A település olyan személyeket gondozhat csak, akik nem több mint hármás rászorultsági osztályba tartoznak, akinek több mint hármás a rászorultsági szintje, annak az illetőnek huszonnégy órás gondozásra van szüksége, amit mi már nem tudunk teljesíteni. Azokat a személyeket tudjuk gondozni, akik kisebb mértékben szorulnak segítségre. Egyébként az ebédet kihordó személyzetnek van kulcsa a családi házakhoz, az ebédet nem leteszi, hanem beviszi az idős embernek, így őket is ellenőrizni tudjuk, hogy minden rendben van-e” – jellemezte a szociális szolgáltatásokat a polgármester.

Kultúra a közösségért

Jakócs Krisztina azt is elmondta, a gyerekekkel és a fiatal korosztállyal is törődnek, van egy egyesület, az Empátia Deáki PT, mely „azért dolgozik, azért szervez rendezvényeket, hogy idősek otthonára gyűjtsön. Búcsúkor görkorcsolya versenyt szerveznek a gyerekeknek, a szegényebb családok részére gyűjtést szerveznek. Advent első vasárnapján koszorút készítenek. Utána karácsonyi vásár van, ahol a helyiek árulhatják kézműves termékeiket.”

Deákin több kulturális szervezet, egyesület működik. „A Csemadok felkarol-

ja a fiatalokat is, az alapiskola végzőseit meghívják Csemadok-tagnak, gulyásfőzést szerveznek, számos más rendezvényt tartanak, író-olvasó találkozót, nótáestet szerveznek, ők szervezik a májusfaállítás is. Jól működik a kiskertészeti csapata, borkóstolót is szerveznek, együttműködnek a testvértelepüléseinkkel, minden évben másutt szervezik a borkóstolót, négyévente Deákin. Karád, Kakasd, Csikfalva felváltva szervezik Deáival a borkóstolót. A kertészek nagyon sok kirándulást is szerveznek. Az Együtt Deáikiért polgári társulásnak fiatal tagjai vannak, ők nagyon sokat segítenek a falunapokon is, több pályázatot is beadnak és együtt dolgoznak az önkormányzattal. Smatana Gábor az elnökük, aki egyben képviselő is. A sportegyesület is működik. A sport mindig sok pénzt igényel, az önkormányzat átvette az irányítást, rajtunk keresztül vannak a regisztrációk, adunk el és veszünk is játékosokat. Most adtunk be egy pályázatot a Szlovák Sportszövetséghez, a pálya melletti épület felújítására nyújtottunk be projektet, mivel beázik az épület és az ablakcsere is esedékes lenne. Deákinak nevezetes sportolója is van, Vencel Sándor személyében, aki híres kapus volt, a Slovanban védett. Tehát sport területén is vannak ismert személyiségeink, már csak azért is fel kell karolni a focicsapatot. A Matica Slovenská a szlovák lakosságot fogja össze, főleg az áttelepülteket. Ők szintén sok rendezvényt megszerveznek. Két nyugdíjas klub működik, egy magyar és egy szlovák. Az iskola mellett is működik egy egyesület, a WAG, amely segíti a magyar gyerekeket. A két szülői szövetség - az óvoda és az iskola mellett működő - is nagyon aktív. Nagyon jó bá-

lokot szerveznek, a bevételt a gyerekekre fordítják. Anyák napját, gyereknapot is szerveznek, vásárt is tartanak, az ezen befolyó bevételekből a nevezési díjakat és a diákok útiköltségét térítik, mert nagyon sok tanulmányi versenyen vesznek részt a tanulók. Az alapiskola tanulói nagyon jó eredményeket érnek el mind biológiából, mind matematikából. Szavalóversenyeket, mesemondó versenyeket nyernek meg, köszönhetően Renczés Nóra tanító néninek. Minden gyermeknek ad lehetőséget a kibontakozásra, ezzel is segíti a tanulók fejlődését, a tehetséges tanulókkal pedig külön is foglalkozik. Bukovsky Dorottya a kimagaslóan tehetséges diákok programjában, a Templetonban is részt vesz, több nemzetközi sikert is elért. Az iskola a tehetséggondozásra épít. A magyar gyerekek a szlovákokkal is megmérettetik tudásukat, például biológiából és matematikából is sok sikert érnek el, holtott a versenyeken a tesztek, feladatlapok szlovák nyelvűek. A pedagógusok a szabadidejüket nem sajnálják arra, hogy az iskolai órák után a gyerekekkel foglalkozzanak. A falu rendezvényein az iskola tanulói minden alkalommal szerepelnek, és nagyon színvonalas műsort szoktak adni” – ismerteti a kulturális és oktatási élet sikereit Jakócs Krisztina. Renczés Nórárt tevékenységéért januárban a Csemadok Közművelődési Díjban részesítette.

Deákin énekkar is van, amely a Csemadok mellett működik, a település az énekkart is segíti, a karvezetőt fizeti. Nekik is voltak nehézségeik, de újra működnek és férfiak is csatlakoztak hozzájuk – mondta el Jakócs Krisztina, aki kiemeli, hogy az énekkar Gjergji Bukovsky Zsuzsanna vezetésével működik. A község rendezvényein ők is rendszeresen fellépnek.

Várják a befektetőket az ipari parkba

Deáki és az egész régió mezőgazdasági vidék, korábban jól működő szövetkezetek-gazdaságok jellemezték a térséget, a mezőgazdaságot és a rá épülő ipart viszont leépítették. „Már csak saját maguknak termelnek az emberek, csak néhány gazdálkodó maradt, aki eladásra is termel. Közel van a sellyei Duslo, ahol sokan dolgoznak, közel van Galánta, Diószeg, Senc és Nyitra is, nagyon sokan ingáznak ezekbe a városokba dolgozni.”

Deákin van ipari park is. Jakócs Krisztina elárulta, amikor majdnem négy évvel ezelőtt átvette a polgármesteri tisztséget,

több olyan bérlő is volt, akinek volt tartozása, ezért az volt a célja, hogy olyan vállalkozókkal töltsen meg az ipari területet, akik fizetik a bérletet, a régi, nem fizető bérlőkkel pedig szerződést bontott. Van itt asztalos vállalat, de magyarországi cég is bérel területet. „Az ipari területet 2008-ban európai uniós forrásból sikerült kialakítani. A terület körbe van kerítve és 24 órás őrzést biztosít a falu.” Az ipari park majdnem nyolcvanháromezer négyzetméteres területen biztosít területet a kis- és közepes vállalkozóknak.

Deáki az elmúlt évtizedekben több EU-s forrást kihasználta, az ipari parkon kívül a járdák és a kerékpárút is uniós pályázatból épült ki, a magyar iskola és a kultúrház átépítését is EU-s pénzből finanszírozták. „Nemcsak építeni kell, hanem a meglévő épületeket karbantartani is szükséges, ezek nem látványos fejlesztések, de nagyon fontosak, a pénzügyminisztériumból tavaly tizenháromezer eurót kaptunk, ebből újítottuk fel a kultúrházban a szociális helyiségeket és a konyha is elkészült, de az utóbbit saját forrásból fejlesztettük. Megyei pályázati forrásból és saját forrásból játszótérrel is kiépítettünk, a környezetvédelmi alapról kétszer kaptunk illegális szemétkerakó felszámolására pénzt. A szennyvíztisztító-hálózat fejlesztésére is kaptunk pénzt. Nagyjából 500 háztartás van rákötve a hálózatra, tehát ezen a téren nagyon jól állunk. A szennyvíztisztító hálózatnak az önkormányzat a fenntartója, ami rengeteg gonddal jár. Sokan ugyanis nem fizetnek” – árulta el a polgármester. A mátyusföldi településen kilenc képviselő dolgozik a testületben. Jakócs Krisztina szerint mindenki a településért dolgozik, egy képviselő a Smer, egy a Most-Híd színeiben került be a helyi parlamentbe, egy

független képviselő is van, a többieket a Magyar Közösség Pártja jelölte. A testületi üléseken viszont nem jellemző a pártpolitika, a képviselők nem egymás ellen dolgoznak, hanem Deákiért, ami nagyon szerencsés, hiszen sok a gond, így egyszerűbb a problémákat megoldani – véli Jakócs Krisztina, aki a testület munkájával meg van elégedve.

Nemcsak a jogokat kellene ismerni

Arra a kérdésünkre, milyen nehézségekkel találkozik munkája során, Jakócs Krisztina kifejtette: „A mai világra az a jellemző, hogy mindenki tudja, mik a jogai, de a kötelességek háttérbe szorulnak. Az internetes világban, a közösségi hálón sokszor olvassuk, hogy olyanért kritizálják a települést, amiért a helyi önkormányzat nem felel. Például, ha nagy a szél és kiesik az áramszolgáltatás, akkor nem a szolgáltatót keresik, hanem a falu vezetőit szidják, csőtörés esetén ugyanígy. Az emberek nincsenek tisztában azzal, hogy gond esetén hová forduljanak. Nekem nagyon fáj, hogy az emberek a szemetet az üzletből kilépve a földre dobják. Ha a saját háza előtt mindenki összeszedné a szemetet és nem dobná le a földre, hanem a szemétkosárba, akkor nagyobb lenne a rend. A föld hónapja keretében a civil szervezetekkel együttműködve szervezünk falutakarítást, amelybe az „apacsapat”, az Együtt Deákiért, a Csemadok, a vadászok segítenek, és a falu kataszterében összeszedjük a szemetet, de ha mindenki odafigyelne, akkor nem lenne erre szükség. A törvény szerint, ha a mi kataszterünkben van a szemét, akkor azt a falunak kell eltávolítania. Ezért arra kérem a lakosokat, hogy figyeljünk erre is, ne csak a jogokról beszéljenek, hanem figyeljünk egymásra is. Ez nemcsak

Deáki jellemző, más településekre is. A másik probléma, ami szintén más településekre is jellemző: a segítségnyújtás hiánya. Valamikor sokkal segítőkészebbek voltak az emberek. Ma sokan irigyek. Amikor elkészült a játszótér, ami majdnem tízezer eurós befektetés volt, az egyik - eredetileg nem deáki - édesanya levélben kritizálta, mert az ő tízéves gyermeke szerint unalmas a játszótér. Ezért úgy vélte, más játszótérrel kellett volna építeni. Általában azokkal van a gond, akik nem deáki lakosok, csak itt élnek.”

A szelektív hulladékgyűjtést Deákin is biztosítják, a polgármester szerint a korábbi törvény sokkal jobban betartható volt, mint az új. Az új rendszer bevezetése óta sokkal több a háztartási hulladék, pedig a törvénynek éppen az lenne a feladata, hogy az embereket arra ösztönözze, inkább szelektálják a hulladékot. Korábban a község gyűjtötte a szelektív hulladékot, a mostani szabályok szerint egy szerződött cég gyűjti a papírt, műanyagot, üveget, de az új rendszer nem jól működik.

Rossz jogszabályok nehezítik a települések életét

Jakócs Krisztina azt a készülő jogszabályt sem tartja jónak, amely szerint a községek lesznek felelősek például a hó eltakarításáért a járdákról is. A települések a tervezett törvényt nem fogják tudni teljesíteni. Jól bevált szokás volt, hogy a lakosok a saját családi házuk előtt lévő járdáról eltakarították a havat, jeget, a lakosok ezt megszokták, természetesnek vették. Nem szerencsés, ha a jól működő szokást törvényekkel kívánják megszüntetni. A települések nem lesznek képesek bebiztosítani az új törvény végrehajtását, nincsen meg rá a megfelelő kapacitásuk – véli Jakócs Krisztina.

Deákin teljes a kétnyelvűség, minden információs táblán az államnyelv mellett magyarul is olvasható a tájékoztatás, a falu honlapja is kétnyelvű, a helyi lapban pedig a magyar egyesületek munkájáról magyarul, a szlovákokról szlovákul tájékoztatják az olvasókat. Az általános információk mind két nyelven megjelennek. Deákin a községi hivatal segít az embereknek ügyeik elintézésében is, ha valaki segítséget kér, akkor segítenek, egy kis községben ez természetes folyamat – mondta Jakócs Krisztina, aki szerint ez is egy régi, jól bevált szokás.

Neszmeri Tünde
(A szerző felvételei)

Kistelepülés gondokkal és valóra váltott álmokkal

Felső-Bodrogköz délkeleti csücskében, Kistárkány településen járunk. A szlovák-magyar-ukrán hármashatár mentén, a Tisza folyó jobb partján fekvő, 1096 lakost számláló települést zömében magyar nemzetiségű emberek lakják. Az itt élők úgy tartják - és ezt a falu múltját és jelenét bemutató leírásokban is közlik -, hogy „...a tiszai tájegység szépsége egyedülálló. Emellett üdülési, kirándulási, halászati és vadászati lehetőségeket is nyújt, ezért az itt élő emberek és a folyó közötti viszony bensőséges.”

Kistárkányban járva azonban kitűnik, hogy nemcsak a folyóval való viszonyuk bensőséges, hanem az egykori „Tisza-kert” és a helyi szilvapálinka is fontos jelképe a településnek. Amire büszkék a helyiek, azt a település címerében is jelzik. A címerben lévő hatyú a folyót, a három hal a hármashatárt - a magyarságot három felé osztó határt -, a szilvaszemek pedig a hajdani „Tisza-kertet” és a községet messze földön is ismertté tévő „tárkányi szilvapálinkát” hivatott jelképezni.

Ottjártunkkor épp könyvbemutatót tartanak, a község weboldala pedig már egy újabb programot, táncszínházi előadást hirdet. A község utcáin munkagépek dolgoznak, ennek ellenére a falu rendezett képet mutat. A szépen felújított, 120 fő befogadására alkalmas kultúrotthon nem áll üresen. Számos kulturális és szórakoztató rendezvény

színhelye. Most éppen az „Életmesék a Bodrogközéből” című kiadvány bemutatására érkezőknek adott otthont. A szervezők nem csalódtak, annak ellenére, hogy hétköznap este volt, szép számú közönség gyűlt össze. Ha bárkit megkérdezzük a helyiek vagy távolabbról érkezők közül, mindannyian ismerik a Marásza vendégházat, a helyi pálinkafőzdét és a Szilvanapot sem hagyják ki a felsorolásból. A helyiek azt is tudják, hogy a településre egyre több turista érkezik, és hosszabb-rövidebb ideig szívesen maradnak kikapcsolódás céljából. Ilyen nagyságú települések közül nem sok mondhatja el magáról, hogy ennyi látogatója van.

Mi ennek a titka, mit és hogyan csinálnak Kistárkányban, hogyan élnek itt az emberek a mindennapjaikat? Mindezekről **Bálint Csilla polgármester** asszony tájékoztat, aki 2016 óta áll a község élén.

Időközi választások eredményeként kapott bizalmat a falu vezetésére. Hivatalba lépése előtt önkormányzati képviselőként tevékenykedett, ezért némi rálátása volt az önkormányzati munkára, de megválasztásakor számos új helyzettel találta magát szembe. Nem ígért megvalósíthatatlan dolgokat, elsősorban a befejezetlen dolgokra koncentrált, és néhány új terv megvalósítására. Ezeket az önkormányzat tagjainak segítségével zömében sikerült is megvalósítani. Hivatalba lépése óta megtörtént az óvoda épületének szigetelése (a már előkészített földművelési minisztériumi pályázat szerint), a község ravatalozójának felújítása saját költségéből, a község utcáinak bekamerázása (a már benyújtott belügyminisztériumi pályázat alapján), az illegális szemétkerak felszámolása (a környezetvédelmi minisztériumtól kapott 70 000 eurós támogatásnak köszönhetően), a szemétkerak helyén

zajlik a komposztáló üzem kialakítása (a környezetvédelmi minisztériumi pályázat alapján), amivel be tudják biztosítani a szerves hulladék feldolgozását, egyben újabb munkahely kialakítására is lehetőségük nyílik. Digitalizálták és felújították a hangosbemondót, lecserélték az útjelző táblákat is. Az utak karbantartása, lehetőség szerinti rendbetétele önköltségből zajlik. Jelenleg is folyik a szennyvízcsatornák kiépítése a község területén, amelyet EU-s pályázatnak köszönhetően tudnak megvalósítani. A már meglévő mellé újabb 9-lakásos bérház építését indították el az Állami Lakásfejlesztési Alaphoz benyújtott pályázat alapján, mert erre nagy igény van a fiatal családok részéről. A kultúra területén igyekeznek olyan programokat kínálni, ahol minden korosztály megtalálja a szórakozást. Arra töreksenek, hogy behozzák a faluba a kultúrát, vendégszerelőket hívnak, hogy helyben élvezhesse az előadásokat a lakosság. A kulturális rendezvényeik megvalósítását a Bethlen Gábor Alap által nyújtott támogatások teszik lehetővé. Minden évben szerveznek falunapot, szépkorúak napját, anyák napját, gyermeknapot és számos színes programot.

A település 360 ezer eurós költségvetéssel működik, amelynek hatékony felhasználása némi fejlesztésre is lehetőséget ad. Az önkormányzat tagjaival jó az együttműködés, a beruházások megvalósítása a közös munka sikere.

Elvándorlás és munkanélküliség

Hogy milyen a lakosság összetétele Kistárkányban, mi a helyzet a fiatalok elvándorlásával, az idősekről való gondoskodással? A községben jól működő, magyar tanítási nyelvű óvoda működik hat alkalmazottal. Az óvoda kapacitása 35 fő. Jelenleg 24 gyerek jár az Aranyág óvodába, de a jövőben óvodaköteles gyerekek létszáma azt mutatja, hogy szeptembertől telt házzal működik majd az intézmény.

A polgármester nagyon fontosnak tartja a jó színvonalon működő óvodát, mert az helyben tarthatja a fiatalokat. Iskolába elsősorban a szomszédos Nagytárkány településre járnak a tanulók. A fiatalok helyben tartását segíti a már említett bérlakásprogram, és a polgármester azt reméli, hogy így a helyi óvoda nem néptelenedik el, hanem a gyermeklétszám növekedni fog.

Kistárkányban is nagy gond a munkanélküliség. A munkahelyteremtés sajnos nem erőssége a vidéknek. A községre is jellemző, hogy a fiatalok a munkalehetőség hiányában elvándorolnak, külföldre, vagy nagyobb városokba mennek. Ezért igyekeznek a fiatalok figyelmét ráirányítani a helyi lehetőségek kihasználására, és arra is, hogy visszatérve a gyökerekhez igyekezzenek az őseiknek munkát adó gyümölcsstermesztésbe, -feldolgozásba és -értékesítésbe kapaszkodni.

A vidékre általában jellemző a lakosság elöregedése. Ez Kistárkányban is megmutatkozik, de úgy gondolja a polgármester, hogy ha a fiatalokat sikerül itthon tartani, akkor az idős lakosság gondozása sem kellene, hogy problémát okozzon. Ellenkező esetben pár év múlva az idős lakosságról való gondoskodás nagy terheket róhat a községre. Jelenleg az önkormányzat a közhasznú munkában dolgozók segítségével biztosítja – igény szerint – az idősek számára az

ételkihordást, portájuk rendben tartását, esetleges egészségügyi gondjaik megoldását, gyógyszereik kiváltását.

Civil szervezetek, egyházak: közösségépítés

A polgármester dicséri a civil szervezetek tevékenységét. Aktív a Csemadok alapszervezete, a Marásza polgári társulás, a Kistárkány és vidéke polgári társulás, a vöröskereszt, a vadász egyesület. Büszkék a több mint tíz éve működő Calix női éneklőcsoportra, mely színvonalas műsoraival szinte minden helyi rendezvénynek szereplője és fellépéseivel szerte a vidéken népszerűsíti a települést. A község lakosainak nagy többsége református, de katolikus hívek is vannak. Minden felekezet támogatásában részesül évente a község részéről.

A polgármester úgy tartja, hogy az önkormányzat, az egyház és a civil szervezetek együttműködése fontos eleme a

sikeres kulturális rendezvényeknek és a közösségépítésnek.

Kistárkány erőssége

Ahogy már sokan tudják, Kistárkány népszerűségének titka a kiváló falusi turizmus. A helyiek összefogása nagyon sokat jelent e területen. A vidéki települések kitörési pontként sok helyen emlegetik, de Kistárkányban meg is valósították, és folyamatosan fejlesztik. Kondás Aranka nevét sokan ismerik a Bodroghözben. Ő volt az a csodabogár, aki pár éve mert nagyot álmodni, és álmait meg is valósította. Egykori szülőháza vendégházzá alakította, így kezdte bontogatni szárnyait a falusi turizmus Kistárkányban. A Marásza utcai Aranka vendégház mint

szálláshely, gasztroporta, a szilvanapok színhelye egyre népszerűbbé vált. Tulajdonosa mindig azt tartotta szem előtt, hogy ha elődei meg tudtak élni a gyümölcsstermesztésből és -feldolgozásból, híressé tették a községet a szilvapálinka által, a helyi pálinkafőzdével, akkor miért ne lehetne ezt megmutatni a nagy nyilvánosságnak újra. Nem elégedett meg a szállásadással, hanem az odaérkezőknek programokat szervezett, bemutatta a helyi ételeket, a szilvapálinkát, és megálmodta a Szilvanapot, mely mára hagyománynyá vált, és kinőtte a vendégház udvarát. Már hetedik éve egésznapos szórakozás. Szilvás ételek hagyományos módon, kemencében való készítése és kóstolója, főzőverseny, vásár és programok egész sora zajlik azon az őszi napon, amikor

a szilváé a főszerep. Szokás mondani, hogy egy fecske nem csinál nyarat... Kistárkányban viszont nyarat csinált, mert azóta mások is kedvet kaptak, és az első vendégház sikerén felbuzdulva a településen újabb vendégházak nyitották meg kapuikat. Ezzel egyben saját maguknak bevételi forrást és munkalehetőséget teremtettek a helyiek. Mára a működő vendégházakban több mint 30 főt tudnak elszállásolni. Már visszajáró vendégeik vannak a szálláshelyeknek, és új látogatók is megtalálják a települést a „világ végén”, az ország legkeletibb csücskében.

S hogy mit mutatnak meg a látogatóknak? Az érintetlen természetet, a folyópartot, a falumúzeumot, a helyi pálinkafőzdet, hagyományos helyi ételeket, a tárkányi szilvapálinkát, a szívből jövő vendégszeretetet és persze a Bodroghöz szépségeit. Ez a helyieknek termékeik értékesítésén túl munkalehetőségmegélhetés is. Bátran mondható, hogy nincs még egy település a Bodroghözben, ahol így virágozna a falusi turizmus. Méltán büszke rá annak elindítója, Kondás Aranka, aki azóta is számos program mozgatórugója, és a település vezetője, valamint az önkormányzat is. Jó példa lehet más kistelepülések számára is a kistárkányi falusi turizmus sikere, a programok töretlen népszerűsége, amelyek jó híret viszik a településnek.

Mi vár Velkenyére és többi gömöri falura?

Velkenye kisközség a Rimaszombati járásban, mindössze háromszáznyolcvanöt polgár lakja. 1172 hektár terület tartozik hozzá. A települést 1216-ban említik először „predium Pavla” (Pál birtoka) néven. 1289-ben már „Welkenye”, 1336-ban „Weelkunie”, „Wlkwnya”, 1344-ben „Velkenye” név alakban szerepel a korabeli iratokban. A beszélgetésünket a polgármester, Czigány János egyszerű és keserű mondattal kezdi: „Majdnem munkanélküli az egész falu”.

Mondhatnánk, itt már a madár sem jár. Pedig a Borovszky Samu által jegyzett Gömör-Kishont vármegye monográfiája szerint Velkenye, Rima menti magyar kisközség, körjegyzőségi székhely, 120 házzal és 493 római katolikus vallású lakossal. Az esztergomi érsekség ősi birtoka. 1336-ban a Putnokyak lesznek az urai, 1344-ben pedig Széchy Miklós és Ivánka erőszakkal elfoglalják, azonban csak rövid ideig bírhatták. 1411-ben ismét az esztergomi érsek kapja, és a rozsnyói püspökség felállításával e püspökség birtoka lesz. A község 1836-ban a templommal együtt földig leégett. Mostani római katolikus temploma 1891-98-ban épült.

Hatalmas és magával ragadó a templom. A Sajó-mentén végighaladva sorakoznak a református templomok, a zsákfaluban pedig ez a csodálatos építmény köszönt. A Rózsafüzér Királynője tiszteletére szentelt templom neoklasszicista stílusban épült. 2017 novemberében a tetőjavításra adtak be pályáza-

tot a kulturális minisztériumba, mert a palát szeretnék rajta kicserélni. A kicsi falu egykori vallásosságát még három útmenti kereszt is jelzi.

A vállalkozói kedv a faluban szinte kiapadt. Négy gazda próbálkozik még természetesen a 850 hektár mezőgazdasági területen. Ültetnek búzát, napraforgót, kukoricát. Az egykori szövetkezeti telepen még juhokat és szarvasmarhát tenyésztene, de mindez már gépesítve van, s nem igényel nagylétszámú munkaerőt, családon belül foglalkoztatnak. S ahogyan a polgármester megjegyzi, egykor 2000 hektárra 100 munkás kellett.

A faluban a kocsma is bezárt. Ez egyébként jellemző a legtöbb gömöri kistelephelyre, hogy csak a helyi bolt képes magát fenntartani.

Czigány János 2007-től áll a falu élén. S egyértelműen igazolja, hogy a települést a tíz év alatt előbbre vitték. „Sok

mindent építettünk: utat a temetőre és kerítést köré, s bekötő utat a halottas házhoz. Van mosodánk, építettünk szociális lakásokat. Az óvodán kicseréltük az ablakokat, ajtókat, a tetőt, majd elvégeztük a szigetelést, s bentről is felújítottuk. A község házában és kultúrházban is kicseréltük az ablakokat, ajtókat, s beszigeteltük ezt az épületet is, építettünk hozzá kerítést és fásszínt. A templom alatt is leaszfaltoztunk még egy utat, amely bekötő út a főúthoz” – sorolta.

A pályázatokkal nem jártak sikerrel, csak a projektdokumentációkra kiadtak legalább 15 ezer eurót. A végén minden tervüket önerőből és az ösztönzési tartalékalapból valósították meg.

Átellenben a község házával találjuk a mosodát két géppel. A mosógépben mindenki a saját mosóporával egy euróért moshat ki egy adag ruhát. Ezen kívül két mellékhelyiség és két zuhanyhelyiség is van, itt 50 centért lehet megfürödni. „A kétezres évek elején a mosoda volt a sláger, erre adtak támogatást. S azóta is jól működik. Még azok is igénybe veszik, akiknek van otthon mosógépük, ha úgy adódik, hogy több mosnivaló van, akkor elhosszabb ideig” – magyarázza a polgármester. Az aktivációs munkán lévők koordinátora figyel a mosógép biztonságos használatára és a tisztaságra.

Az aktivációs munkán, azaz a munkavállalásra ösztönző programban 120 ember vett rész decemberig, ez február-ra 35-re csökkent. Munkát nem igazán tudnak nekik adni, marad a takarítgatás a falu közterületein. Az új évben átképzést és „kényszermunkát” ajánlott a munkaügyi hivatal a munkanélkülieknek, így szeretné az állam kozmetikázni a siralmas statisztikai adatokat. „Ennek semmi értelme, ez csak állami szemfényvesztés. Ha nem mennek munkába, akkor kiveszik őket a nyilvántartásból. Mindössze talán öten vállalták el az így felkínált munkát a nagyszombati autógyárban. Nagyon sokan visszajöttek, őket csak hat hónap után veszik vissza a nyilvántartásba, s majd egy év után jöhetnek újra az aktivációra” – magyarázza a polgármester.

Felvetődik a kérdés, hogy akkor addig miből élnek? „Abból, amit keresnek. Mennek Németországba. Koldulnak. Másképp nem megy. Innen majd minden családból jár ki valaki, a többi otthon marad. Van köztük olyan is, akit iskolázásra járatnak. Az aktivációs munkán lévőknek se tudunk munkát adni. Ezen mozdítani kellene, hogy olyanl foglalkozzanak, aminek van értelme. Ők azt mondják, hogy minek járjanak, ha a másik sem jár; miért jön be, ha a másik meg otthon marad. Németországban – úgy mondják: Németben – van, s azzal se történik semmi. Nem tudok nekik semmilyen munkát adni, mert nem állják meg a helyüket. Az igazi munkahelyről is ezért jönnek vissza. Már jó eredmény, hogy legalább öten abban az autógyárban megkapaszkodtak” – vázolja.

Ezek a mélyszegénységben élők a saját otthonuk körül se tartanak rendet.

A házakon a tetőt sem igazítják meg, beáznak. A polgármester, mint mondja, sokat „perdol” velük, de nem tud mit tenni. „Ha ők nem igénylik, hogy az rendben legyen, akkor mi nem foghatjuk meg a kezüket, hogy csináljuk már meg, mert már rád dől nemsokára. Vannak helyek, ahol a tető beázik, folyik végig a falon víz, s szétázik a fal. Nem tudom nekik megmagyarázni, biztosan nem jól mondom” – jegyzi meg elkezeredetten.

A községeknek van rá lehetőségük, hogy szociális munkást alkalmazzanak. Azonban ez a kérdéskör sem olyan egyszerű. „Nem kell ide munkás, mert egymást piszkálják” – vágja rá. Aztán hozzáteszi, hogy arra már mutatkozott igény, hogy alkalmazzon olyan embereket, akik vigyáznak a gyerekekre a faluban, ugyanis a 45 iskolaköteles gyerekből összesen 5 gyerek jár iskolába. „Azért vegyek fel embert, hogy az a más gyereket terelje haza? Hát a

szülők hol vannak? Amúgy meg annak ügyse menne haza, mert azt mondaná neki, hogy mi közöd neked énhozzám. Én már próbáltam szépen, próbáltam csúnyán. Egyszerűen nem lehet velük bírni. Itt nézem végig a kamerán, hogy reggelente csak öten ülnek fel a buszra” – tudjuk meg a polgármestertől. Ennek következtében a szülőktől elveszik a gyereksegélyt, de ez nem büntetés, sőt. De hogy is kell ezt érteni?

„Az összes elvett gyereksegély itt van énnálam. Innen kell kifizetnünk nekik. Már elsején jön, hogy neki kell a pénz, mert viszi a gyereket az orvoshoz, s az az ő pénze. Amúgy meg csak a számlára csak 18-án kapjuk meg a pénzt. Nekünk kell úgy beosztanunk a kasszában a pénzt, hogy oda tudjuk adni. Így a szülők nemhogy rosszabbul jártak volna ezzel az intézkedéssel, hanem még jobban. Így ők bármikor, vasárnap este is jönnek, hogy adjak nekik 20 eurót, merthogy itt van 70 eurójuk nálam” – festi le az elszomorító helyzetet a polgármester. Erről, hogy a községi hivatal kapta meg a gyereksegélyt, a szülőket határozatban a családugyi hivatal kiértéskíti. Így ezzel még leterhelik az önkormányzatot. Külön könyvelést is kell rá vezetni. Eleinte ruha-, cipőszámlát és buszjegyet kellett hozniuk a szülőknak, most már ételről is lehet papírt hozni. „Ezzel annyi baj van, hogy csuda. Van, akinek hét gyereke van, de a hat után a gyereksegély már itt van nálunk. Nem tudom, hogy az állam, amikor ezt kigondolta, akkor jól meggondolta-e? Ugyanis ez ezeknek a családoknak még jó is, mert tudják, hogy itt megmarad a pénzük, s akkor kapnak, amikor ők

akarnak, mert addig ordítóznak, míg el-
érik” – keseredik el.

Ennél vidámabb téma az óvoda. A köz-
ség iskoláját már 1978-ban bezárták,
de annak helyén nyílt meg az óvoda
1997-ben, mely azóta is jól működik,
fejlődik. Jelenleg 15 gyerekek folyik
a nevelőmunka, két alkalmazottal, fű-
tővel, konyhavezetővel. A kisgyere-
kekkel még úgy-ahogy lehet tartani a
rendet. Minden évben 10-12 gyerek
születik, így megvan az utánpótlás is.
„Az óvodával nincs bajunk. Sok megy
el rájuk, mert magas a rezszi, még több,
mint a községi hivatalé, mert magasabb
a fizetésük is, mivel főiskolát végeztek”
– teszi hozzá.

Közben visszatér a falu további „rossz-
csontjaira”. Látszik, hogy fájó pont ez.
Elárulja, hogy volt már arra is példa,
hogy kijárták a gyermekvédelemnél,
hogy elviszik a gyereket, mert annyira
rosszak, de alsó tagozatosakat nem
visznek el a gyereketthonokba, majd
esetleg a felső tagozatos korokban.
Ugyanis nincs hova tenni a kisgyereke-
ket. Így látják egymásról, hogy úgyse
történik velük semmi, tehát nyugodtan
csinálhatják azt, amit akarnak.

Játszótér is épült pár éve, de még abban
az esztendőben egy hónap alatt szétver-
ték. Nem fértek rá egyszerre, hogy min-
denki le tudott volna róla csúszni. Aztán
kockakövel addig verték, míg az össze
nem törték a csúszdát. „Az óvodából
vittem le a régi vashintát és mászókat, a
glóbuszt. Azt is szétfeszeggették. Vissza-
vittem az óvodába, megehesztettem. S
2017 tavaszán bekameráztuk az egész
falut” – részletezte.

Kamerarendszer – úgy tűnik – meg-
oldást jelentett a rosszalkodásra. Nem
segített már a szép szó, így most a
rendőrség intézkedik. Ha valamilyen
csínytevést tetten érnek, visszanezítik a
felvételeket, s hívják a rendőröket. Az-
óta már megtorpantak. Most már nem
mernek olyat megtenni, mint korábban,
hogy pl. meggyújtják az ablakon a szia-
tát (szúnyoghálót).

Egyébként a faluban nem ennyire rossz a
közhangulat, mint ahogyan az ebből a pár
keserű sorból kitűnik. A faluban rend van,
ott jártunkkor a gyerekek békésen szán-
káltak. Csendes kis falunak tűnt. Az utca-
soron sok szép régi ház áll némán. Lehet
egyiket-másikat már csak pár öreg lakja.

A nyugdíjasok száma a községben 55 fő.
Minden ősszel az öregek napjára kapnak
20-20 eurót, azt mondták, nekik az jobb,
mintha valamilyen műsorra költenék.
Egy időben volt közös ebéd is, szerep-
lés. De mivel már nem is hallanak jól, s
nem is értik a viccet, maradt a kézpénz.
Így október közepe táján kiadják a támo-
gatást, aztán többen a temetőre, minden-
szentekre tudják elkölteni.

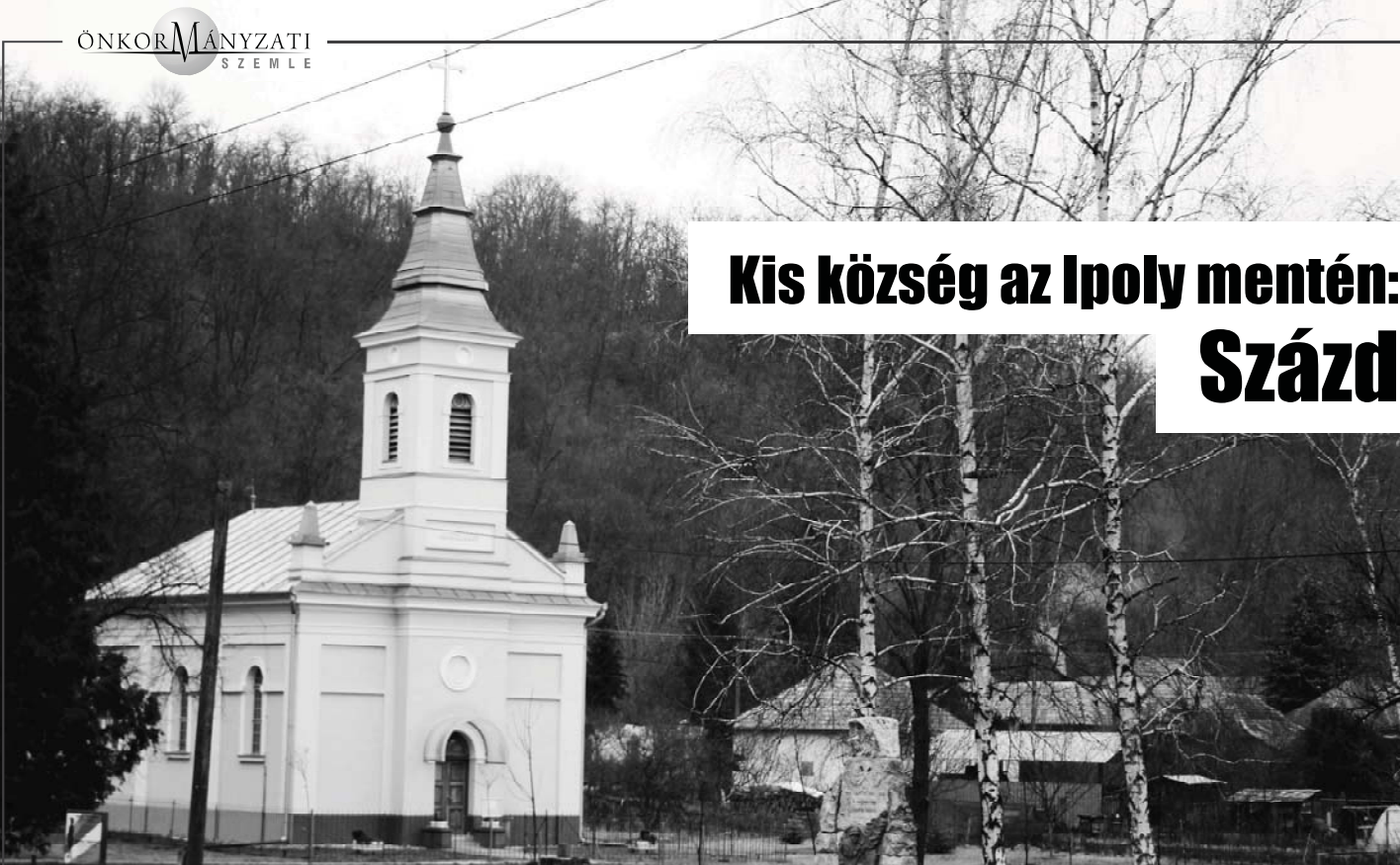
Czigány János polgármester (MKP)
megválasztásának három ciklusa alatt
mindig bizakodóan vette az akadályo-
kat, de most, így az önkormányzati vá-

lasztások évében elbizonytalanodni lát-
szik. A községben már a romák vannak
többségben. A falut nem szeretné vesz-
ni hagyni, annak örülne, ha tudna maga
helyett megbízható jelöltet állítani. „En
már lehet, hogy idegileg sem húznám
ki, inkább keresnék valamilyen más
munkát” – mondja. Hozzáteszi, itt nem
nézik semmibe, hogy az ember milyen
eredményeket ért el.

S mindezek a problémák ráhúzhatók
szinte az összes gömői kisfalura...

Pósa Homoly Erzsébet

Kis község az Ipoly mentén: Szárd

A Morda-hegy lábánál a Búr patak partján igazán festői csendes környezetben terül el Szárd község. A Lévai járás déli szegletében, közel a magyar-szlovák államhatárhoz található a település. Gazdag múltja, épített és kulturális öröksége. Egykoron jelentős központi település, a középkorban mezőváros volt. Az elmúlt évtizedekben a központi fejlesztések hiányába hanyatló térséggé vált. Mindennek ellenére példaértékű a századi hagyományápolása, közösségi ereje, amit a megmaradása érdekében fejt ki.

Jelentős múlt, megváltozott jelen

Szárd község lakossága nem éri el az ötszáz főt. Így a járás kis települései közé tartozik. Nemzeti összetétel alapján napjainkba fele-fele arányban lakják magyarok és szlovákok a települést. Egykoron a virágzó (központi) község is magyar többségű falunak számított. A számarány a második világháború utáni kitelepítések következtében alaposan megváltozott, a falu vezető, vagyonos, tanult rétegéhez tartozó 11 családnak akkor el kellett hagynia az otthonát.

Szárd a legutóbbi bő három évtizedben igyekezett megtartani a lélekszámát. „A stagnáló létszám mellett is cél még fenntartani az óvodát, a helyi kultúrát. Infrastruktúra szempontjából elhanyagol régióban élünk, ennek ellenére megpróbálunk megmaradni” – kezdte az Önkormányzati Szemle tájékoztatását Srna Zoltán Szárd polgármestere.

A község katasztere eléri 1800 hektárt, ebből mintegy 500 hektár az erdő. A település a járás legelmaradottabb, Ipoly menti vidéken terül el. Annak ellenére,

hogy Szárd jelentős közlekedési útvonalon, a Párkányt Ipolysággal összekötő főút, valamint a Deménd és Ipolyság közti teherforgalmi út kereszteződésében fekszik, az infrastruktúra teljes hiánya tapasztalható a községben. A falu vezetősége mégis megpróbálja a közösségi funkciók megtartását. A település nem rendelkezik víz- és csatornahálózattal. Közel s távol a környéken nincs szennyvízhálózat és a gázhálózatot sem vezették be. „Önerőből képtelenek vagyunk az infrastruktúra fejlesztésére. A pályázatok lévén kis lépésekben történik csupán némi változás” – reflektált a polgármester.

Idősek és óvodások

Idősgondozót eddig működtettek. A kedvező támogatási rendszert kihasználva az elmúlt években Szárdon is kiépült az idősek nappali foglalkoztatója. Az intézmény szakképzett szociális munkás irányításával működött. 2011-től építették ki ezt a rendszert. A törvények szigorítása és változása viszont most a községet arra sarkalta, hogy a szociális gondozórendszert leépítsék.

Az állami támogatás csökkenésével az önkormányzat saját költségvetéséből nem tudják előteremteni a forrásokat a további zavartalan működéshez. Pedig fontos a hiánypótló szolgáltatás a falu előregedő lakosságának – jegyezte meg Srna Zoltán.

A településen az még a 18. század végén alapították meg az első iskolát. Ennek fenntartója a helyi evangélikus gyülekezet volt. Az evangélikus iskola mellett a 19. század végén katolikus iskola is alakult. Jelenleg alapiskolája nincs a falunak. A magyar gyerek a közel 15 kilométerre fekvő Ipolyságra vagy a 10 kilométerre lévő Ipolyszakállosra járnak. Szlovák tanítási nyelvű iskola a szomszédos Deménden működik. De a messzi Lévára is járnak magyar tanulók. Mindezzel kapcsolatban Srna Zoltán

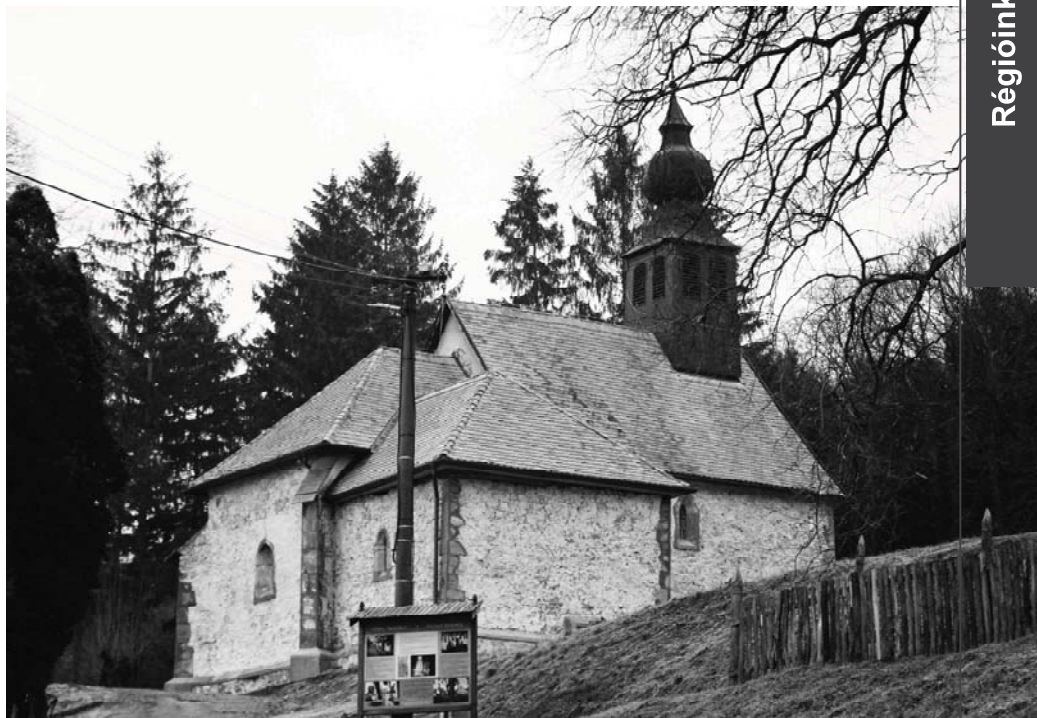
tán megjegyezte: volt olyan év, hogy a százdi tanulók kilenc település 14 iskoláját látogatták.

Iskolája tehát már nincs Százdnak, de óvodája működik. Sőt a lehetőségekhez mérten fejlesztik is. A hetvenes években alapították meg a magyar nevelési nyelvű óvodát. A mai napig megtartották a magyar anyanyelvű nevelést-oktatást. Napjainkban 15-16 fő látogatja az intézményt. „A szlovák szülők elfogadják a magyar nyelvű intézményt. Nem lépnek fel ellene, békésen élünk egymás mellett” – jegyezte meg a falu első embere. „Fontos az óvoda megtartása, az itteni közösségépítés egyik legfőbb bástyája” – hangsúlyozta a polgármester.

Az önkormányzat 2011-től jelentős fejlesztéseket hajtott végre az óvodában. Felújította az épületet, az óvoda eszköztárát. Ez részben a Radičovákormány támogatásával, valamint az utóbbi években a magyar állam segítségével valósították meg. De németországi adományok is segítettek az óvoda megszépülésében. Cserepek, radiátorok s egyéb tárgyi támogatás érkezett Németországból.

Vállalkozások és munkahelyek hiánya

Százd község specifikuma, hogy nincsen vállalkozói közege. Pár egyszemélyes vállalkozás működik csupán. Mesteremberek, szakemberek élnek és dolgoznak a faluban. Más vállalkozás nem igazán van a faluban. A község egykoron, mint oly sok környékbeli település a mezőgazdaságra támaszkodott, abból élt. A környék földjeit a szövetkezet és az állami gazdaság művelte meg, munkahelyet adva a lakosság

túlnyomó többségének. Kisüzem, ipari létesítmény még a szocializmus idején sem épült, sem a faluban, sem a tágabb környéken.

A mezőgazdaság leépült, pár családi, illetve több külföldi cég tulajdonába vannak a mezőgazdasági területek. Különböző tulajdonosi szerkezetben kisebb-nagyobb területeket művelnek. Legtöbbjükben a tulajdonosok önmagukon kívül legfeljebb néhány munkaadót alkalmaznak. Ezek többsége is időnyomást, vázolta a helyzetet a polgármester.

A százdiak a nagyvárosokban és az ipari parkokban találnak munkát. Többen dolgoznak a járási székhely, Léva üzemében. Ám vannak olyanok is, akik közel 50 – 70 kilométert tesznek meg naponta a váci, illetve a verebélyi munkahelyükig. Közélebb sajnos kevés a munkalehetőség, a környező települések Százdhoz hasonló cipőben járnak. A nem messze lévő Ipolyságon sem találnak munkát. Talán ezen a helyzeten változtat majd a tavasz végén a városban beinduló ZF üzem, mely gyártósorain - a tervek szerint két éven belül - közel négyszáz alkalmazott fog dolgozni. Srna Zoltán megjegyezte: a községben az önkormányzat a legnagyobb munkaadó. Az önkormányzat tartja fent a községi hivatalt, az óvodát és a nappali foglalkoztatót.

Minden alapvető funkciót képes ellátni az önkormányzat. A hulladékelszállítás,

közvilágítás biztosított. Közlekedés a városok, Ipolyság és Léva felé szintúgy megoldott. Ám az infrastruktúra hiányzik, tér vissza az alapproblémára a polgármester.

A helyben elérhető szolgáltatások csupán a lakosok alapszükségleteit látják el. Két bolt, egy kocsmát találhat Százdon. Más szolgáltatás csak a nagyobb településeken, pl. Deménden, illetve a városokban érhető el. A szociális munkás jóvoltából eddig a szociális és egyfajta egészségügyi ellátás is biztosított volt, főleg az idősebb lakosok számára. Ám mint a fentiekben már utaltunk rá, központi költségvetési támogatás híján sajnos kedvezőtlen változások várhatóak e téren.

Fejlesztés nagyrészt önerőből

Fejlesztetni csak fokozatosan, apró lépésekben tudnak. Sok mindent önerőből valósítottak meg. Ilyen volt 2010-es évek elején a patak és csatornák kitisztítása, ezzel megelőzték az árvizek okozta katasztrófákat. A községi hivatal és a kultúrházat magában foglaló épület felújítása is megtörtént. Az evangélikus templom körüli parkot szintén önerőből újítgatják, így vált kedves közösségi terré. Sor került a legnagyobb szemétkerakatok szanálására, és a földből származó adók nagy részét hidak, mezőgazdasági utak építésére fordították.

„Pályázatokat írunk, kisebb-nagyobb sikerrel. Jelentős pályázatokra nincs kapacitásunk, a költségvetésünk nem

engedi meg ezek önrészeinek előteremtését. Jelenleg is több pályázatunk van elbírálás alatt, várjuk a döntést” – fogalmazott Srna Zoltán. Hozzátette, a pályázati dokumentáció és a bürokrácia költségvetésének nagysága is behatárolja a pályázati lehetőségeket.

Kultúra és épített örökség

Az épített örökség gazdag és impozáns múlttól árulkodik. Felvidék-szerte ismert s európai jelentőséggel bír a falu közepén a Morda-hegy lábánál elterülő Áprád-kori katolikus templom. A 14. században épített templomot Szerecsen Jakab megbízására a század végén már freskókkal díszítették. A kor itáliai hatása figyelhető meg a kitűnő mives freskókon. Nyugat-Európában, illetve tőlünk északabbra az ilyen típusú freskó nem terjed el. A reformáció korában protestánsok voltak a templom kegyurai, akik lefestették a freskókat, melyeket csupán a 20. század elején fedeztek fel. A középkori templomon

az elmúlt közel két évtizedben jelentős felújítást hajtottak végre. A munkálatok jelenleg is tartanak.

A szakemberek először a freskókat tárták fel, majd az épület tetőszerkezete és templomtornya újult meg. Jelenleg a külső homlokzat szépítésén munkálkodnak. Mint a polgármester elmondta, a munkálatok első szakasza a kulturális minisztérium támogatásával valósult meg. 2018-ban a magyar kormány által beindított Rómer Flóris Terv programjából 2 millió forint érkezik Szardra. A tervek szerint a tavasz folyamán indul el a homlokzat renoválása. A műemlék jelentős értékkel bír. Neves nemzetközi konferencia helyszíne is volt a falu, melynek központjában a freskók álltak. Sajnos, a szakmán kívül kevesen látják mindezt.

Kultúra tekintetében a Százdi Citerazeknar messze földön ismert. Vezetőjét, Borka Lászlót legutóbb idén januárban a Csemadok Galántán megrendezett

magyar kultúra napi országos rendezvényén tüntették ki. Az óvoda is színtere több rendezvénynek. Anyáknapi ünnepségnek, karácsonyváró rendezvénynek ad helyet. Évente megrendezik a nyugdíjasok találkozóját is. Az önkormányzat, illetve a Terra Zard Polgári Társulás rendszeresen ad ki helytörténeti kiadványokat. A Csemadok helyi alapszervezete falumúzeumot tart fent. Legutóbb a százdi templomról jelent meg egy képes bemutató kiadványuk.

Mint már fentebb írtuk, csodálatos természeti környezetben helyezkedik el a falu. Jelentős turisztikai potenciállal rendelkezik, melyet sajnos nem tud kiaknázni. Gyerekipőben jár a térségben a faluturizmus. Nem tudják megtartani az ide betérő turistákat. Ez – sajnos – jellemző a szinte a teljes Ipoly mentére. Pedig Százdot érintetlen természeti környezet veszi körül, a községet belengi a történelem szele, a falu központja műemlékvédelem alatt áll. Legendák egész sora köthető a településhez. Ez lehetővé tenné a kultúrtörténeti turizmust is. „Van, lenne mit bemutatni. Sok minden még felderítetlen. Nincs emberünk, aki összefogná, kialakítaná és szervezné a turizmust. Óriási a kihasználatlanságunk” – emeli ki a polgármester.

Bár az első fecskék már megérkeztek. Turistacsoportok keresik fel a falumúzeumot, a templomot. Szakkonferenciákat szerveztek, melynek központi témája az épített örökség. Táborokat szerveznek a parókrián. Szálláslehetőség is akad. Valami tán elkezdődött... „Ha van hitünk, s meglátjuk a jót is, akkor könnyebben merünk álmodni” – mondja a tervekre utalva Srna Zoltán tömören.

Pásztor Péter
(A szerző felvételei)

Királyhelmeceen igyekeznek helyreállítani a magyar iskola iránti bizalmat

Egy oktatási körkép keretében 2016 végén arról számoltunk be arról, hogy a magyar iskolába íratott gyermekek száma a Bodrogközben a korábbi évekhez hasonlóan összességében csökkenő tendenciát mutat (leszámítva a felzárkóztató osztályokból becsatlakozókat). Kiemeltük, hogy Királyhelmeceen, ahol Bodrogköz legnagyobb magyar tanítási nyelvű alapiskolája működik, évről évre csökken a magyar iskolába íratott gyermekek létszáma, de olyan alacsony, mint 2016 szeptemberében, még soha nem volt.

A 73,7 %-ban magyarok lakta kisvárosban akkor jóval több szülő választotta a szlovák tannyelvű alapiskolát. A szlovák alapiskolába 44, a magyar alapiskolába pedig mindössze 18 gyermeket írtak be. Két évre visszamenőleg néztük meg az adatokat, és kitént a drasztikus csökkenés: 2014-ben 39, 2015-ben 32, 2016-ban 18 elsős tanult magyarul, de 2017 szeptemberétől már 35 elsős van az iskolában. A királyhelmecei alapiskolában 2016-ban vezetésváltásra került sor, és az önkormányzat is kiemelt területként kezdte kezelni az alapiskola ügyét. A városvezetés szakmai fórumot kezdeményezett annak érdekében, hogy stratégia tervet dolgozzanak ki, és konkrét lépéseket tegyenek a negatív tendencia visszafordítása érdekében. A szakemberekkel egyetértésben leszögezték, hogy az anyaországi támogatás mellett a legfontosabb a színvonalas oktatásról való gondoskodás, a helyiek összefogása és a szülők nemzeti identitástudatának erősítése. Abban is egyeztek a vélemények, hogy az előrelépéshez biztosan szükséges a kiváló színvonalú oktatónevelő munka, az iskola jó hírnevének erősítése, a hatékony kommunikáció és a széleskörű összefogás. Az iskolát

megtartani és fejlődni látni vágyó magyar szülők és pedagógusok, valamint a fenntartó önkormányzat is tisztában volt azzal, hogy minden erőfeszítésére szükség van és lesz a jövőben, hogy a királyhelmecei magyar alapiskola növekvő gyereklétszámmal dicsekedő oktatási intézménnyé váljon.

Nézzük, mi történt azóta!

Az iskola lelkes pedagógus csapata, Szabó Ferdinánd igazgató vezetésével számos új programot indított annak ér-

dekében, hogy az itt folyó színvonalas oktatási tevékenységet megmutassák a szülőknek, és a magyar iskola iránti bizalmat helyreállítsák.

Egyik akciójuk 2017 decemberében egy projektbemutató volt abból az alkalomból, hogy bevezették a Komplex Instrukciós Program (KIP) nevű alternatív pedagógiai módszert. Az iskolának a 2017/2018-as tanévben egy határon átnyúló projekt keretében nyílt módja bevezetni az új, hatékonyabb oktatási módszert. Ez a helyi, sajátos

igényekhez igazodik, hiszen célja a különböző társadalmi helyzetű, különböző képességű és teljesítményű gyerekek hatékony együttnevelése. A tanítási módszer lehetővé teszi a pedagógusok számára a magas szintű csoportmunka szervezését olyan osztályokban, ahol a tanulók között nagy a tudás- és kifejező-készségbeli különbség.

Szabó Ferdinánd iskolaigazgató úgy nyilatkozott, hogy az iskola lelkes pedagógusai az „engedd be azt, mi új” gondolat szellemében vállalták a KIP-ben való részvételt, és annak sikerességéért aktívan dolgoznak.

A „KIP on Learning” projektről Berta István, az iskola pedagógusa, a projekt kapcsolattartója adott tájékoztatást, ismertetve a kitűzött célokat, a célcsoportot, a projektpartnereket, a költségvetést és a projekt időbeni lefutását. Berta István elmondta, hogy Az SK-HU Interreg V-A Szlovákia–Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében megvalósuló projektben a vezető partnerként résztvevő királyhelmecei alapskola mellett az ógyallai alapskola, Magyarországról a komáromi általános iskola, valamint a budapesti Digitális Esélyegyenlőség Alapítvány és a komáromi Rotary Klub szerepel projektpartnerként. Szlovákiában a komáromi Rotary Klub volt a kezdeményezője annak, hogy ez a program ide is eljusson. Így élhetett a lehetőséggel a királyhelmecei iskola is.

A projekt 460 524,12 eurós összköltséggel az Európai Regionális Fej-

didaktikai eszközök vásárlására is lehetőség nyílik.

Majer Tímea, a királyhelmecei alapskola pedagógusa magát a bevezetésre kerülő oktatási módszert gyakorlati formában is bemutatta. A módszert már jelenleg is alkalmazó pedagógus elmondta, hogy a pedagógiában szükségessé vált szemléletváltás motiválta közösségeket arra, hogy a KIP módszer bevezetését két éven keresztül felvállalják, és a projekt kritériumának megfelelően, a bevezetést követően még legalább három évig fenntartsák az iskolában. Számos érvet sorolt fel arra nézve, hogy miért a KIP módszert tartják jónak. Többek között azért, mert olyan képességekre épít, amelyekkel a gyerekek rendelkeznek, a csoportmunkára épít, személyi és szociális kompetenciákat fejleszt, és a státuszproblémákat is hatékonyan kezeli. A program hozadékaként kiemelte, hogy a KIP sikerélményt nyújt a gyerekeknek, így javítja a tanuláshoz való hozzáállásukat, a gyerekeket közös gondolkodásra, közös cselekvésre és kreatív munkára készíti. Az élményszerű tanulástól boldog, iskolába szívesen járó gyerek pedig a szülő legnagyobb ösztönzője lehet arra, hogy magyar iskolába írassák gyerekeiket.

Nádasdi Péter, a város alpolgármestere elmondta, hogy a város vezetése az önrész és a további anyagi források megelőlegezésén túl szellemiségében is támogatja, és pozitív dolognak tartja az új oktatási módszert. Úgy látja, hogy egy ilyen kezdeményezés reményt ad a változásra, a jelenlegi helyzetből való elmozdulásra, és példaértékű lehet a többi iskola számára is.

A módszer felvidéki sikerességét megelőlegezi, hogy világszerte már több helyen hatékonyan alkalmazzák. Szlovákiában a királyhelmecei és az ógyallai és alapiskolák lesznek az elsők. A tervek szerint ezek az iskolák a jövőben központokká – referencia iskolákká – válhatnak, ahonnan tovább terjedhet az újszerű módszer más környékbeli tanintézményekbe is. A programok egy részébe bevonják a környékbeli iskolák pedagógusait is.

Az iskola anyanyelvi versenyt és rajzversenyt is hirdetett az idén is a 230 éves született Helmecey Mihály tiszteletére. Helmecey Mihály író, a nyelvújítás jelentős alakja, a Kisfaludy Társaság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, Királyhelmeceen született 1788. szeptember 27-én. Az elmúlt évben hagyományteremtő szándékkal indították újjá mindkét versenyt az iskola igazgatójának ötlete alapján, amelyet a lelkes magyar szakos pedagógusok öntöttek formába. Ez esetben nem egy egyszerű versenyről van szó, sokkal inkább arról, hogy táplálják a gyerekekben a szülőföldhöz való ragaszkodást és azt a tudatot, hogy nagyjaink közül is vannak, akik innét, a Bodroghöz, konkrétan Királyhelmececről indultak és sikeresek, népszerűek lettek, nagyot alkottak. Nagyjaink tisztelete abban is megnyilvánul, hogy szülőhelyükön vagy életük jelentős állomásain egy utca vagy intézmény a nevüket viseli. A Királyhelmecei Alapiskola vezetése és tantestülete úgy döntött, hogy a magyar tanítási nyelvű alapiskola a város jeles szülőföldjének, Helmecey Mihály nyelvújítójának a nevét vegye fel. A kezdeményezést az önkormányzat is támogatta, erről 2017-ben határozat született, és jelenleg van folyamatban az iskola névváltoztatásának ügye.

Illés Irén pedagógus arról számolt be, hogy a „KIP on learning” oktatási projekt programsorozata folyamatosan zajlik. Megvalósult már csapatépítő tréning, anyanyelvi vetélkedő, műhelymunka, előadás a pedagógusok részére, valamint a közelmúltban egy sikeres családi nap is. A programok közösségépítő jellegűek, kiterjednek a szülőkre, gyerekekre és a pedagógusokra egyaránt. A családi napra meghívást kaptak nemcsak a szülők, hanem a testvérek, nagyszülők is azzal a céllal, hogy valamennyien együtt, játszva, sportolva és szórakozva ismerkedhessenek egymással. A felnőttek a „Nagyanyáink receptjei” elnevezésű süti- és édességversenyre nevezhettek be, a gyerekek pedig „Az én családom” rajzversenyre készíthettek munkákat.

Nádasdi Péter úgy nyilatkozott, hogy folyamatos a kommunikáció a városvezetés és az iskolavezetés között, minden támogatást igyekeznek megadni ahhoz, hogy eredményes legyen a pedagógusok munkája. Azt is elmondta, lépéseket tesznek annak érdekében, hogy az iskola mellett mielőbb felépüljön a régóta várt sportcsarnok. Mindezek mellett fontosnak tartja, hogy a fiatalok hinni

tudjanak abban: akarattal, kitartással és tehetséggel bárki bárhonnét el tud jutni bárhová. Saját példájával, színészként igyekszik megmutatni, hogy magyarként, magyar iskolából indulva is lehet érvényesülni és sikeresnek lenni. Bizik abban, hogy minden jó példa erősítheti a fiatalokban a szülőföldhöz való ragaszkodást és az érvényesülés hitét. Szabó Ferdinánd igazgató elismerően szólt a pedagógusok munkájáról, és kiemelte a „Kukkants be” programsorozatot is, melynek keretében az óvodásokat és szüleiket fogadják az iskolában különböző foglalkozásokra, ezzel is nyitottá téve az iskola, az oktatás színterét a szülők felé. Ezen kívül nyílt napokat is tartanak, amikor betekintést nyerhetnek a szülők és gyerekek az oktatás menetébe is.

Királyhelmeceen tehát felismerték a változás szükségességét, elindult valami, egy olyan komplex program, amely egyre több embert képes megmozgatni, az iskola jó hírét erősíti, és reménykeltő az elsők létszámának növekedését illetően. Bizakodva várják a folytatást és az eredményeket.

Tökölly Angéla

A helyi sajtó szerepe a tájékoztatásban

A tavaly őszelel magtartott Önkormányzati Szabadegyetemen is szó volt a média szerepéről, és arról, mennyire lehet kihasználni ezt a fajta kommunikációs eszközt. Lőrincz Adrián újságíró az előadásában elmondta, a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma 1869 lapot tart nyilván, ezek periodikumok, azaz rendszeresen megjelenő lapok. 2018 január végén a lista más csak 1819 újságot tartott nyilván. A bejegyzett kiadványok 80 százaléka helyi vagy regionális lap, a nem időszaki, tehát a rendszertelenül megjelenő újságokat, lapokat ez az adat nem foglalja magába. Ezen a listán olyan lapok is szerepelnek, amelyek még nem, vagy már nem jelennek meg. A minisztériumi listában egyébként jelölik a kiadvány nyelvét is. A lista 45 magyar, 72 kétnyelvű, azaz szlovák és magyar nyelven megjelenő kiadványt tart számon. Az azt jelenti, hogy a helyi önkormányzatok által kiadott újságok nagy része nem szerepel a listában, ami annak a következménye, hogy a legtöbb nem jelenik meg rendszeresen.

Hogy miért van ilyen sok regisztrált lap? Lőrincz Adrián szerint azért is,

A média gyakran szerepel úgy, mint a hatalom negyedik ága. Mennyire igaz ez? És mennyire igaz ez településeinken? Talán minden polgármesterben, önmagára valamit adó önkormányzati képviselőben felmerül a kérdés: mennyire tudja befolyásolni egy közösség véleményét a helyi média, a lapok, a rádió, a TV? És mennyire tudja azt befolyásolni a közösségi média? Mennyire kell kihasználnia az önkormányzatoknak a közösségi hálókat (facebook, instagram) arra, hogy tájékoztassák a közvéleményt, vagy mennyire elégséges a helyi lapokban, vagy a község honlapján közölni az információkat a lakosokkal?

mert régóta ismert tény, hogy a sajtó hatalom. Akinél a tájékoztatás, annál a hatalom, hiszen a lapok által befolyásolható a közvélemény.

Média vagy sajtó

A média nem egyenlő a sajtóval, ugyanis médiának számít a közösségi háló és a videó megosztók is, ugyanakkor ezek nem sajtótermékek. „Médiának tekintünk minden olyan kommunikációs rendszert, amely lehetővé teszi, hogy egy társadalom betöltse három létfonosságú funkcióját: a megőrzést, az üzenetek és a különböző tudásformák távolsági kommunikációját és végül a különböző politikai és kulturális tudástartalmak reaktualizálását. Összefoglalóan elmondhatjuk: médiának tekint-

hetünk minden társadalmilag létrejött kommunikációs struktúrát, sőt a definíciót kiterjesztve, médiának nevezzük e struktúrák hordozóit” (Frédéric Barbier – Catherine Bertho Laveir: A média története).

Megkülönböztetünk nyomtatott, internetes, online és audiovizuális tartalmakat. A sajtó működési alapelveit törvény szabályozza (ezekről később még szó esik). A nyomtatott sajtóterméknek a törvény értelmébe négy jellemzője van. Azonos megnevezéssel jelenik meg, azonos tartalmi célokkal, és elégséges a grafikai megjelenése, legalább a fejléc és a címlap legyen egységes. Természetesen, nem árt, ha időnként a lapokat grafikailag módosítják, finomítanak rajta, de nem szerencsés, ha min-

den lapszám más grafikai vizuált kap. Érvényes ez a községek által kiadott termékekre is. Fontos, hogy a sajtótermékeknek legalább évente kétszer meg kell jelennie.

A szlovákiai jogszabályok az online megjelenő sajtótermékek működését nem szabályozzák, az a törvénybe nem került bele. A nagyjából egy évtizede módosult szlovák törvények csak a nyomtatásban (is) megjelenő terméket tekintik sajtótermékeknek. Más országokban viszont már az online megjelenő, szerkesztőséggel, felelősséget vállaló kiadóval rendelkező média is sajtótermék. A szlovákiai jogszabályok tehát a ma oly népszerű online médiát, hírportálokat nem tekintik sajtótermékeknek. A városokban, régiókban működő informális, nem az önkormányzat által fenntartott honlapok ennek okán szintén nem minősülnek klasszikus értelemben vett sajtótermékeknek.

Az online média előnye a nyomtatottal szemben, hogy naprakész információkkal szolgál. A tájékoztatás ugyan nem teljes, de ha egy rendezvényről készült képeket pár soros szöveggel megjelenítjük, már információt adtunk ki, azaz tájékoztattunk az eseményről. Az ilyen megjelenések egyébként a világháló elterjedésének köszönhetően nagyon népszerűekké váltak – véli Lőrincz Adrián. Az ilyen tájékoztatás gyors, és megelőzi azt a sajtóterméket, amelyik a rendezvényről cikk formájában, beszámolóban kíván tájékoztatni. A gyors beszámolók hátránya, hogy rövidségük miatt nem adnak teljes képet egy rendezvényről.

Az online média nagy előnye a nyomtatott sajtóval szemben az is, hogy kisebb anyagi ráfordítással működtethető.

Települési honlapok

Az online oldalak közé tartoznak a települések honlapjai, amelyek működését és tartalmát előírások szabályozzák. Elsődleges feladatuk az információs törvény szerinti tájékoztatás. A hatályos jogszabályok értelmében minden település köteles honlapot működtetni, abban az esetben, ha az önkormányzatra érvényes a kisebbségi nyelvhasználati törvény, a település honlapján is köteles a nemzetiség nyelvén tájékoztatni. Azaz a szlovák (és az angol) mellett a kisebbség nyelvére is le kell fordítani a honlap tartalmát.

A média gyűjtőfogalmához tartoznak a közösségi oldalak is. Ezek rohamosan fejlődnek, a facebookot, mint a legnagyobb közösségi hálót több önkormányzat is kihasználja, hogy tájékoztassa a lakosait. Nagy eséllyel a legtöbb embert éppen ezen a kommunikációs csatornán érjük el, hiszen nagy népszerűségnek örvend. Arra is itt van a legnagyobb lehetőségünk, hogy pontosan megcélzott közösséget érjünk el, hiszen a hirdetésekben meg lehet adni annak lehetőségét, hogy mely település lakóit kívánja elérni a reklám feladója. Az események létrehozása szintén ezt a célt szolgálja. A közösségi hálón megadható a reagálás lehetősége is, így egyfajta visszacsatolást kaphatunk a lakosságtól. Az instagram is kihasználható arra, hogy röviden információkat közöljünk.

Az audiovizuális tájékoztatás mind a közösségi hálón, mind a videómegosztón (pl. youtube) lehetséges, az ilyen lehetőséghez nincsen szükség stábra és profi felszerelésre, mobillal, kézi kamerával, vagy fényképezőgéppel is lehet videókat készíteni, amelyek akár azonnal feltölthetők a youtuber-ra, vagy a közösségi hálóra. Nagy népszerűségnek örvendenek az ilyen videók, hátrányuk, hogy nem profi minőségűek, előnyük a gyorsaság.

Jogszabályok

A lapok kiadását törvények szabályozzák. A sajtótörvényen, azaz a Tt. 167/2008., törvény az időszaki sajtótermékekről, a hírügynökségi híradásról, valamint egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényen kívül a Szlovák Köztársaság Alkotmányát is be kell tartani. Nem árt ismerni a Tt. 211/2000-es jogszabályt, azaz az információkhoz való szabad hozzáféréstről, valamint egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényt. A szerzői jogokról szóló 57/2015-ös törvényt is fontos ismerni, hiszen a megjelent tartalmak többségét védik a szerzői jogok. Fontos még a személyes jogok védelméről szóló 122/2013-as törvény, a 40/1964-es polgári törvénykönyv és a 300/2005-ös büntető törvénykönyv is – sorolta az októberben megtartott szabadegyetem a törvényi háttér ismeretének fontosságát Lőrincz Adrián. Ezek mellett fontos lehet a Szlovákia Rádiójáról és Televíziójáról szóló, Tt. 532/2010-as számú törvény is.

A jogszabályok szerint a közszereplők nyilvános fellépéseinek rögzítéséhez nem kell engedély. Egy nyilvánosság előtt elmondott előadás, beszéd felvétele nem sért törvényt. Gyakran vita tárgya, hogy a rendőroket, köztük a községi rendőrség állományban lévő tagjait szabad-e videózni munka közben. A jogszabályok értelmében a rendőrök és a közszereplők kötelesek eltérni, hogy videófelvétel, vagy hangfelvétel készüljön róluk. A közszereplők négy szemközti beszélgetése viszont nem nyilvános, így arról hangfelvételt készíteni nem szabad, a magánbeszélgetésben elhangzott információk nem nyilvánosak – véli Lőrincz Adrián.

Az ún. infótörvény szabályozza a válaszadási kötelezettséget is, amely nemcsak a sajtómunkatársakra érvényes, hanem minden állampolgárra. Amennyiben kérdéssel fordulnak az önkormányzatokhoz a polgárok, arra a hivatalnak kötelessége válaszolni. Erre a törvényre leggyakrabban a polgárok hivatkoznak, az újságírói kérdésekre adott válaszadás határidejét pontosan nem szabályozzák. A sajtótörvény csak azt írja elő, hogy a közigazgatási szervek és az azok által működtetett költségvetési szervezetek kötelesek a nyilvánosságot tényszerűen és időben tájékoztatni az egyenlőség elve alapján. A törvény értelmében megfelelő módon és időben kell információkat adni a sajtónak, de egy törvény sem szabályozza, mit jelent a megfelelő mód és határidő. Míg a 211/2000-es ún. infótörvény meghatározza a válaszadás időpontját, addig a sajtótörvény ezt nem szabályozza. Az újságírók többsége éppen ezért inkább a 211/2000-es jogszabályra hivatkozza a kér adatokat az önkormányzatoktól.

A helyi sajtó küldetése

A nyilvánosság tájékoztatása az elsődleges feladata a helyi sajtónak, melynek jelentősége a szakértők szerint egyre erősödik. Az önkormányzatok nagy része nyomtatott lap segítségével is informálja a lakosait a község eseményeiről, a legfontosabb önkormányzati döntésekről, határozatokról, fejlesztésekről, esetlegesen a fennálló nehézségekről. Feladata a helyi sajtónak az identitástudat és a lokálpatriotizmus erősítése, valamint a közösségformálás és a partneri viszony kialakítása is. Feladata a helyi, vagy regionális lapoknak a társadalmi moz-

gósítás a közös ügyek érdekében, de van ellenőrzési és felügyeleti szerepe is, e mellett a szórakoztatás és a nevelés is a küldetése a szerkesztőségeknek.

Azért is fontos a helyi lapok kiadása, és a megfelelő tájékoztatás, mert a lakosok többsége nem tudja, miről szól az önkormányzat munkája. Ezért érdemes időnként arról is tájékoztatni az olvasókat, milyen jogkörökkel rendelkeznek a helyi önkormányzatok. Hogy pontos és aktuális példával éljünk, például a megyei szintű utak takarítása nem a helyi önkormányzat feladata. Ezért célszerű információt adni a polgároknak azokról az eseményekről is, amelyen érintik a település, község életét, de nem a helyi testületen és a polgármesteren múlik azok kivitelezése.

A helyi lapok szerkesztősége sokszor nem profi újságírókból áll, hanem a képviselők, közösségi emberekből, pedagógusokból, a felelős kiadó a polgármester. Ennek ellenére fontos odafigyelni a visszacsatolásra, kikérni a lakosok véleményét, elérhetőséget adni, ahova jelezhetik igényeiket, észrevételeiket, akár a lappal kapcsolatban is. Fontos, hogy a lap szerkesztése körül is kialakulhasson egy párbeszéd, hiszen ahogy már írtuk: az önkormányzati sajtótermék elsődleges feladata az informálás.

A helyi sajtónak együtt kell dolgoznia a község vezetésével, hivatalnokaival, a helyi civil szervezetekkel és egyesületekkel, az intézményekkel (oktatási, kulturális, egészségügyi...), egyházakkal, de a vállalkozókkal is.

Függetlennek kell lennie, tehát nem megengedhető, hogy a polgármester és a képviselők elsődlegesen saját maguk reklámozására, propagálására használják. Az eredményeket közölni kell, de mérleget is kell vonni, tehát a kudarcokról is beszélni kell, ettől lesz hitelesebb a kommunikáció. Helyt kell kapnia a lapban az ellenzéki véleményeknek is (amennyiben előfordul ilyen a testületben).

A Transparency Interacional Slovensko tavalyi felmérése szerint, amely a városi lapokat vizsgálta, az önkormányzati kiadványok nagy részét a polgármesterek saját maguk propagálására használják. Tehát oda kell figyelni arra, a lap ne csupán a polgármester nézetét tükrözze és ne csupán az ő munkájáról szóljon.

Miről szóljon a helyi sajtó?

Sokszor felmerül a kérdés, miről érdemes írni és miről nem egy lapban, még inkább érvényes felvetés ez a helyi vagy regionális média esetében. E sorok szerzőjének személyes tapasztalata, hogy a lakosok szívesen olvasnak a településen történt eseményekről. Szívesen veszik a képes beszámolókat, az önkormányzat terveit. Az oktatási intézmények sikereiről, az egyházban történt változásokról is beszélni kell, de ünnepek közeledtével a plébános ünnepi gondolatait, biztató szavait is meg lehet jelentetni. A civil szervezetek eseményeiről és terveiről, a sportklubok sikereiről is szívesen olvasnak a polgárok. A település múltjáról szóló írások és a régi képek is nagy népszerűségnek örvendenek. De nem veszik jó néven a lakosok, ha más települések gondjával, a települést közvetlenül nem érintő problémákkal foglalkoznak a cikkek. Mint ahogy azt sem, ha olyan könyveket ajánlunk, amelyek szintén nem érintik a települést, azaz sem a szerző, sem a tematika nem áll szoros kapcsolatban a községgel. Ezzel szemben a helyiek irodalmi műveit, még ha gyengébb minőségűek is, szívesen olvassák, mint ahogy közkedvelt illusztrációk a gyermekrajzok is.

A helyi lap egyik korábbi szerkesztője azzal az ötlettel állt elő, hogy cikket írna arról, hová kirándulhatnak a fiatalok a régióban. Az ötlet nem minden szerkesztőségi tagnak volt inyére. Ez utóbbiak borulátása beigazolódott, a lakosok többsége nem értette, miért nem a falu nevezetességeiről, az esetleges pihenőhelyekről, a parkokról, a Feketevíz csodálatos partjáról szolt a cikk, miért más falvak, régiók nevezetességeit ajánlotta a cikk szerzője. Mindenkinek fel kell fedeznie a saját otthonában a szépséget, ebben is segíthet a helyi lap, és ahogy írtuk, a helyi sajtó egyik feladata a lokálpatriotizmus és az identitástudat erősítése.

Ezzel egyet ért Szabó Frigyes is, aki több önkormányzati lapot is szerkeszt. A deáki, a zsigárdi, az andódi, a vágai és a farkasdi helyi lapok füződnek a nevéhez. „A polgármesterrel megbeszéljük, hogy milyen témákat szeretne megjelentetni a lapban, majd én is végiggondolom, hogy minek lenne helye az oldalakon. Attól függően, hogy melyik településről van szó, és hány lapszám jelenik meg egy évben, szétosztjuk a megjelenés időpontját. Ha két lapszám jelenik meg, az egyik karácsony előtt, a másik pedig nagy rendezvény előtt, vagy húsvét környékén

jön ki, de igyekszünk felölelni az egész évet. Nagyjából fél évente jelenik meg a lap, a polgármesteri beszámolóban pedig mindig az elmúlt időszakot értékelik a faluvezetők. Az a fontos, hogy a lapnak legyen aktualitása, és legyenek beszámolók is. Mindenki szereti magát viszontlátni a lapban, ezért általában a beszámolókat sok képpel illusztráljuk, az emberek ennek köszönhetően nem dobják el a lapot, hanem elteszik emlékebe, tehát jó ilyenre is odafigyelni egy lap szerkesztésénél.” – mondta el kérdésünkre Szabó Frigyes.

Mivel a községi lapok feladata az informálás, odafigyelnek arra is, hogy például a patika, könyvtár, orvosi rendelő nyitvatartási idejéről is tájékoztassák a lakosokat. A községi rendőrség elérhetősége is nagyon fontos információ, Szabó Frigyes szerint már csak ezért is elteszik a lapot az emberek, hiszen azon túl, hogy emléket talál az újságban az olvasó, hasznos, közérdekű információkat is találnak a hasábokon. „Sokszor a szelektív hulladék elhordásának szétírása, információja is ezekbe a lapokba kerül bele.”

A településen működő intézmények, szervezetek is helyet kapnak a helyi újságban. „Nem mindig kerülhet be minden szervezet egyszerre a lapba, négy-öt szervezet nagyon jól dolgozik, ők vagy az egyik, vagy a másik számban megjelennek, beszámolnak az eseményeikről. Az embereket nagyon érdekli és nagyon keresett az jubilánsok, házasságot kötöttek, újszülöttek, elhunytak listája” - mondta el Szabó Frigyes.

Nagyon fontos, hogy a polgármesteri beszámoló a lehető legteljesebb legyen. Nem az a feladata az önkormányzati lapnak, hogy csak a pozitívumokról számoljanak be a település vezetői. „Mindenütt mérleget vonunk, vagy a polgármester írja le, vagy interjú formájában jelenik meg egy értékelés. A Deákiak Lapja például éppen azért született meg, mert volt olyan választási ciklus, amikor nagyon sok hiba történt, és a mostani vezetésnek sok mindenben meg van kötve a keze ennek következtében. A lakosoknak a tudtára akartuk adni, hogy nem ennek a testületnek és a polgármesternek a hibája, hogy nem adhatnak be pályázatot. Le akartuk írni, papírra vetni, hogy mi lett elrontva. A zsigárdi lapban a testület leg-

fontosabb önkormányzati határozatait is közöljük. Karácsony előtt igény, hogy a karácsonyi rendezvényekről is szóljunk, hogy a lelkészeket, papokat is megszólítsuk és ők is írják meg gondolataikat” – tudtuk meg Szabó Frigyesről.

A helyi lapok egyik feladata a lokálpatriotizmus és az identitástudat erősítése, ennek érdekében a település híres szülöttjeiről is érdemes beszélni. „A Deákiak Lapjában ezért írtunk Serédi Jusztiniánról. Fontos, hogy azok a személyiségek, akik itt születtek, alkottak, tettek a közösségért, helyet kapjanak” – mondta Szabó Frigyesről.

„A lapokban a szlovák szervezetek szlovákul, a magyarok magyarul írják meg a cikkeiket, a Csemadokról szóló cikket nem fordítjuk le szlovákra, mint ahogy a Matica Slovenská tevékenységéről szóló beszámolót sem magyarra. Ez ellen a rendszer ellen senki nem tiltakozik. Természetesen a községet érintő cikkeket, az önkormányzati rendeleteket, polgármesteri beszámolókat két nyelven közöljük. A szervezetek maguk döntötték el, milyen nyelven adják le a beszámolóikat. Van olyan egyesület, mint például a Deákin működő Empátia, akik tagjai között szlovákok és magyarok is vannak, néha magyarul és szlovákul is leadják a cikkeket. A sporteseményekről is szívesen olvasnak a polgárok, így erről is mindig esik szó, Vágán és Andódon táblázatban is lehozzuk a liga eredményeit” – mondta el Szabó Frigyes, aki szerint azt is fontos, hogy a polgármesterrel egyeztetve készüljön a lap, hogy azok a témák, amelyek foglalkoztatják a lakosságot megjelenjenek a hasábokon.

Neszmeri Tünde

A lakosok mindig várják az adásokat

Forgács Attila, a Gúta Tv ügyvezető igazgatója 2015 óta vezeti a kisvárosi televízióját. A több mint egy évtizedes múltra visszatekintő tévé az elmúlt évek során több változást is megélt, nemcsak vezetőt cserélt, hanem tartalmilag és formailag is megújult, mindezek mellett mégis megmaradt kisvárosias jellege, a munkatársakat a lakosok szinte családtagoknak tekintik, és hetente várják a szerda estét, hogy mi újat láthatnak kedvenc adójukon.

A televízió szlogenje az Otthon, a városban, és ez alapján szerkesztik a műsorokat is. A Gúta Tv városi televízió, heti egy premieradással jelentkezik, szerdánként, a hét többi napján pedig ismétlik a műsort. A városi televíziók élete sem egyszerű, leginkább a vegyesen lakott településeken, hiszen a nem államnyelven készült műsorokat érthetővé kell tenni a szlovák nézők részére is. Az igazgató úrtól először azt kérdeztük, milyen szabályok szerint kell a televíziót működtetni.

A televízió működtetésénél nagyon sok mindenre kell odafigyelni. Mivel a Gúta TV egy kft., a közpénzből finanszírozott szervezetekre érvényes szabályokon túl még a vállalkozásokat reguláló törvények is vonatkoznak ránk. Magára a működtetésre a műsorszórásról szóló törvény adja meg a keretet. Ez a törvény kötelez minket a kétnyelvűsége is - sokan úgy vélik a nyelvtörvény, de nem -, ebben szerepel az a kitétel, hogy a nem szlovákul sugárzott műsorokat érthetővé kell tenni államnyelven. Ennek több módja is lehet, vagy feliratozni kell, vagy rögtön a magyar nyelvű műsorszám után el kell mondani mindent szlovákul. Mi ezeket a lehetőségeket keverjük, a híreket először magyarul, rögtön utána szlovákul is elmondjuk, ezért is van két bemondónőnk, illetve a riportokat, interjúkat, egyéb más összeállításokat, pedig feliratozzuk,

de lehetőség van szimultán tolmács alkalmazására is.

Mennyire terheli meg a televízió költségvetését, a munkatársakat a kétnyelvűség?

Ahogy említettem már, egy bemondó helyett kettőt kell alkalmaznunk. Magának a munkának a tempója is sokkal feszítettebb, illetve több a munka egy-egy anyaggal, adással. A fordítás miatt sokkal korábban kell elkészülnie az adásnak, mint ha nem kéne fordítani. A szöveggel a bemondóknak is ismerkedniük kell, hogy rendesen fel tudják mondani, és akkor most csak a hírekről, a néhány perces interjúkról, riportokról beszéltem.

A legnehezebb az önkormányzati ülések közvetítése, mert nekünk az egyik

termékünk az ülés sugárzása, ami nem ritkán 6-8 órát is jelent. Mire 6-8 órányi szöveget valaki lefordít, rengeteg idő, hiszen az akár 180-200 oldalnyi szöveg is lehet, de az anyagi vonzata is óriási. Ezért azt a megoldást találtuk megfelelőnek, hogy egy szinkrontolmáccsal dolgozunk, akihez hétfőn az ülés után eljut az anyag, és szerda reggelre egy alámondásos fordítást készít róla, ez a legegyszerűbb, gyors és effektív, betartjuk a törvényt is, így az ülés utáni szerdán adásba is kerül. Tudni kell, hogy ilyen 2016-ig nem volt, valójában addig törvénytörten kerültek adásba az önkormányzati ülések. Többször figyelemztették is a Gúta TV-t emiatt, mikor én lettem az igazgató, ezzel a problémával is szembe kellett néznie. A televíziókat figyeli a frekvenciatanács, tehát fontos, hogy minden a legnagyobb rendben legyen. Viszont történt ellenünk egy feljelentés ebben az ügyben, a vizsgálat során megállapították, hogy az önkormányzati ülések törvényellenesen kerülnek adásba, ezért sürgősen megoldást kellett találni. Azt gondolom, ha össze kéne hasonlítani más települések adásaival az önkormányzati ülések közvetítésének minőségét, nyugodtan tanulhatnak tőlünk.

A rendes adások feliratozását másik fordító végzi, van egy internetes felület, mikor kész van egy riport, interjú, oda felkerül, szerkesztve-vágva az anyag,

(készül a második része a kitelepítések-ről szóló filmnek). Úgy tapasztaltuk, várta már ezt a közönség, sikeres volt mindkét filmünk. De ez már a gyártásnak, előkészítésnek egy másfajta produktuma, magasabb színvonalat kell nyújtanunk. Annak ellenére, hogy így utólag szakmai szemmel egy csomó hiányosság van benne – de aki filmkészítésben valamilyen módon már részt vett tudja, hogy a film sosincs kész, a rendező és a vágó is mindig tudna mit módosítani, vagy vágni –, nagy sikere volt a filmeknek. Ilyen a Gúta TV-ben azelőtt sosem volt, filmet sem készítettek, de azt gondolom, ilyen magas színvonalon sem készült semmi. Ezek azok a projektek, amelyekre lehet további pénzeket szerezni, de ehhez egy hosszú utat kellett bejárni, egy erős fejlődési folyamatra volt és van szükség, hiszen még ma sem értünk a végére.

Tavaly év végén megváltoztattuk a reklámjainkat is, szerepel köztük egy új tétel, mégpedig a reklámfilm-forgatás, előtte ilyen tételünk nem volt, bízom benne, hogy sikeres lesz. Egyébként érdekes elvi kérdés, hogy egy közszolgálati, városi tévének mennyire volna feladata hajtani a pénzt a civil, illetve az üzleti szektorban, hogy valóban azaz kell-e foglalkozni, mikor helyette lehetne minőségi anyagokat készíteni, helyi témában, foglalkozhatnánk helyette akár történelmi feltáró dokumentumokkal, de ez már azt hiszem, politikai kérdés.

Amióta a televíziót vezet, történt előrelépés a költségvetést illetően?

2015. májusától vezetem a tévét, azóta 40 százalékos emelést sikerült elérnünk, de figyelembe kell vennünk, hogy áfa-fizetők lettünk, tehát ez az emelés reálértékben 30 százalék körüli. A reklámbevételeink is emelkedést mutatnak az új reklámstratégiáknak köszönhetően. Már említettem, hogy a költségvetés durván 90 százaléka fizetésekre megy el, a maradék 10 százalékból fejlesztésre – legyen ez humán erőforrás fejlesztés, vagy technikai hardveres vagy szoftveres fejlesztés – nem sok lehetőségünk van. Az a baj, hogy a technikai fejlődés a televíziózás esetében is nagyon gyors, és látjuk, tudjuk, hogy nekünk is fejlesztenünk kéne, de nagyon nehéz ilyen feszített büdzsé mellett. A mi költségvetésünk általános mérete is nagyon kicsi, a gútai futballklubnak van ekkora költségvetése.

Említette, hogy 2015-től vezet a Gúta TV-t, előtte azonban a médiához szinte semmi köze nem volt.

Őszintén, én lokálpatriotizmusból vállaltam el a tévé igazgatói posztját, hogy a társaimmal be tudjuk bizonyítani: lehet ezt máshogy és jobban csinálni, mint ahogy korábban működött. Az irodáinkat saját erőből felújítottuk, brigádoztunk, mert fontosnak tartottam azt is, hogy ha bejön egy ügyfél, akkor egy modern a 21. századi környezetet lásson, ne pedig a '80-as évek megkopott bútorait.

Mikor átvettem a tévé vezetését, szerintem legalább tízéves volt a lemaradás technikai szempontból is, nem volt HD műsorszórásunk, nem volt egyáltalán digitális műsorszórásunk sem, csak analóg, tehát csak kábelen ment az adás, ma már interneten is követhetőek vagyunk, akinek úgynevezett Smart TV-készüléke van, tudja nézni a műsorunkat, illetve a HD minőség szemre is sokkal szebb, kellemesebb. Fontosnak tartottam, hogy minél több helyen láthatók legyünk, ezért már több mint egy éve a Konfer Tv csatornáján keresztül is láthatnak minket a nézők. Ez egy regionális adó, helyi tv-k műsorait

azt a fordító látja, és dolgozik vele, majd word dokumentumban visszakerül a vágóhoz, technikushoz, aki alászerkeszti az írott szöveget a mondott szövegnek. A feliratozás módján nemrégiben változtattunk, fejlesztettünk, eddig futó szöveggé ment a fordítás, most pedig az adott képkockához szövegboksokban jelenik meg másik nyelven a szöveg. Ezek mind plusz odafigyelést és munkát rónak ránk.

A Gúta TV az önkormányzat támogatásával működik, de a nézők néhány reklámmal is találkozhatnak. Miből áll össze a televízió költségvetése?

A jelenlegi költségvetésünk legnagyobb részét az önkormányzat által nyújtott támogatás teszi ki, és ennek a kilencven százaléka el is megy bérekre. Próbáltam kicsit innovatívabb gondolkodásmódot behozni a televízió működtetésébe, ami a költségvetést is érinti. Rengeteg olyan produkciónk van félkész állapotban, ami egy-két hónap múlva kerül bemutatásra, ezekkel szponzorokat szólítunk meg, tehát egy-egy produkciónak külön támogatója lesz. Ez nem reklámbevételel, nem is költségvetési injekció, csak sikerült megszólítani a harmadik szektort, de ez rengeteg utánajárást, próbálást jelentett, és jelent még most is.

Tavaly csináltunk két dokumentumfilmet is, a harmadik pedig finisban van

szórják, több településen. Ez egy nagy mix, lemegey a Gúta TV adása, utána az udvardi, a komáromi és a többi helyi adó műsora. A komáromi városi TV-vel is van egy megállapodásunk, időszakosan cserélünk anyagokat.

Tárgyalásokat folytatunk a T-commal is, hogy akinek Magio programja van, legyen lehetősége nézni a Gúta TV-t. Tudjuk, hogy náluk is van olyan program, ahol helyi, illetve regionális adások mennek, tehát már csak időkérdése, hogy oda is bekerüljünk. Egy kisebb pénzsomagra lesz csak szükség, hogy műszakilag meg tudjuk oldani, és a Magión keresztül is nézhetőek leszünk, mert elvi akadályok nincsenek.

Újdonságnak számít, hogy beindítottuk az instagram profilunkat, ahol a 25 és 35 év közötti korosztály jelen van. Eddig,

ha interneten keresztül szerettünk volna elérni a fiatalokat, a facebookon próbálkoztunk, most már az instagramon kell megszólítanunk őket. A facebook teljesen megváltoztatta a politikáját, és csak fizetett hirdetésekön keresztül tudunk követőket elérni, előtte a szociális hálón nagyon szépen gyülekeztek a követőink, minden adásunk full-HD-ban került fel oda is.

Az egyik legnehezebb kérdés talán az, hogy ki a mi célközönségünk, beszélünk róla, hogy leginkább az idősebb korosztály néz minket a tévékészüléken, de azt gondolom, a felnövekvő generációkra és a 20-as, 30-as korosztályra is gondolni kell. A fiatalok egyértelműen az instagramon vannak ma jelen, és ahogy már szó volt róla, nagyon gyorsan fejlődik a technika, nekünk pedig meg kell próbálnunk a lépést tartani. Az

irodavezetőnknek lesz a feladata majd, hogy feltöltse a tartalmakat, jelenleg építjük a közönséget, az a cél, hogy legalább ezer gútai követőnk legyen. Ha ez sikerül, úgy gondolom, nagyon értékes platformot tudunk kiépíteni és működtetni. Az instagramon keresztül majd bármilyen élő közvetítésre lehetőség van, tudunk közvetíteni helyi eseményekről, például nyáron a koncertekről. Igazából úgy tapasztalom, hogy rengeteg fiatalnak nincs is igénye tévére, még készülékük sincs, ezért a Gúta TV-t sem nagyon nézik, most a '90-es években születettekre gondolok.

Miből áll össze egy adás, mire kell odafigyelni? Van olyan megkötés, hogy a egyes lakott településeken működő televízióknak be kell-e tartani a nemzetiségi arányokat?

Először hadd mondjam el, nagy előrelépésnek tartom azt is, hogy régebben csak 3 nap volt adás a Gúta TV-n, vagyis heti egy premieradás ment, 2 ismétléssel, most pedig minden nap megy ismétlés. Sajnos, míg a költségvetési helyzetünk ilyen lesz, mint most, nem is fogunk tudni több műsort előállítani, de így legalább az, aki megakarja nézni a műsort, megtalál minket minden nap. Az eredeti műsorok arányát, ami a felvétel nyelvét illeti, nem határozza meg senki, csak azt, hogy érthetővé kell tenni mindent a szlovák lakosság részére. Mikor áttértünk a digitális adásra, a Frekvenciatanács kiadott nekünk egy digitális sugárzási engedélyt, ebben pontosan le van fektetve, miből kell összeállni az adásnak, ettől mi 20 százalékkal eltérhetünk, mindenféle bejelentési kötelezettség nélkül. Ha nagyobb arányban térnénk el, ahhoz már külön engedélyeztetés szükséges. Kérvényünkben próbáltunk nagyon általánosan fogalmazni, hogy a műsorokba minden beleférjen, nagyon átfogó tartalmakat vonultattuk fel: Aktualitások a városban és Egyéb publicisztika, mert ez valójában minden le is fed, így elég nagy a mozgástér, főleg azzal, hogy ettől még el is térhetünk.

Ami a Gúta TV adásából sosem marad ki, ezt úgy „örökölttem” és nem változtattunk rajta, a Híradó, aminek van egy sportrésze is, utána pedig az EZ+AZ című mozaik műsorunk következik, amivel az adást zárjuk. A Híradó szerkesztésén változtattam, a vontatott, feleslegesen hosszú hírek helyett, pörgős, rövidebb anyagok kerülnek bele, egy-

egy városi eseményről nem vágunk be üres 10 percet, információk nélkül. Azt tapasztaltam, hogy rengetegen mondták: nem nézem a Gúta TV-t, mert unalmas, pont ezért változtattunk, ma már a cél, hogy 20-30 percben átfogó képet kapjanak a lakók a város életéről, eseményekről, önkormányzati történésekről, a városi közéletet érintő kérdésekről, vannak riportok, interjúk is. Találtam egy régi adást, ahol egy bárról tudósítottak 40 percen, ilyenekre szerintem a híradóban nincs szükség.

Időnkénti rovatunk a körkérdés, amit azonnal be tudunk vezetni, mikor a televízió élére kerültem, mert nem volt plusz anyagi vonzata. Népszerű és gyakran azért is jó, mert új támpontokat nyújt döntések meghozatalánál, sokszor valóban tükrözi a közvéleményt. Egy lokális tévénél, aminek az a mottója, hogy „otthon a városban” nagyon jó dolog, hogy az itt élő emberek elmondhatják a véleményüket, és azt tapasztaljuk, kedvezően fogadják ezt a műsort, az emberek nagyon szívesen mondják el miről mit gondolnak, csak a szégyenlösségüket kell legyőzniük.

Amivel adósok vagyunk, de már pre-produkciós gyártási folyamatban van, az egy beszélgetős műsor, találtam egy műsorvezetőt is – ez elég nehéz volt –, a személyét egyelőre még nem árulnám el, ő már vezetett hasonló beszélgetéseket Komáromban, és jól együtt tudunk dolgozni.

Lesz egy viszonylag új műfaj is, ahol autós telefoninterjút készítünk. Ezt mostanában nagyon sok blogger csinálja, és az interneten terjed, a lényege, hogy beülök egy autóba, teszek be egy goPRO kamerát és beszélgetünk.

A műsornak Hazafuvar lesz a címe, olyan gútaiakat szólítunk meg, akik nem Gútán érvényesültek, úgymond, hazahozzuk őket egy kicsit, Budapestről, Bécsből, Pozsonyból, vagy meszebbről, hiszen van, aki Londonban él, de olyanról is tudunk, aki Amerikában. Azt szeretnénk, ha mesélnének Gúta és saját viszonyukról, hogy milyen nehézségekkel kellett szembesülniük, mikor elmentek, tervezik-e, hogy hazajönnék élni. Nagyon nagy aránya él a helyieknek külföldön, de ez általános az egész Felvidéken, ezért fontos és legitim téma.

Úgy tervezzük, hogy a jövőben két bemondóval dolgozunk, mint a „rendes” adásban szokás, beállnak, és a saját tempójuknak megfelelően lesz saját műsoruk. Ma a régi adásokhoz képest sokkal modernebbek vagyunk, a műsorszerkesztés, a vágás, a képek, az egész megjelenés, de van igény a nyugdíjasok részéről saját műsorra. Szeretnénk, hogy róluk több szó essen az adásban. Ők nézik jelenleg legtöbbször a Gúta TV-t, kábelon keresztül, tehát a jövőben mindenképpen lesz nyugdíjas magazin, úgy is mondhatnám: ez egy adósságunk. Már régen elkezdtem szervezni, beszéltem, egyeztettem a nyugdíjas klubok vezetőivel, ők jó ötletnek tartják. Egyébként is ők a legaktívabbak a városban, 700 tagjuk van, hetente van programjuk, tehát a havi egy nyugdíjas műsort szépen meg lehet tölteni tartalommal, ott fel tudják dolgozni az egész hónapjukat, ez minimum 4-5 eseményt jelent, vagy ha tartanak valamilyen ünnepet, de belefér a jubiláns köszöntő is. Ez a rendes heti adás után kerülne műsorra, hogy a fiatalabbakat, akiket már nem érdekel a nyugdíjasok műsora, ne terheljük.

Ugyanez a helyzet a Kölyök TV-vel, annak már volt adása, működik, tavaly kétszer kerültek képernyőre, az a baj, hogy csak időszakos, de szeretném havi szintre emelni, rendszeresen csinálni. Nagyon jó, úttörő dolog, együttműködve a Szabadidőközponttal, ahol van egy média szakkör, igazi hús-vér gyerekek csinálják tantárgyi keretek között, ebbe mi is besegítünk nekik. Szerintem nagyon jó kezdeményezés. Ha a szülők meg akarják nézni a gyerekeiket, bekapcsolják a tévét. A gyerekeknek pedig rengeteg jó ötlete van, valós, gyakorlati tudást kapnak közben. Volt nemrég egy riportunk a tévében, a munkatársnőnk utánajárt: akinek az volt az újévi fogadalma, hogy elkezd edzeni, milyen lehetősége van. Egymaga volt az operatőr és a riporter is, ez szintén egy új műfaj, eredeti, és nagyon jól sikerült.

Annak örülök a legjobban, hogy a munkatársak örömmel járnak be dolgozni, van egy csapat. Mikor ide kerültem, mindenki ment a maga útján, egyének voltak, a csapat hiányzott, pedig jól csak így lehet dolgozni. A műsorvezetőinknek beszédtanárt is hoztam, mert fontosnak tartottam, hogy szépen és érthetően tudják felolvasni a híreket és hogy minden téren fejlődhesünk.

Idén – és ez is újítás – filmeket is fogunk vetíteni, a Fórum Kisebbségkutató Intézettel van megállapodásunk, minden dokumentumfilmet megkapunk tőlük, a Mindennapi Tudomány sorozatukat fogjuk sugározni és Monozlai Flóraék Memento Mori című filmjét, de a közeljövőben látható lesz a Gútai Madár és Természetbarát Kör kék vércséről készült filmje is.

Új helyen várja ügyfeleit Magyarország pozsonyi külképviselete

Tíz év után új épületbe költözött Magyarország Pozsonyi Nagykövetsége. Február 7-étől az elnöki palotával, azaz a Grassalkovich palotával szemben várja a látogatókat Magyarország külképviselete. A nagykövetség épülete a Stefánia út - ma Štefánik utca - elején található.

Az impozáns épületben a nagykövetség mellett a kulturális intézet, a gazdasági képviselet és a konzulátus is helyet kapott. Az új külképviseletet február 6-án ünnepélyes keretek között nyitották meg. A megnyitón részt vett Sziijártó Péter Magyarország külgazdasági és külügyminisztere, valamint Ivan Korčok, a Szlovák Köztársaság külügyminisztériumának államtitkára. Az új székházat két éve kezdték el felújítani. A felújítás előtt az épület a város szívében, az elnöki palotával szemben Pozsony szégyenének számított romos állapotában.

Magyarország Pozsonyi Nagykövetségének új épülete a történelmi jelentőségű Stefánia út egyes számú épülete, melyet Erdődy Irma grófnő építtetett a 19. század végén. A Stefánia út és környékének fejlődése a tizenkilencedik század végén kezdődött, amikor elkészült a Ferenc József híd (ma Öreg híd), és azt összekötötték a vasúttal. Paloták és lakóházak sora épült fel ekkor az utca két oldalán – tudtuk meg Korpás Árpád idegenvezetőtől. „Az 1-es számon Erdődy Irma grófnő 1897 és 1900

között épült sarokháza található, földszintjén az egykori Stefánia (ma Štefánka) kávéházal. Ezt és a hozzá kapcsolódó 3-as szám alatt álló bérházat is Feigler Sándor építtette” - olvasható az épületről B. Mánya Ágnes „Arcképek és homlokzatok - Fejezetek Pozsony építészetéből 1890-1914” című könyvében. Az épület lakóházként szolgált.

A nagykövetség új épületének átadóján Sziijártó Péter, Magyarország külgazdasági és külügyminisztere kifejtette, hogy egy nagykövetség épülete mindig kifejezi, hogy egy ország milyen jelentőséget tulajdonít az adott országgal történő kétoldalú együttműködésnek. „Magyarország és Szlovákia ezernyi szállal kötődnek egymáshoz. Ha még pontosabban akarok fogalmazni, akkor mintegy fél milliárdnyi szállal kötődünk egymáshoz. Úgy tekintünk a Szlovákia területén, Felvidéken élő magyarságra, mint ami egy összekötő kapocs Magyarország és Szlovákia között. Az itt élő magyarokra mi erőforrásként tekintünk a kétoldalú kapcsolatok vonatkozásában is. Az itt élő magyarok mellett összekötnek minket a sikertörténetek is” – mondta a miniszter az átadón.

Sziijártó a két ország viszonylatában arra is kiért: „Még jobban össze fog minket kötni az éppen épülő komáromi híd. Összekötnek minket azok a határát-

kelési lehetőségek, amelyeket az elmúlt esztendőben adtunk át. Összekötöttük a két ország gázvezeték rendszereit. Éppen előkészítjük a két ország villamos energiahálózatának összekötését. A kereskedelmi forgalmunk pedig szép lassan eléri az évi tíz milliárd eurót.” Magyarország számára Szlovákia a harmadik legfontosabb kereskedelmi partner. Sziijártó szerint a szlovák gazdaság fejlődése hatással van a magyar gazdaság fejlődésére is, ezért is fontos, hogy a város szívében, impozáns helyen nyílt meg a magyar külképviselet.

Ivan Korčok, a Szlovák Köztársaság Külügyi és Európai Ügyek Minisztériumának államtitkára is beszédet mondott a nagykövetség megnyitóján. „Kivételes ez az esemény, mert huszonöt éves diplomáciai munkám során sok nagykövetség megnyitóján vettem részt világszerte. A diplomaták számára mindig különleges alkalom, amikor azokban az országokban, ahol működnek, képviseletet nyithatnak meg. Még inkább érvényes ez a szomszédos országokra, még inkább a Szlovák Köztársaságra és Magyarországra, melyek között ilyen kivételes kapcsolat van. Jól választottak. Ez egy történelmi épület itt, Pozsony belvárosában, amelyet 1898-ban építettek” fogalmazott Korčok.

nt

Fotó: Neszméri Tünde

2018 a külhoni magyar családok éve

Kedves Olvasók!

Örülök, hogy immár hagyományná vált, hogy az Önkormányzati Szemle olvasói számára minden évben összefoglalhatjuk a Nemzetpolitikai Államtitkárság tematikus éveivel kapcsolódó tevékenységünket. A 2016 a külhoni magyar fiatal vállalkozók éve program során készített kutatásból kiderült, a vállalkozóvá válás komoly garanciát jelent arra, hogy a fiatalok otthon tervezzenek jövőt maguk és családjuk számára. Az új vállalkozások adta lendület mellett azonban hatalmas szükség van arra a tapasztalatra, amelyet az akár több nemzedék óta működő családi vállalkozások birtokolnak. Ezt felismerve döntöttünk úgy 2017-ben, hogy a külhoni magyar családi vállalkozások megerősítésével folytatjuk a megkezdett munkát. A program során mintegy 1200 külhoni családi vállalkozást segítettünk hozzá ahhoz, hogy sikeres és stabil szereplőjévé váljon a Kárpát-medencei gazdasági térségnek. A programmelemek megvalósítására 1 milliárd forint állt rendelkezésünkre.

Az év során a Hétfő Kutatóintézet és a Nemzetpolitikai Kutatóintézet közös kutatást valósított meg a külhoni magyar családi vállalkozások feltérképezése, problémáinak, jellegzetességeinek, igényeinek összegzése érdekében.

A kutatás részét képezte egy személyes kérdőíves lekérdés, amelynek során 417 családi vállalkozást működtető vállalkozóhoz jutottak el. Felvidéken 110 vállalkozó vett részt a felmérésben. A kutatás eredményei számos hasznos információt szolgáltattak számunka a külhoni magyar vállalkozókról: a felmérésből többek között az is kiderült, hogy saját bevallásuk szerint a felvidéki vállalkozók néznek szembe a legerősebb etnikai diszkriminációval.

A program keretében tavasszal a Felelős Családi Vállalkozásokért Magyarországon Egyesület többgenerációs családi vállalkozásaival és külhoni magyar családi vállalkozókkal tartottunk tréningeket 8 helyszínen a Kárpát-medencében. A rendezvények során 700 családi vállalkozó ismerhette meg az Egyesület többgenerációs családi vállalkozásainak jó gyakorlatait, a vállalatvezetés tapasztalatait, továbbá interaktív foglalkozás keretében olyan ismereteket kaptak, amelyek nélkülözhetetlenek a generációváltás, a sikeres családi vállalkozás működtetése szempontjából. A körút során áprilisban Komáromban, májusban pedig Rimaszombaton is jártunk, ahol mintegy 80 felvidéki vállalkozóval személyesen is találkozhattunk.

2017 júniusában két továbbképzést valósítottunk meg a külhoni magyar vál-

lalkozók számára. A családi vállalkozásoknak szervezett képzésünk keretében a résztvevőknek lehetőségük nyílt arra, hogy szakmai kapcsolatokat alakítsanak ki egymással, továbbá a meghívott magyarországi vállalatvezetőkkel, miközben megismerkedhettek a területen működő jó gyakorlatokkal és a rendelkezésre álló fejlesztési lehetőségekkel. A külhoni fiatal vállalkozók számára szervezett képzésünkkel pedig az előző tematikus év során elindult közös gondolkodást, kapcsolatépítést kívántuk erősíteni. Szakmai partnerünk, a Design Terminál mentorai a digitális jelenlétről, a sikeres bemutatkozás és tárgyalás technikáiról, a vállalkozók egyéni problémáinak megoldásáról cseréltek gondolatot a résztvevőkkel. Képzéseinken 300 külhoni magyar vállalkozó vett részt, közülük 64-en a Felvidékről érkeztek.

2017. június 15-én három felhívást tettünk közzé a külhoni magyar családi vállalkozások, az induló külhoni magyar fiatal vállalkozók fejlesztési ötleteinek, valamint a fiatal vállalkozók együttműködésének támogatására. Tekintettel a beérkezett pályázatok nagy számára – összesen 874 pályázat érkezett – a teljes keretösszeget megemeltük. 888 millió forintból 185 projekt megvalósításához járultunk hozzá. 23 vállalkozás fejlesztését és 3, több külhoni magyar fiatal vállalkozó

együttműködésével megvalósuló projektet támogattunk 146 millió forinttal: Felvidéken számos élelmiszeripari vállalkozás – köztük több borászati –, valamint agrár és biogazdaság fejlesztését támogattuk, de hozzájárultunk fiatalok marketing képzéséhez, fogászati rendelő megújításához és speciális képességfejlesztő-terápiás eszközök beszerzéséhez is. Pályázati nyerteseink részére őszi Kárpát-medencei körutunk során szakmai partnerünk, a Design Terminál segítségével nyújtottunk mentorlást – többek között Dunaszerdahelyen – fejlesztésük sikeres megvalósítása érdekében.

A fiatal vállalkozók szakmai és anyagi támogatása mellett folytattuk a 2015 a külföldi magyar szakképzés éve során kidolgozott régiós szakképzés-fejlesztési koncepciók és cselekvési tervek megvalósítását is: a program segítségével immáron 110 felszerelt tanműhely és tangazdaság jött létre. A 2017-es támogatásnak köszönhetően minden régióban egy-egy nagyberuházás, Felvidéken a Dunaszerdahelyi Szakközépiskolában valósultak meg fejlesztések 30 millió forintból.

Emellett 2017-ben is támogattuk a külföldi magyar szakképzős diákok magyarországi szakmai gyakorlatát. Felvidékről az alsóbodoki Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola és a dunaszerdahelyi Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola diákjai vehettek részt az ösztöndíjprogramban. Idén a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Szakma Sztár rendezvényének döntőjében a külföldi magyar szakképzős diákok régiós fordulókat követően vehettek részt. A középöntőben 8 felvidéki fiatal is meg-

mérethette magát, a döntőben pedig három külföldi fiatal színvonalas eredmények örülhettünk.

Ideai tematikus évünk során minden eddig megszólított célcsoportunkhoz kívánunk szólni. A Magyar Állandó Értekezlet 2017. november 10-i döntése értelmében 2018 a külföldi magyar családok éve lesz. Az idei évben is 1 milliárd forint áll rendelkezésre a program megvalósítására, amelynek keretében tovább szeretnénk folytatni a közös munkát a Kárpát-medencei óvónők, a tanítók, a gyermekorvosok, a szakképző intézmények, a fiatal vállalkozók, a családi vállalkozások élő hálózatával.

Az év során a várandóssághoz, a gyermekszületéshez, a gyermekkorhoz kapcsolódó egészségügyi intézmények szakmai és anyagi támogatását, valamint a külföldi magyar családokat segítő szakemberek képzését valósítjuk meg. Több játékos felhívásunk lesz, amelyek nyertesei családoknak és fiataloknak szóló nyári táborokban ismerhetik majd meg egymást.

Tavasszal 500 millió forintos keretből pályázatot írunk ki a külföldi magyar vállalkozók számára. A pályázat célja az általános vállalkozásfejlesztés, azonban a pályázónak meg kell valósítani a következő három feltétel egyikét: családbarát munkahely kialakítása, fejlesztése; családokat segítő szolgáltatások fejlesztése; külföldi magyar szakképzős diákok szakmai gyakorlatának biztosítása. A program keretében külföldi magyar kisközösségek – köztük települési önkormányzatok – családbarát tevékenységének elindítását és megerő-

sítését is támogatjuk, az ezzel kapcsolatos felhívásunk várhatóan ősszel jelenik majd meg.

A tematikus év kapcsolódik az Emberi Erőforrások Minisztériuma által meghirdetett Családok évéhez. A tárca által meghirdetett Köldökzsinór Program keretében 2018. január 1-jétől a határon túli magyarság számára is elérhető az anyasági támogatás és a babakötvény. Az idei évtől ezek személyi hatálya kiterjed a Magyarország közigazgatási határain kívül született magyar gyermekekre, akit a hazai anyakönyvi szabályok szerint anyakönyveztek, valamint Kárpátalján és Felvidéken született, magyarigazolvánnyal rendelkező gyermekekre is. Bízatom Önöket arra, hogy éljenek a lehetőséggel! Az anyasági támogatást igénylő családoknak a Nemzetpolitikai Államtitkárság egy kezdőcsomagot biztosít az év során, amely a gyermeknevelés legszükségesebb segítőeszközzeit tartalmazza majd.

Minden évben folytatjuk korábbi tematikus programjainkat. Az idei évben 300 millió forintból folytatjuk a külföldi magyar szakképző intézmények fejlesztését, 2017. június 11–14. között pedig a Kárpát-medencei vállalkozók találkozóját szervezzük meg.

Az év során megvalósuló programokról és pályázati lehetőségekről részletes információkat olvashatnak programunk honlapján – www.kulhonicssaladokeve.kormany.hu – és facebook-oldalán – www.facebook.com/2018akulhonimagyarsaladokeve.

Potápi Árpád János
nemzetpolitikáért felelős államtitkár

Köldökzsínór

Magyarország kormánya több olyan programot hirdetett, amelyek köszönhetően a határon túlra szorult magyarokat támogatni tudja, a nemzetpolitikai államtitkárság tematikus éveket hirdet, és ehhez kapcsolódó pályázatokat hirdet, az idei évre meghirdették a családok évét. Ennek keretén belül támogatja a Kárpát-medencei családokat, kiterjesztve a családtámogatást a külhoni magyarokra, így a felvidékiekre is. A programról a Magyar Közösség Pártja szociális, családpolitikai és egészségügyi alelnökét, Németh Gabriellát kérdeztük, aki szerint Magyarország kormánya olyan családbarát politikát folytat, amelyből Szlovákia is inspirálódhatna.

Mit jelent a családbarát kormányzás?

Ez év február 2-án hivatalosan is meghirdette a magyar kormány a Külhoni Magyar Családok Éve programot. Az ünnepélyes bejelentésre Budapesten került sor, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának szervezésében. A nyitórendezvényen több hasznos információt szereztem a családsegítő programokról. Tapasztalataim szerint elmondható, hogy Magyarország az elmúlt években nemzetközi összehasonlításban is kimagasló, példamutató lépéseket tett egy családbarát ország megteremtése felé. A családbarát országban megbecsülik a családokat, ezt az alapvető közösségi kötelet, hiszen a család a társadalom alapja. A családbarát ország jövője stabil alapokon áll, valódi megoldást tud nyújtani a demográfiai és gazdasági kihívásokra. A családbarát ország a mindennapok valamennyi területén biztosítja a családot támogató környezetet, legyen szó munkahelyről, hivatalról, szórakozóhelyről, fesztiválról.

Az idei év a családok éve. Mit jelent ez a gyakorlatban a felvidéki magyarok számára?

2010-2017 között a magyar kormány széleskörű, gazdag családtámogatási

rendszerrel olyan kedvező feltételeket teremtett a családalapításra, a munka és a családi élet összeegyeztetésére, amely példaértékű a fokozatosan előregedő Európa számára. A magyar kormány által meghirdetett családok éve a gondoskodó szülőkről, a testvérekről, az idősekről, a megfogadó és a megszülető gyermekekről szól. Köszönhető ez annak, hogy Családok Éve a magyar családok számára újabb támogatásokat, kedvezményeket hoz. Ezekből véleményem szerint Szlovákia is meríthetne. 2018-tól gyermekvállalás esetén mérséklük, vagy teljes egészében elengedik az édesanyák diákhitel-tartozását, a diplomás anyuka GYED időtartamát a gyermek 2-éves koráig kiterjesztik, a harmadik vagy további gyermeket vállaló családok jelzáloghitel-tartozását gyermekenként 1–1 millió Ft-tal csökkentik. Meghirdették a Köldökzsínór programot és ezt elérhetővé tették a külhoni magyar családok számára is.

A gyermekvállalást és -nevelést elsősorban annak az államnak kellene támogatnia, ahol a család él, ahol adót és járulékot fizetnek a szülők. A program már csak ezért is fontos számunkra, mert Szlovákia neveléses összeggel emelte a családi támogatások összegét. De miért

van szükség egyáltalán ilyen családtámogatási rendszerre?

Valóban így van. Sajnálatosnak tartom, hogy a gazdaságélénkítő csomag és az óvodaprogram után ismét a magyar államnak kell segítőkezet nyújtani azoknak a szlovákiai magyar családoknak, melyeknek elsősorban Szlovákia lenne hivatott segíteni, mivel adóink és járuléink a szlovák állami költségvetést gazdagítják. A családpolitika felöleli az ember teljes életútját a születéstől az iskoláskorig, az aktív pályafutáson keresztül a nyugdíjaztatásig, majd az időskor végével zárul. A családpolitika hosszú fejlődésen ment keresztül, és míg a múltban nem igazán kellett ösztönözni, támogatni a gyermekvállalást, addig ma Európában az alacsony születési ráta komoly problémát jelent. Szlovákia a többi posztkommunista országhoz hasonlóan szintén olyan értékrendi változásokon ment keresztül, melyek az egyéni szabadságot és az individualizmust a házasság és a család elé helyezték olyan mértékben, hogy az már a szükséges népszaporulatot sem képes biztosítani, mivel az átlagos a 2,1-es gyermekszám-határ alá került. A felsorolt demográfiai és társadalmi változások következtében a családpolitikának jobban előtérbe kellene kerülnie, és a legfonto-

sabb témák egyikévé kellene válnia Szlovákiában is. A családalapítás időpontjának egyre fokozódó kitolása, a születések számának csökkenése, az egygyermekes családmodell térhódítása, az anyaság, a szülők és a kisgyermekes családok nem elégséges mértékű támogatása, de az egyre növekvő diszfunkciós, felbomló családok aránya is arról tanúskodik, hogy a családpolitikában rendszerszerű változásokra van szükség.

Mindezt figyelembe véve, a családpolitika szempontjából milyen a szlovákiai helyzet? Hogy jellemezné a családok állapotát?

Az ország lakossága rohamosan öregszik, a születések számát tekintve az EU-s tagországok sereghajtói között vagyunk, a fiatalok munkát és jobb megélhetést remélve elvándorolnak a gazdaságilag fejlettebb országokba. A folyamatot csak akkor lehet megállítani, ha komoly változások állnak be a szociális politika területén. A hagyományos családmodell mellett meg kell teremteni a lehetőséget a munkahelyi és a családi kötelességek összehangolására, családbarát szociális politikát kell folytatni, megadva a lehetőséget az apáknak arra, hogy nagyobb részt tudjanak vállalni ők is a gyermeknevelésben. Jobban oda kell figyelni azokra a családokra, amelyeknél különféle okok miatt egy szülőre hárulnak a gyermeknevelés és a család ellátásának gondjai. Szlovákia kicsi ország, mindössze 5 millió lakossal, egyelőre jól működő, fejlődő gazdasággal, országosan csökkenő munkanélküliséggel, de hatalmas regionális különbségekkel. Míg Pozsony és Dunaszerdahely között 2,5% a munkanélküliségi ráta és nem gond munkát találni, addig a Gömörben, Nógrádban és Kassa vidéken 20 % körül mozog a munkanélküliségi mutató, a végzősök és a 45 éven felüliek számára szinte lehetetlen az elhelyezkedés. A magyar lakta járásokat a munkanélküliség még inkább sújtja. Ez a külföldi befektetők és az állami beruházások hiányának következménye, amely a rendszerváltás óta leginkább az északi és nyugat-szlovákiai régiókba irányultak. A mezőgazdaságot és a rá épülő ipart pedig leépítették. A befektetések hiányának oka elsősorban a dél-szlovákiai régió elavult és sok helyen hiányzó közúti infrastruktúrája. Ezen a téren sajnos a közel 30 év sem volt elég, hogy pozitív irányba változzon a helyzet, és sajnálatos módon nem látok arra nagy esélyt, hogy ez a közeljövőben javulni fog. A másik problémának azt látom, hogy Szlovákia foglalkoztatáspolitikája anyagilag is ösztönzi az országon be-

lüli migrációt, előidézve ezzel Közép- és Kelet-Szlovákia településeinek fokozatos elnéptelenedését, míg a nyugati ország-rész túlnépesedésének következtében aránytalanul leterheli az önkormányzatokat, amelyek képtelenek ilyen ütemben reagálni és megvalósítani a hiányzó infrastruktúrális fejlesztéseket. Ez pedig további gondokat fog okozni, hiszen a kisgyermekes családoknak vannak igényeik, amit az önkormányzatok nehezen tudnak teljesíteni, gondolok itt például az óvodai férőhelyekre is.

Térjünk vissza a Köldökzsinór Programhoz. Az erkölcsi támogatáson kívül miért lehet fontos a magyar családok számára ez a lehetőség?

Szlovákiában a családsegítő támogatások összege aránylag alacsony, néhány formája 2011 óta nem emelkedett, ill. csak a létminimum emelkedésének függvényében módosult. A tényleges emelések viszont nevétségesen alacsonyak, hogy példát is említsék: 2018 január 1-től a családi pótlék 0,16 centtel, a gyermekgondozási hozzájárulás 1,50 €-val, az adóbónusz 0,15 centtel emelkedett. Paradox helyzet állt elő például a gondoskodási hozzájárulás esetében. Ugyanis országszerte kevés a bölcsődei és óvodai férőhely, de a gyermek állami, önkormányzati vagy magán intézményekben történő elhelyezésnél 280,00 €-t kap a szülő, ha pedig a nagyszülő vállalja a gyermek ellátását, az csak 41,00 € támogatásra jogosult, ez az állapot már csak az óvodai helyek számát figyelembe véve is diszkriminatív, hiszen sok településen nincsen meg a megfelelő kapacitás a nevelési intézményekben. Szlovákia szociális politikáján belül több ilyen érthetetlen, ellentmondásos és minden logikát nélkülöző rendelkezéssel, intézkedéssel találkozhatunk. Pedig lenne megoldás, hogy a szociális politika pozitív irányba fejlődjön.

Milyen segítséget nyújt az anyaországban elfogadott jogszabály a felvidéki magyaroknak?

A fiatalok életkezdési támogatásáról szóló jogszabály módosítását 2017. december 12-én fogadta el a magyar országgyűlés. A törvény a határon túliak számára 2018. január 1-jével lépett hatályba. Ennek értelmében a Magyarországon kívül született magyar gyermekek is megkaphatják az egyszerű anyasági támogatást. Emellett ezzel a törvénymódosítással a magyar kormány kiterjesztette a határon túli magyarokra a Babakötvény elérhetőségét is.

A magyar kormány több esetben a magyar állampolgárság meglétéhez köti a határon túli magyaroknak elfogadott kedvezmények elérését. Ez esetben a felvidéki magyarok nagyon kevés százaléka élhet a kedvezényekkel...

A jogalkotók erre is gondoltak. Mivel a szlovákiai magyarok számára a hatályos szlovákiai jogszabályok tiltják a kettős állampolgárságot, ezért a megszabott feltételek közül a magyar állampolgárságot a szlovákiai magyar igénylők esetében a Magyar Igazolvány helyettesíti, melyet a magyar konzulátusokon, Pozsonyban és Kassán, valamint a Szövetség a Közös Célokért irodáiban – www.szakc.sk – kérvényezhnek a jogosultak. Ez utóbbi lehetőség azért is pozitív, mivel országszerte több városban igényelhető így a Magyar Igazolvány. Az egyszeri anyasági támogatás összege 64 125 forint, iker gyermekek esetén 85 500 forint, a születést követő hat hónapon belül gyermekenként igényelhető. A jogszabály szabályozza, hogy amennyiben nem magyar állampolgár a gyermek, az ő részére is igényelni kell a Magyar Igazolványt. Ezt megtehetik sürgősségi eljárásban is. A kérelemhez csatolni kell az igazolvány és a gyermek anyakönyvi kivonatának másolatát, amelyet hivatalos fordítóval le kell fordíttatni magyarra. A Magyar Igazolvánnyal rendelkező, nem magyar állampolgárok gyermekekenként 42 500 forintos életkezdési támogatást is kaphatnak majd, és Start-számlát is nyithatnak. Ehhez a kérelem benyújtásakor csatolni kell a szülő és a gyermek Magyar Igazolványának és a gyermek anyakönyvi kivonatának a hitelesített másolatát.

Hogy nyújtható be a kérelem?

Az érintettek a konzulátusokon, ill. Magyarországon a kormányablakoknál nyújthatják be a kérelmet, valamint postán (Magyar Államkincstár, 1081 Budapest, Fiumei út 19/A.) és elektronikusan is elküldhetik (egyfel.allamkincstar.gov.hu). Arra azonban ügyelni kell, hogy mind a Babakötvényt, mind az egyszeri anyasági támogatást csak a 2017. június 30-a után született gyermekek szülei kérvényezhetik, legkésőbb a baba születésétől számított 6 hónapon belül. Amennyiben addigra nem sikerül kiváltani a baba számára a Magyar Igazolványt, ajánlatos a kérelmet a megszabott határidőn belül egy rövid indoklással beadni és utólagosan pótolni a hiányzó dokumentumot.

**MINORITY
SAFEPAK
INITIATIVE**

**ÖSSZEURÓPAI ALÁÍRÁSGYŰJTÉS
A NEMZETI KISEBBSÉGEK JOGAINAK BŐVÍTÉSÉÉRT**

Kikényszeríthető az európai őshonos kisebbségek védelme? Finisben a Minority SafePack aláírási kampánya

Az európai – főleg a tájainkon, Közép-Európában élő – polgárok néha szomorúan, olykor értetlenül, gyakran döbbenetben tapasztalják, hogy a világ egyik legnagyobb projektje, az Európai Unió hogyan siklik vakvágányra. Az Európai Unió, főleg annak egyik szerve, az Európai Bizottság – amely nagy előszeretettel igyekszik magához vonni az unión belül egyre több jogkört –, úgy tűnik, nem a polgárok érdekeit, hanem ki tudja, milyen nemzetek feletti érdekeket képvisel. Pedig a rendszerváltás utáni csatlakozásunktól mi is azt reméltük, hogy végre konszolidálódnak a viszonyok, és a szimbólumként oly gyakran emlegetett európai házban egy közös asztalnál foglalhatunk helyet. Magyarán: az unió elsődleges feladatának tekinti a kisebbségek (főleg az őshonos) jogainak védelmét.

Kisebbségek jogai az EU-ban

Hogy ez mennyire nincs így, hogy az egyenjogúság helyett jórészt a szerencsésebb és gazdagabb „nagyok” diktátuma és érdekei érvényesülnek, azt naponta látjuk. Például a kisebbségek jogait sújtó kérdésekben, amelyekre az uniónak nincs megoldása, mi több: politikai akarata sem.

Pedig Európa 47 tagállamában mintegy 340 történelmi kisebbség él, akiknek a létszáma meghaladja a száz milliót. Vagyis hozzávetőleg minden hetedik

európai ember valamelyik történelmi kisebbséghez vagy népcsoporthoz tartozik. Az Európai Unió 28 tagállamában 23 hivatalos nyelvet használunk, ezeken túl azonban több mint hatvan olyan nyelv létezik, amelyeken a kisebbségek beszélnek. Utóbbi nyelveket használó polgárok száma meghaladja a 50 milliót! Az Európai Unió ennek ellenére képtelen szavatolni az őshonos nemzetiségek jogait. A nyelvi és kulturális sokszínűség ugyan deklarált európai értéknek számít, az uniós joggyakorlatban mégis hangsúlyosabban szerepelnek például az Afrikából vagy

Ázsiából beözönlő embertömegek jogai, mint a miénk. Az unióban szinte csak olyan általános emberi jogi szabályok léteznek, mint például a hátrányos megkülönböztetés tilalma, ám a Szlovákiában mai napig érvényben levő Beneš-dekrétumok diszkriminatív volta szemmel láthatóan senkit sem zavar. A diszkrimináció már csak ilyen: egyedül a diszkrimináltak (a kisebbségek) tartják sérelmesnek.

Fordulópont: 2011

A kisebbségek jogainak védelmére az Európai Unióban több szerződés is született. Ilyen volt az 1992-ben az Európa Tanács által elfogadott kisebbségvédelmi szabályozás, a regionális vagy kisebbségi nyelvek európai chartája, amely biztosítja az anyanyelv magánéleti és közéleti gyakorlásának jogát. Ezt nem csak az unió tagországai, hanem 47 ország írta alá. Három évvel később, 1995-ben fogadták el a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményt, amely a területi integritás

és az alkotmányok sérelme nélkül biztosítja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára az identitás kifejezését, megőrzését és fejlesztését. Ide tartozik a közösségi névhasználat, vagy az etnikai arányok erőszakos megváltoztatásának tilalma (pl. közigazgatási felosztás, amelyet Szlovákia is megsértett az ominózus megyerendszerrel). Ezek a charták azonban több mint két évtizedes jogi-politikai premisszák, és hiányzik mögülrük a hatékony intézményrendszer vagy a kötelező jelleg. A kisebbségi egyezmények gyengesége az is, hogy az államok tetszés szerint „választhattak”, hogy egy-egy jogi dokumentum melyik cikkelyeit tartják magukra nézve kötelezőnek. Így aztán nem csoda, hogy egy-egy ország „standard” jogok biztosítását szajkózza, pedig sok esetben az általa vállalt kötelezettségeket is szabotálja. Nem meglepő, hogy ezekről a szerződésekről viszonylag keveset hallunk, mivel az országok általában arra törekedtek, hogy csak az általuk már eleve érvényesíteni engedett jogok biztosítására vállaljanak nemzetközi kötelezettséget. A már egyszer elért védelmi szinttől való visszalépés pedig ritka, igaz, nem példa nélküli, amint azt nemrégiben Ukrajna részéről az anyanyelvi oktatást ellehetlenítő törvényalkotás esetében tapasztalhattunk.

Bár az Unió jogrendjében szemmel láthatóan mindenféle emberi jogok szerepelnek, ezek leginkább egyéni szinten érvényesíthetők, a közösségek, pláne az őshonos európai nemzeti közösségek érdekeit nem védik, sőt azokat meg sem fogalmazták. Ezért hiába beszélnek szubszidiaritásról, azaz egy adott embercsoportot érintő döntésnek a hozzá legközelebbi szinten történő meghozásáról, a gyakorlatba ez nem érvényesül. 2012. április 1-jétől új eszköz áll az uniós polgárok rendelkezésére, amely lehetővé teszi, hogy részt vegyenek az EU politikájának alakításában. A Lisszaboni Szerződéssel hatályba lépett polgári kezdeményezés lényege, hogy ha hét EU-tagállam összesen legalább egymillió polgára támogat valamilyen felvetést, akkor a Bizottságnak kötelezően foglalkoznia kell vele. Polgári kezdeményezést úgynevezett polgári bizottság szervezhet, amelynek egy éve van arra, hogy összegyűjtse a szükséges támogatást. Az aláírásokat az illetékes hatóságoknak kell hitelesíteniük az egyes tagállamokban. A sikeres kezdeményezések szervezői az Európai

Parlament által szervezett meghallgatáson is részt vesznek. Az Európai Bizottságnak három hónap áll rendelkezésre, hogy megvizsgálja a kezdeményezést és döntsön róla.

Nagy lehetőségről van szó, amely nemcsak a brüsszeli politikai elitek lehetősége, hanem a kisebbségekkel kapcsolatos többségi mentalitást is alakíthatja. A szlovák mentalitás köztudottan abban merül ki, hogy a magyaroknak „jó dolguk” van Szlovákiában, a szlovákiai magyarok jogai „standard felettiek” (nadstandardné), és a feszültséget „csak a politikusok” gerjesztik. Ezen a fölényes mentalitáson puhíthat egy kicsit a petíciós kezdeményezés. Szlovákiában például a magyarok mellett aláírták a petíciót a szlovákiai csehek, ruszinok, németek maradékai is. Mi több, igazából az egész petíciós mozgalomnak páneurópai jelleget ad, hogy abba a többséget adó magyar aláírók mellett a dániai, németországi, lettországi, spanyolországi kisebbségek is „beszállnak”.

Miről szól a kisebbségi biztonsági csomag?

A kisebbségi javaslatcsomagot az RMDSZ kezdeményezésére, a FÜEN (Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója) ernyője alatt, a kezdeményező bizottság 2013-ban nyújtotta be. A polgári bizottság tagjai: Hans Heinrich Hansen, a dániai német közösség részéről, Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnöke, Luis Durnwalder, a dél-tiroli német közösség nevében, Karl-Heinz Lambertz, a belgiumi németek képviselője, Anke Spoorendonk, a németországi dánok képviselője, Valentin Inzko, a karintiai Szlovén Nemzeti Tanács vezetője és Jannewietzke de Vries, a hollandiai Frízföld tartomány minisztere.

Az Európai Bizottság uniós kompetenciahiányra hivatkozva elutasította a javaslat bejegyzését, így nem kezdődhetett el az uniós jogi aktus elfogadását célzó egymillió támogató aláírás összegyűjtése. Ezt a döntést támadták meg a kezdeményezők az EU Bíróságán. A perben Magyarország a kisebbségek oldalán, Szlovákia és Románia pedig az Európai Bizottság oldalán lépett fel. A Minority SafePack kezdeményezés tárgyalását 2016. szeptember 16-án tartották. A luxemburgi törvényszék 2017

februári ítéletében hatályon kívül helyezte az EB elutasító döntését, és egy új, részletesen megindokolt döntést kért a Bizottságtól. Az Európai Bizottság 2017 márciusában új, ezúttal kedvező döntést hozott a Minority SafePack európai polgári kezdeményezés bejegyzéséről. Az EB részleges bejegyzést hagyott jóvá, amely kilencet tartalmaz az eredeti tizenegy javaslatból. Ez a lehetővé tette az aláírásgyűjtés megkezdését.

A Minority SafePack polgári kezdeményezés – hivatalos nevén: Minority SafePack Initiative – tulajdonképpen egy hét pontból álló javaslatcsomag, amelyből hat pont konkrét megoldások elfogadását, illetve hét témakörben törvénykezési folyamat megindítását javasolja. Főbb pontjai: Nyelv, oktatás és művelődés; Regionális politika; Közkepviselet; Egyenlőség; Audiovizuális és egyéb médiatartalmak; Kisebbségi közösségek támogatása. A hosszú, a laikus számára bonyolultnak tűnhető szövegből emeljük ki a lényegét.

Az EU határozza meg a nyelvi és kulturális sokféleség védelmének és támogatásának legmegfelelőbb módzatait, különös tekintettel a regionális és kisebbségi nyelvek használatára a közigazgatás, közszolgáltatások, oktatás, kultúra, igazságügy, média, egészségügy, kereskedelem és fogyasztóvédelem terén. Az oktatás, művelődés, média és ifjúság terén létező támogatási programok lehívása, illetve azok általános beállítottsága túlagoson bonyolult és megerőltető kisméretű kulturális vagy nyelvi csoportok számára. A jelenleg futó programokban, például a művelődési programban is, a kisebbségi nyelveket kizáró kritériumok találhatók. Javasolják ezeknek a kritériumoknak a kiküszöbölését. Javasolják nyelvi sokféleségi központok felállítását. A regionális alapok megtervezésekor figyelembe kell venni a nemzeti kisebbségek helyzetét, illetve a kulturális és nyelvi sokféleség szerepét. A program szabályzatának a pluralizmust ösztönző és a nemzeti kisebbségek javát szolgáló pályázatokat kell előnyben részesítenie, tekintve, hogy mindez a gazdasági és társadalmi fejlődést segíti, és jó hatást gyakorol a területi kohézió folyamatára. A regionális alapok közös rendelkezéseit módosítani kell, hogy a nemzeti kisebbségek védelme és a kulturális illetve nyelvi sokféleség népszerűsítése bekerüljön a tematikus célkitűzések so-

rába. Európa nemzeti kisebbségei többségének nincs képviselése, mert sokuk lélekszáma túl alacsony ahhoz, hogy a Parlamentben saját képviselőre jusson. Így fennáll annak a veszélye, hogy ezen polgárok jogos követeléseit nem jutnak el az EU intézményeihez. A Tanácsban minden állam képviselteti magát, ahol a döntőképes többség alapján az államok száma, illetve a képviselt népesség határozza meg. Az európai parlamenti képviselők megválasztásának módja tagállamonként különböző. Egyes tagállamokban (kisebbségi) régióként rendkívüli eljárások léteznek, más országokban egységes eljárás szerint választják meg jelöltjeiket. Felkéri a Bizottságot, vizsgálja meg a tagállamokban érvényes eljárásokat, és tegyen az uniós nemzeti kisebbségekhez tartozó polgárok helyzetét megerősítő ajánlásokat, biztosítva ezen polgárok jogos követeléseinek figyelembevételét. Kéri a diszkrimináció-ellenes jogi keret kibővítését. Az unióban 2000 óta létezik a faji megkülönböztetés ellenes irányelv. Ezt 2008-ban kibővítették a fajgyűlöletet és idegengyűlöletet jogszabályilag megelőzhetővé tevő Tanácsi kerethatározat elfogadásával. Ugyanakkor nem fogadták el a személyek számára vallásuktól, hitüktől függetlenül biztosított egyenlő bánásmód elvét gyakorlatba ültető irányelvet. A petícióban ezt is kéri.

„Kisebbségi” párt a kisebbségek ellen, avagy Most-Híd-as folklór

Mint említettük, a Minority SafePack kezdeményezést nem csak maga az Európai Bizottság igyekezett (hazug módon, deklarált értékeivel ellentétben) elkaszálni, de két ország nyíltan meg is támadta. Románia az európai bíróságon támadta meg a kezdeményezést. Ahogy a román külügyminisztérium fogalma-

zott: „Románia csupán azt próbálja megelőzni a bírósági keresettel, hogy az Európai Unió olyan területekre is kiterjessze a jogalkotási kompetenciáit, amilyen például a nemzeti kisebbségekhez tartozók jogainak védelme. Utóbbi ugyanis a tagállamok szuverenitásának a része. (...) Ezen a területen az Európai Uniónak az alapszerződések értelmében nincsenek jogkörei, és nem is szerezhet ilyen jogköröket másként, mint az alapszerződések kibővítése révén.” A román külügyminiszter külön hangsúlyozta, hogy „a Minority SafePack európai polgárok kezdeményezése, nem pedig valamely politikai szervezet politikai akciója”.

A román keresethez hamarosan Szlovákia is csatlakozott. Szlovákia, pontosabban a szlovák kormány később – a magyar közösség felháborodása miatt – visszavonta a román keresetnek a támogatását.

Bár a vegyespárt számára rendkívül kínos volt az incidens, kevert tudatú magyarjaink ezt követően sem álltak le a SafePack támadásával. Nagy József, a Most-Híd európai parlamenti képviselője az egyik közösségi oldalon január közepén a román érvekhez hasonló bejegyzést hozott nyilvánosságra: „Strasbourgban, az Európai Palamentben többen is aggódtak a Minority Intergroup résztvevői közül, hogy mi lesz, ha nem jön össze az 1 millió aláírás a Minority SafePackhez, ami kisebb tragédia lenne mindenkinek, aki kisebbségi jogi ügyekben igyekezik előrelépést elérni odahaza vagy EU szinten egyaránt. Persze valami ellen mindig sokkal egyszerűbb aláírást (sic!) gyűjteni, mint valami mellett. De elmondtam a nemzetközi közösség előtt is, hogy a kudarc a FUEN kudarca lesz, hiszen Minority SafePack apropóján (sic!), több tagországban

is belpolitikai eszközként használja és hagyja felhasználni ezt a közösségi kérdést. A Híd képviselői annak ellenére is csatlakoztak a kezdeményezéshez, hogy az aláírásgyűjtésben a FUEN egyedül az MKP-t nyilvánította ki partnerként ahelyett, hogy bevonta volna az egész kisebbségi társadalmat, az összes politikai pártot és társadalmi szervezetet, direktben megkereste volna az összes szóba jöhető önkormányzatot, oktatási intézményt, kulturális szervezetet stb. és nem csak az MKP irodáján keresztül lennének megkeresve. Így a Minority SafePack minimum 100 000 aláírást veszthet csak Szlovákiában. A Híd képviselői személyes közegükben ugyan propagálják az aláírást, de természetesen kizárt és hiteltelen is lenne, ha a párt egy versenytárs párt kampányába kapcsolódna bele, még hozzá alárendelt pozícióban.”

Világos beszéd. Mindent elárul arról, hogyan viszonyul a vegyespárt a felvidéki magyarság jogainak képviselőjéhez. A Magyar Közösség Pártja a következő közleménnyel válaszolt:

„Számos társadalmi szervezet tehát külön felkérés nélkül és saját szervezésben gyűjti az aláírásokat. Ha ennek ellenére mégis azon múlik a Most-Híd hozzájárulása egy ilyen fontos közös üggyhöz, hogy valaki külön felkérje, „bevonja”, „megkeresse” azzal, hogy a Most-Híd „méltóztasson” hozzájárulni az aláírásgyűjtéshez, akkor az MKP az európai kisebbségek közös ügyének nevében ezennel (2017 októbere után újból) felkéri a Most-Híd pártot, hogy „saját aláírásgyűjtéssel járuljon hozzá e történelmi jelentőségű kezdeményezés sikeréhez.” Nagy Józsefet pedig külön felkérjük, hogy ne csak a kevésbé látogatott facebook-oldalán szólítson fel a kezdeményezés on-line aláírására, hanem hasson saját pártjára, hogy az

EGYMILLIÓ ALÁÍRÁS

A SOKSZÍNŰ EURÓPÁÉRT

**MINORITY
SAFEPACK
INITIATIVE**

folytasson szabad szemmel is látható, tényleges és komolyan vehető kampányt, illetve a pártja a saját lehetőségeihez képest arányosan költsön az aláírások számának növelésére (esetleg a megyei kampány alatt lejárató kiadványokra költött 100 000 euróval összevethető összegben). Tudjuk, mit tett a Most-Híd igazságügyi minisztere tavaly nyáron: a luxemburgi bíróságon megtámadta a Minority SafePack kezdeményezést. Most pedig a kezdeményezést kidolgozó FUEN-t támadják. Az őszi megyei választások során bemutatott támadó, kétszínű hozzáállás ebben az esetben sem hozza meg az óhajtott eredményt, épp ellenkezőleg, a visszajára fordul. A Most-Híd többé „ne arra játsszon” támadásaival és értelmezhetetlen kifogásaival, hogy mindannyiunk közösségi ügye kicsinyes pártpolitikai céljai miatt elbukjon! Legfőbb ideje, hogy végre úgy hasznosítsa felesleges energiáit, ahogy azt a szlovákiai magyarok, köztük saját választói is elvárják tőle!”

A sajtóban a blőd érv is napvilágot látott, hogy Bugár Béla pártelnök attól tart, az aláírásgyűjtésből kapott adatbázist az MKP a saját céljaira akarja felhasználni. Amit különben az aláírásgyűjtés szabályai nem tesznek lehetővé: az adatvédelmi nyilatkozat szerint a megadott adatok ugyanis semmilyen más célra nem használhatók fel, a támogatói íveket pedig bizonyos időn belül megsemmisítik. Ezzel valószínűleg Bugár is tisztában van, de ő sem hagy ki egyetlen alkalmat sem, hogy az MKP-val való együttműködés állítólagos szándékába – képzavarral élve – ne rúgjon bele. Tegyük hozzá azt is, hogy az MKP nem csak partnere a FUEN-nek, hanem tagszervezete, s ebben a minőségében kötelessége is aláírásokat gyűjteni.

A Felvidék teljesítette, amit vállalt

Január végén a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala sajtótájékoztatót tartott, amelyen bejelentették, összegyűlt a vállalt ötvenezer aláírás a Felvidéken. Berényi József, az aláírásgyűjtés koordinátora és az aláírásgyűjtésben részt vevő civil szervezetek vezetői egyaránt sikerről számoltak be.

Berényi József mellett Palcsó Attila, a szlovákiai református egyház tanácsosa, Mézes Rudolf, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége, Görföl Jenő a Csemadok, Csémi Szilárd a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség, Kotiers Róza a Diákhálózat, Kocskovics Péter a Sine Metu nevében ismertette, milyen

formában gyűjtötték-gyűjtik az aláírásokat. Mivel a március 15-ei felvidéki rendezvények még a megszabott határidőn belül lesznek, ezért azokon is gyűjthetők az aláírások. „Jeles nemzeti ünnepünk szellemiségéből kiindulva arra kérjük az embereket, hogy akik addig nem tették meg, majd ott kapcsolódjanak bele az aláírásgyűjtésbe – nyilatkozta Berényi József. – Persze, addig is minden lehetséges rendezvény résztvevőinek felkínáljuk ezt a lehetőséget.”

Berényi a szlovákiai eredményt jónak nevezte, és emlékeztetett arra, amikor tavaly nyáron Dunaszerdahelyen több közismert személyiség írta alá elsőként a petíciót. Ezzel azt akarták jelezni, hogy ez a kezdeményezés elsősorban az itt élő emberek ügye, amihez azonban a társadalmi szervezetek segítségére is szükség van. Felidézte a Csemadok pozsonyi székházában megtartott találkozót is, ahol más szlovákiai nemzetiségek, a németek, a csehek és a ruszinok képviselői szintén biztosították őket arról, hogy bekapcsolódnak az aláírásgyűjtésbe.

„Ennek a széles összefogásnak köszönhetően ma, január 29-én elmondhatjuk, hogy az általunk ígért 50 ezer aláírás összegyűlt, aminek örülünk” – közölte a hírt, hozzátéve, ennek döntő többsége nyomtatvány formájában, s csak kisebb része érkezett elektronikus formában. A szlovákiai kvóta egyébként 9500 aláírás volt, amit már réges-régen teljesítettünk. A hét országban szükséges minimum is gyűlik, de a jelenlegi információk szerint még sok aláírás hiányzik az 1 millióhoz. Berényi József nem rejtette véka alá a véleményét, hogy elsőre könnyű feladatnak tűnt az egymillió aláírás összegyűjtése, ám menet közben (egyrészt az aláírandó ívek némileg bonyolult volta miatt) derült ki, hogy a FUEN nagy fába vágta a fejszéjét.

Február 1-én Vince Lóránt, az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniójának (FUEN) elnöke Berlinben jelentette be, hogy a kezdeményezést addig hat-százezer polgár írta alá. Hogy ez sok-e, kevés-e, nehéz eldönteni. Európa-szerte ráadásul az önállósulási törekvések miatt sok az ellenérdekelt ország, amelyek számára problémát jelent kisebbségeik önállósági törekvése. Gondoljunk például a katalánokra. Magyarországon a Rákóczi Szövetség képviseli legaktívabban a kezdeményezést. A testület korábban kiadott közleményében arra kérte a társadalmi szervezeteket, a politikai pártokat, az egyházakat és

a média képviselőit, hogy segítsenek a szükséges aláírások összegyűjtésében. A Rákóczi Szövetség ugyanakkor azt is bejelentette, hogy február elsejétől Magyarországon a postákon is aláírható.

A magyar kormányfő is aláírta

Február 12-én Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke is aláírta a Minority SafePack polgári kezdeményezést. A miniszterelnök az interneten csatlakozott az aláírókhoz, és közösségi oldalán egy videó-üzenetet is közzétett, amelyben elmondta: „Ez egy fontos dolog. Arra kérem Önöket, hogy álljunk ki közösen a határon túli magyarok jogai mellett. Írjuk alá a kisebbségvédelmi kezdeményezést, mellyel megvédhetjük a határon túli magyarok jogait.”

Írjuk alá!

A szükséges egymillió aláírást április 3-áig kell összegyűjteni. A Minority SafePack elérhető az interneten, és mindössze két-három percet vesz igénybe a kitöltése. Ha belegondolunk, hogy évtizedek jogbiztonságáért, saját magunk és gyermekeink számára a szülőföldön való boldogulásért tehetünk valamit, nem kérdés, kitöltsük-e azt a pár adatot. Mikor ez az írás megjelenik, alig bő két hét lesz hátra, hogy aki nem tette meg, még támogathassa aláírásával a kérvényt, hogy végre felébredjenek a brüsszeli döntéshozók. Ahogy mondani szokás: jobb későn, mint soha! Az aláírásokat április 3-áig gyűjtik. Az elektronikus aláírást az alábbi honlapokon tudjuk megtenni:

www.jogaink.sk

<https://ec.europa.eu/citizens-initiative/32/public/#/>

<http://www.mkp.sk/fuen/>

(kövi)

A FUEN a biztonság kedvéért kilenc országgal számol, amelyek esetében teljesíteni kellene a kvótát. Ebből háromban, Szlovákiában, Romániában és Magyarországon már rég teljesült a kvóta, de ide lehet számítani Szlovéniát, Horvátországot, Ausztriát, Lettországot és Lengyelországot. Emellett Olaszországban és Spanyolországban is van rá esély, hogy sikerül teljesíteni a kvótát, de Hollandia és Dánia is teljesítheti. A legnagyobb súllyal természetesen Magyarország esik a latba, hiszen onnan legalább félmilliónyi aláírást várnak a szervezők.

13 éves szünet után áttörés Az Európai Parlament elfogadta az őshonos kisebbségekről szóló határozatot

Mint a sajtó híradásaiból értesülhettünk róla, az Európai Parlament Petíciós Bizottsága (PETI) január 23-ai ülésén 23 támogató és 2 ellenszavazattal megszavazta a **Csáky Pál**, az MKP európai parlamenti képviselője által kidolgozott, *A kisebbségek védelme és hátrányos megkülönböztetésük tiltása az EU tagállamaiban* címet viselő határozattervezetet.

A tervezetből így parlamenti határozat lett, amelyet február 7-én az összes parlamenti frakció támogatott, és a képviselők döntő többsége megszavazott. A parlamenti határozat tartalma kötelező érvényű az Európai Bizottság és a tagállamok kormányai számára, és a legnagyobb teret az őshonos kisebbségek jogai védelmének és mindennemű diszkriminálásuk tiltásának szenteli. A nemzeti kisebbségek védelméről szóló határozat 13 éves szünet után az első jelentős, a nemzeti kisebbségekkel foglalkozó dokumentum, melyet az EP elfogadott. A határozat elfogadását két és fél évig tartó előkészítő munka előzte meg. Fontos hangsúlyozni, hogy az EP

751 képviselőjéből kevesebb mint húszan nem voksoltak mellette.

A parlamenti szavazás után Csáky Pál, **Gál Kinga** és **Bocskor Andrea** EP-képviselők közös nyilatkozatot adtak ki, amelyben elmondták, óriási sikernek tartják a szavazást, hiszen az Európai Parlament történelmében először született határozat az őshonos kisebbségek diszkriminációjának tiltásáról és jogaik széles körű védelméről az Európai Unióban.

Február 12-én Csáky Pál EU-s képviselő, **Menyhárt József** MKP-elnök és **Kalmár Ferenc**, Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri biztosa tartott Pozsonyban sajtótájékoztatót a témáról. Az elfogadott határozat, hangsúlyozta Csáky Pál, azért jelent óriási lépést a kisebbségvédelem terén, mert az eddigi jelentésekkel ellentétben kötelező érvényű, ennél fogva jóval nagyobb súllyal bír, mint a jelentések. Védi a kisebbségek identitását, garantálja nyelvi jogaik érvényesítését, és támogatja a kisebbségek oktatását

azok anyanyelvén. Felhívja továbbá a figyelmet a kisebbségek képviselői részvételének fontosságára a közéletben és a leghatározottabban tiltja mindennemű diszkriminációjukat. A dokumentum hangsúlyozza, hogy ugyanezeket az elveket kell betartatni az EU-csatlakozás felé tartó partneri államokban, például Szerbiában és Ukrajnában is.

A dokumentum kisebbségvédelmi mérföldkő jellege abban áll, hogy a „diagnózis” felállításával és a gyakorlati problémakezelés irányának meghatározásával az Európai Parlament részéről megnyílik az az út, amely a tagállamok számára kötelező erejű uniós kisebbségvédelmi jog- és intézményrendszer kialakításához vezet. Az Európai Bizottság egy éven belül köteles felülvizsgálni az egyes tagországokban tapasztalható helyzetet. Az is fontos, hogy a jövőben a csatlakozási folyamatoknál elvárás lehet, ami például a kárpátaljai magyarok szempontjából életbevágóan fontos. Az MKP európai parlamenti képviselője a határozat néhány pontját részletesen is ismertette.

A határozat kiemelkedő jelentőségű része az uniós jogi keret fejlesztésének szükségességére utaló **4. pont**, amely előbb az EU felelősségére emlékeztet „a kisebbségek jogainak védelme és előmozdítása terén”, majd ezt követően megállapítja, hogy szükséges az uniós jogi keret javítása a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak átfogó védelme érdekében.

A határozat **7. pontja** önkritikusan megállapítja, hogy – legalábbis jelenleg – „az EU nem rendelkezik hatékony eszközökkel a kisebbségi jogok tiszteletben tartásának ellenőrzésére”, ezért kéri „az őshonos és nyelvi kisebbségek helyzetének hatékony uniós szintű nyomon követését”, amelynek egyik megvalósítási eszköze lehetne az, hogy az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége fokozottan ellenőrizné „a nemzeti kisebbségek elleni megkülönböztetés eseteit a tagállamokban”.

Kalmár Ferenc gratulált az elfogadott határozathoz, amely mérföldkő lehet a nemzeti kisebbségek jogainak védelmében. Csáky Pálnak elismerését fejezte ki azért is, hogy sikerült megőrizni a dokumentumban az „őshonos” kisebbségek kifejezést. Mint mondta, Európában ez komoly eredmény. Kalmár visszautalt arra, hogy ő is készített korábban jelentést az Európai Tanács részére, ám abban nem sikerült elfogadtatni az őshonos kisebbség formulát. A magyar nemzetpolitika célja, hogy az őshonos kisebbségek megmaradjanak, ehhez a szakember szerint az egyéni jogok mellett kollektív jogokra is szükség van. Rámutatott, hogy a most elfogadott

határozatban már ezek is megjelentek. Megmaradásunk szempontjából további fontos tényező az is, hogy a nemzeti kisebbségeknek is államalkotó státuszuk legyen az általuk lakott országban.

A 2018. február 7-én elfogadott kisebbségvédelmi határozatot egy, a 2017 májusában azonos témában megrendezett, az uniós polgárok által benyújtott petíciók alapján megszervezett nyilvános meghallgatás előzte meg, amelynek kezdeményezője Csáky Pál, az MKP EP-képviselője volt. A nyilvános meghallgatáson többek között olyan közép-európai nyelvi jogok érvényesítésével kapcsolatos gondok, illetve kisebbséghez tartozó személyeket ért diszkriminációs ügyek kerültek terítékre, amelyekkel Szlovákiában, Romániában, vagy éppen Lengyelországban találkoztak az érintettek. A meghallgatás adta lehetőséget kihasználva, kisebbségi témában aktív petíciós bizottsági képviselők javaslatot tettek a nyilvános meghallgatás tartalmának állásfoglalási indítványba történő összefoglalására. A tervezet elkészítésének koordinátora a kisebbségi jogi ügyekben tanúsított aktív hozzáállásának köszönhetően Csáky Pál volt. Így kerülhetett előbb a Petíciós Bizottság, majd később az Európai Parlament plénuma elé a szövegjavaslat.

Valami történik Európában?

A pozsonyi sajtótájékoztató végén Csáky Pál egy érdekes fejleményre hívta fel a figyelmet. Az új német koalíciós kormány-szerződés 3. pontjában az szerepel, hogy nagyon fontosnak tartják a kisebbségek témáját Németországban és a szomszédos országokban, például

Kelet-Közép-Európában is. Támogatni fogják őket, mert nagyon fontos a kulturális örökség és a sokszínűség fennmaradása. A németországi közösségek – a szerződés nem kisebbségeknek nevezi őket – közül tételesen említik azokat az őshonos kisebbségeket, amelyek az ország kulturális örökségének és identitásának részét képezik, gazdagítják a kulturális sokszínűséget, identitást, ezért messzemenően támogatni fogják őket. Tételesen: a dán, a szorb, a fríz, a sinti és a roma kisebbség neve szerepel a dokumentumban. Tehát az új német kormány nem az ötmillió nagyságrendű törököket, vagy az új migrációs hullámban érkezett „kisebbségeket” tartja fontosnak támogatni.

Anélkül, hogy túlértékelnénk az új német kormány programjának ezt a passzusát, azért érdemes megjegyezni, hogy az Európai Unióban a német politikának továbbra is döntő szerepe van. S ha a németek az őshonos kisebbségeket „föléemelik” a „wilkommenskultur” égisze alatt beáramlott migrációs tömegeknek, valami csak elkezdődött. S ez a folyamat remélhetően erősödni fog, hiszen a kontinens nemzeteit nem lehet a végtelenségig az orruknál fogva vezetni. A fő kérdés (csak) az, időben történik-e mindez, s valóban megállítható-e az Ázsiából, Afrikából ide irányított népek új honfoglalásának folyamata, illetve az új „kisebbségekkel” szemben mennyire lehet hatékonyan szembeállítani, képviselni az európai őshonos nemzetek és nemzetrészek jogait.

(kövi)

Plenárisülés-dokumentum

B8-0064/2018
2018.1.26.

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

az eljárási szabályzat 216. cikkének (2) bekezdése alapján az uniós tagállamokban élő kisebbségek védelméről és megkülönböztetésmentességéről (2017/2937(RSP))

Cecilia Wikström
a Petíciós Bizottság nevében

Egyesülve a sokféleségben
B8-0064/2018

Az Európai Parlament állásfoglalása az uniós tagállamokban élő kisebbségek védelméről és megkülönböztetés-mentességéről (2017/2937(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. és 3. cikkére,
- tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 10., 19., 21. és 167. cikkére,
- tekintettel az EUMSZ 20. és 227. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (Charta) 44. cikkében foglalt petíciós jogra,
- tekintettel a Charta 21. és 22. cikkére,
- tekintettel az EUSZ preambuluma,
- tekintettel az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményére, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 12. jegyzőkönyvére, valamint a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájára,
- tekintettel a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelvre (faji megkülönböztetés elleni irányelv),
- tekintettel a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvre (a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelv),
- tekintettel az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre (a szabad mozgásról szóló irányelv),
- tekintettel a Minority Safepack – egymillió aláírás a sokszínű Európáért kontra Bizottság ügyben (T-646/13. sz.) az Európai Unió Bíróságának (EUB) törvényszéke által hozott 2017. február 3-i ítéletre,
- tekintettel „Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban” című állásfoglalására,
- tekintettel a kibővített Európában a kisebbségvédelmi és diszkriminációellenes politikákról szóló, 2005. június 8-i állásfoglalására,
- tekintettel a kihalástól fenyegetett európai nyelvekről és az Európai Unión belüli nyelvi sokféleségről szóló, 2013. szeptember 11-i állásfoglalására,
- tekintettel a „2013. évi jelentés az uniós polgárságról – Uniós polgárok: az Ön jogai, az Ön jövője” című, 2014. március 12-i állásfoglalására,
- tekintettel a Petíciós Bizottság 2015. évi tevékenységeiről szóló 2016. december 15-i állásfoglalására,
- tekintettel „A romák uniósbeli integrációjának alapjogi szempontjai: a cigányellenességgel szembeni küzdelem” című, 2017. október 25-i állásfoglalására,
- tekintettel a „2017. évi jelentés az uniós polgárságról: A polgárok jogainak megerősítése a demokratikus átalakulás uniójában” című, 2017. december 12-i állásfoglalására,

- tekintettel az Európai Parlament C. Tematikus Főosztálya megbízásából a Petíciós Bizottság kérésére készített, „Hátrányos megkülönböztetés(ek) a beérkezett petíciók alapján” című 2017. áprilisi tanulmányra,
  - tekintettel az Európai Parlament C. Tematikus Főosztálya megbízásából az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság kérésére készített, „A kisebbségek védelmét szolgáló átfogó uniós rendszer felé” című 2017. augusztusi tanulmányra,
  - tekintettel az Európai Parlament B. Tematikus Főosztálya megbízásából a Kulturális és Oktatási Bizottság kérésére készített, „Kisebbségi nyelvek és oktatás: bevált gyakorlatok és hibák” című 2017. májusi tanulmányra,
  - tekintettel a Petíciós Bizottság által 2017. május 4-én „Az uniós tagállamokban az uniós polgárok megkülönböztetése elleni küzdelem és a kisebbségek védelme” címmel rendezett nyilvános meghallgatásra tekintettel eljárás szabályzata 216. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel a Petíciós Bizottság miután számos petíciót kapott, amelyben a benyújtók aggodalmuknak adtak hangot a kisebbségekhez tartozó uniós polgárokkal szembeni megkülönböztető gyakorlatok miatt, meghallgatást szervezett a különböző felvetett kérdésekkel kapcsolatosan;
- B. mivel a kisebbségi jogok és a jogállamiság elve között szoros kapcsolat áll fenn; mivel az EUSZ 2. cikke kifejezetten megemlíti a kisebbségekhez tartozó személyek jogait, és mivel e jogok alapján ugyanolyan bánásmódot kell biztosítani, mint a Szerződésekben rögzített egyéb jogok alapján;
- C. mivel az EUMSZ 10. cikke kimondja, hogy politikái és tevékenységei meghatározása és végrehajtása során az Unió küzd mindenfajta nem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés ellen;
- D. mivel miközben a nemzetközi megállapodások szilárd keretet biztosítanak a kisebbségi jogok terén, még mindig van bőven javítanivaló annak mikéntjén, ahogyan az EU-ban a kisebbségi jogok védelmét a gyakorlatban átültetik;
- E. mivel az EU-ban minden személy egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik, hogy a társadalom teljes jogú, aktív tagjává váljon;
- F. mivel a kisebbségek jogainak biztosítása a koppenhágai kritériumok értelmében a tagjelölt országok számára is alapvető követelmény;
- G. mivel az etnikai származáson alapuló megkülönböztetést a megkülönböztetés leggyakoribb formájaként említik, és mivel az Eurobarométer diszkriminációról készített legutóbbi felmérése szerint a szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés jelentősen emelkedett ;
- H. mivel az egyenlő bánásmódról szóló irányelvre irányuló javaslat (COM(2008)0426) számos területet felölel, mint például az oktatást, a szociális védelmet, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést és az azok biztosítását;
- I. mivel a kisebbségi jogokkal kapcsolatos megkülönböztetés témakörében a Petíciós Bizottsághoz beérkezett petíciókat alaposan meg kellene vizsgálni annak érdekében, hogy jobban meg lehessen érteni a polgárok által felvetett aggályokat, és megoldásokat lehessen javasolni;
- J. mivel több petíció is azt mutatja, hogy a kisebbségek alapvető jogaik gyakorlása során megkülönböztetéssel szembesülnek, és mivel ez aggodalomra ad okot a kisebbségi közösségek jövőjét illetően, különösen a környezetszennyező tevékenységek fényében;
- K. mivel a közösségek, csoportok és egyének kulturális identitásának egyik alapvető elemét képező, a nemzeti kisebbségekhez kapcsolódó kulturális örökség tagállami védelme és megerősítése döntő szerepet játszik a társadalmi kohézióban;
- L. mivel a tagállamok egyértelmű felelőssége, hogy korrekciós intézkedéseket hozzanak a roma közösség tagjaival szemben folytatott megkülönböztető gyakorlatok ellen, különösen a regionális és nemzeti hatóságokkal folytatott ügyintézéseik során;
- M. mivel a petíciók benyújtóit aggasztja egy nyelvi és egyéb kisebbségi jogaikra adandó átfogó uniós válasz és védelem hiánya, holott az EUB szerint is ezeket a jogokat a Charta, illetve az uniós jog általános elvei rögzítik;

1. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a kisebbségekhez tartozó személyek még mindig akadályokkal szembesülnek alapvető jogaik tiszteletben tartásának biztosítása során, valamint gyűlöletbeszéd és gyűlöletbűncselekmények áldozataivá válnak;
2. úgy véli, hogy a tagállamoknak következetesen biztosítaniuk kell a kisebbségi jogokat, és rendszeres időközönként értékelniük kell ezen jogok tiszteletben tartását;

Az őshonos, nemzeti és nyelvi kisebbségek megkülönböztetése elleni küzdelem: nemzeti és uniós felelősség

3. megállapítja, hogy az uniós napirend nem foglalkozik elég kiemelten a kisebbségekkel kapcsolatos kérdésekkel, és támogatja az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség integrált megközelítését annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok megfelelően kezeljék a társadalmukban élő emberek sokféleségét;
4. úgy véli, hogy az Unió felelősséggel tartozik a kisebbségek jogainak védelme és előmozdítása terén; s zükségesnek tartja az uniós jogalkotási keret javítását annak érdekében, hogy a kisebbségekhez tartozó személyek jogait átfogó módon lehessen védeni;
5. hangsúlyozza az uniós intézmények szerepét egyrészt abban, hogy felhívják a figyelmet a kisebbségek védelmével kapcsolatos kérdésekre, másrészt abban, hogy ösztönzik és támogatják a tagállamokat a kulturális sokféleség és tolerancia, elsősorban oktatás révén történő előmozdításában;
6. hangsúlyozza, hogy a kulturális örökséggel kapcsolatos szakpolitikáknak inkluzívnak, közösségi alapúnak és részvételinek kell lenniük, bevonva az érintett kisebbségi közösségekkel folytatott konzultációt és párbeszédet;
7. megjegyzi, hogy az EU nem rendelkezik hatékony eszközökkel a kisebbségi jogok tiszteletben tartásának ellenőrzésére; kéri az őshonos és nyelvi kisebbségek helyzetének hatékony uniós szintű nyomon követését; úgy véli, hogy az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének fokozottan ellenőriznie kellene a nemzeti kisebbségek elleni megkülönböztetés eseteit a tagállamokban;
8. elismeri a tagállamok fontos szerepét az őshonos, nemzeti és nyelvi kisebbségek védelmében; emlékeztet arra, hogy a nemzeti kisebbségek védelmét, valamint a nyelven és a nemzeti kisebbséghez tartozáson alapuló megkülönböztetés tilalmát a Szerződések és a Charta is rögzíti;
9. sajnálja, hogy „A kisebbségvédelmi és diszkriminációellenes politikák a kibővített Európában” című állásfoglalásában említett problémák még nem kerültek megoldásra; A kisebbségekre vonatkozó uniós jogi keret: kihívások és lehetőségek
10. kiemeli, hogy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) 1990-ben aláírt koppenhágai dokumentumában meghatározottak szerint a nemzeti kisebbségek jogai és e jogok védelme a jogállamiság szerves részét képezik;
11. felhívja a tagállamokat egyrészt annak biztosítására, hogy jogrendszerük garantálja a kisebbséghez tartozó személyek megkülönböztetésmentességét, másrészt arra, hogy a vonatkozó nemzetközi normák alapján hozzanak célzott védelmi intézkedéseket; elítéli a köztisztviselők által a kisebbségekhez tartozó személyekkel szemben tanúsított bármilyen megkülönböztető bánásmódot; javasolja, hogy az illetékes hatóságok éljenek a meglévő intézkedésekkel a megkülönböztetés ilyen eseteinek jelentésére és szükség esetén szankcionálására;
12. hangsúlyozza, hogy foglalkozni kell a tagállamokban tartósan tartózkodó nem uniós állampolgárok helyzetével és jogállásával;
13. hangsúlyozza, hogy a nemzeti kisebbségek természeti és kulturális örökségének értékei kulcsszerepet játszanak a társadalmi kohézió tekintetében, és azokat a jövő nemzedékei számára teljes mértékben megőrzendő eszközöknek kell tekinteni, többek között a környezetszennyező tevékenységek beszüntetése révén;
14. felszólítja valamennyi tagállamot, hogy írja alá, ratifikálja és hajtsa végre az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 12. jegyzőkönyvét, valamint a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáját, vagy aktualizálja a vonatkozó nemzetközi megállapodások irányába tett vállalásait; hangsúlyozza, hogy a nyelvi és őshonos kisebbségeket az ezekben a dokumentumokban rögzített elveknek megfelelően kell kezelni;

15. felszólítja a faji egyenlőségről szóló irányelv és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelv felülvizsgálatára; mély sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy alig történt előrelépés az egyenlő bánásmódról szóló irányelvre irányuló javaslat elfogadása tekintetében, és felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy indítsák újra a vonatkozó tárgyalásokat, hogy azokat még a jelenlegi jogalkotási ciklus vége előtt be tudják fejezni;

A kisebbségi nyelvek védelme

16. ösztönzi a tagállamokat a kisebbségi nyelvek használatára vonatkozó jog fenntartásának biztosítására és az Unión belüli nyelvi sokféleségnek a Szerződésekkel összhangban történő védelmére;
17. úgy véli, hogy az olyan közösségekben, ahol egynél több hivatalos nyelvet használnak, a nyelvi jogokat tiszteletben kell tartani anélkül, hogy az egyik nyelv jogait a másikhoz képest korlátoznák, az egyes tagállamok alkotmányos rendjének megfelelően;
18. felhívja a Bizottságot, hogy erősítse meg a regionális és kisebbségi nyelvek oktatásának és használatának előmozdítását, mivel ily módon kezelhető a nyelvi megkülönböztetés az EU-ban;

Az LMBTI-személyek jogai

19. ösztönzi a Bizottságot, hogy tegyen határozottabb lépéseket, többek között hozzon konkrét jogalkotási intézkedéseket az LMBTI-személyekkel szembeni megkülönböztetés és homofóbia ellen, ugyanakkor tartsa tiszteletben a tagállamok hatásköreit; javasolja az LMBTI-személyek jogainak figyelemmel kísérését, valamint azt, hogy egyértelmű és hozzáférhető tájékoztatást nyújtsanak az LMBTI-személyek és családjuk jogainak határokon átnyúló elismeréséről az EU-ban; úgy véli, hogy a tagállamoknak megfelelő lépéseket kell tenniük, hogy a különböző szakaszokban célzott oktatást nyújtsanak a megfélemlítés megelőzése és a homofóbia elleni strukturális fellépés érdekében;
20. sürgeti a Bizottságot annak biztosítására, hogy a tagállamok megfelelően végrehajtsák a szabad mozgásról szóló irányelvet, következetesen tiszteletben tartva többek között a családtagokra vonatkozó rendelkezéseket, és megtiltva a megkülönböztetés minden formáját;
21. felszólítja a Bizottságot, hogy lépjen fel annak biztosítása érdekében, hogy az LMBTI-személyek és családtagjaik az EUMSZ 21. cikkének, illetve a Chartája 21. cikkének megfelelően gyakorolni tudják a szabad mozgáshoz való jogukat;
- ◦ ◦
22. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.

EGYMILLIÓ ALÁÍRÁS

A SOKSZÍNŰ EURÓPÁÉRT

**MINORITY
SAFEPACK
INITIATIVE**